

Kwartalnik Łódzki

BIULETYN ŁÓDZKIEJ OKRĘGOWEJ IZBY INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA

ISSN 1732-1328

W NUMERZE:

- XXV ZJAZD SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZY
- BUDOWA NA CUDZYM GRUNCIE
- SZTUCZNA INTELIGENCJA W BUDOWNICTWIE
- STOBIECKO MIEJSKIE – DZIELNICA Z LEGENDĄ

Kwartalnik Łódzki nr II/2026 (91)

Wydawca:

Łódzka Okręgowa Izba
Inżynierów Budownictwa

Redakcja:

Karolina Włodarczyk – redaktor
(wydawnictwo@lod.piib.org.pl)
Patrik Zadworny (współpraca)

Projekt i przygotowanie DTP:

Agnieszka Brauła

Druk:

Drukarnia Standruk
20-150 Lublin, ul. Rapackiego 25
(www.standruk.com)

Nakład: 600 egzemplarzy

Data zamknięcia: 11 maja 2026 r.

Na I i IV okładce: Pałac Schlässerów
w Ozorkowie (ul. Łęczycka 3a),
fot. Katarzyna Justyńska

Publikowane artykuły prezentują stanowiska, opinie i poglądy ich autorów. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania i adyustacji publikowanych tekstów. Materiałów niezamówionych nie zwracamy. Przedruki i wykorzystanie opublikowanych materiałów mogą odbywać się wyłącznie za zgodą Redakcji.

Rada Programowa Wydawnictw ŁOIIB:

Przewodniczący:

Wiesław Kaliński

 www.lod.piib.org.pl

 www.facebook.com/LodzkaOIIB/

 www.instagram.com/lodzka.oiiib/

Łódzka Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa

Adres siedziby:

91-425 Łódź
ul. Północna 39
lod@piib.org.pl
[www: lod.piib.org.pl](http://www.lod.piib.org.pl)

telefon: 42 632 97 39

wewn. 1: sprawy członkowskie
wewn. 2: kursy i szkolenia
wewn. 3: praktyki zawodowe,
nadawanie i interpretacja
uprawnień budowlanych
wewn. 4: porady prawne
wewn. 5: redakcja
„Kwartalnika Łódzkiego”
wewn. 7: księgowość

Placówki Terenowe ŁOIIB:

Bełchatów: ul. Okrzei 45, 97-400 Bełchatów
placowka.belchatow@loiib.pl
Kutno: ul. Łęczycka 28, 99-300 Kutno
placowka.kutno@loiib.pl
Piotrków Trybunalski:
ul. Armii Krajowej 24A,
97-300 Piotrków Trybunalski
placowka.piotrkow@loiib.pl
Sieradz: ul. Polskiej Organizacji
Wojskowej 92/94, 98-200 Sieradz
placowka.sieradz@loiib.pl
Skierniewice: ul. Jagiellońska 6/7G,
96-100 Skierniewice
wojciech.hanuszkiewicz@interia.pl
Wieluń: ul. Targowa 1, 98-300 Wieluń
placowka.wielun@loiib.pl

Biuro ŁOIIB czynne jest od poniedziałku do piątku w godz. 11.00–17.00

Diżury działaczy w siedzibie ŁOIIB

Diżury wszystkich działaczy w siedzibie ŁOIIB odbywają się **w czwartki**
w godz. 15.30–18.00 (lub w terminie uzgodnionym telefonicznie z biurem ŁOIIB).

Przewodniczący Rady ŁOIIB

Jacek Szer

jacek.szer@loiib.pl

Wiceprzewodnicząca Rady ŁOIIB

Edyta Kwiatkowska

edyta.kwiatkowska@loiib.pl

Wiceprzewodniczący Rady ŁOIIB

Piotr Parkitny

piotr.parkitny@loiib.pl

Sekretarz Rady ŁOIIB

Piotr Filipowicz

piotr.filipowicz@loiib.pl

Skarbnik Rady ŁOIIB

Cezary Wójcik

cezary.wojcik@loiib.pl

Przewodniczący Komisji Kwalifikacyjnej ŁOIIB

Szymon Langier

szymon.langier@loiib.pl

Przewodniczący Sądu Dyscyplinarnego ŁOIIB

Ryszard Mes

ryszard.mes@loiib.pl

Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej ŁOIIB

Krzysztof Majdas

krzysztof.majdas@loiib.pl

Przewodnicząca Komisji Rewizyjnej ŁOIIB

Monika Moczydłowska

monika.moczydlowska@loiib.pl

Spis treści

KALENDARIUM

4 Kalendarium

Z ŻYCIA IZBY

- 6 XXV Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy /K. Włodarczyk
- 11 „Nowoczesne technologie w budownictwie – wybrane zagadnienia” /K. Włodarczyk
- 14 Od średniowiecznych murów po tętnie solankowe. III Techniczny Wyjazd Kobiet /E.Kwiatkowska
- 16 Sztuczna inteligencja w budownictwie w kontekście kierunku rozwoju branży. II Konferencja Forum Młodych Inżynierów /A. Kotarski

PRAWO DLA INŻYNIERA

- 18 Zmiana w ustawie – Prawo budowlane. Część II/ D. Kafar
- 21 Budowa na cudzym gruncie – aspekty prawne i konsekwencje /Ł. Zychowicz, S.Woźniak

INSTALACJE SANITARNE

- 25 Dlaczego zmiany w przepisach dotyczących osadów ściekowych są istotne dla eksploatatorów? / K.Chmielowski, K.Dąbek

WYWIAD

- 30 „Samorząd musi być blisko ludzi i realnych problemów branży”. Wywiad z przewodniczącym Rady ŁOIIB Jackiem Szerem /K. Włodarczyk

BUDOWNICTWO REGIONU

- 32 Pałacowy kunszt i elegancja. Budownictwo rezydencjonalne w województwie łódzkim – wybrane przykłady /K. Włodarczyk
- 35 Zbliżenie na Zgierz – niedostrzegane rozwiązania architektoniczno-budowlane /K. Justyńska
- 38 Zabytkowy zespół młynów w Talarze nad rzeką Grabią. Unikalny zabytek położony w powiecie pabianickim, na terenie gminy Dobroń /W. Kaliński

NA KARTACH HISTORII

- 41 Stobiecko Miejskie – dzielnica z legendą. Ślady dawnej zabudowy i lokalnych tradycji budowlanych /P.Zadworny

INWESTYCJE ŁÓDZKIE

- 43 Inwestycje łódzkie w skrócie /P. Zadworny

Z ŻYCIA UCZELNI

- 46 70 lat budowania przyszłości. Jubileusz siedemdziesięciolecia Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej /K. Włodarczyk

RECENZJE

- 48 Z biblioteki inżyniera /J. Michajłowski

DOSKONALENIE ZAWODOWE

- 49 Doskonalenie zawodowe

INFORMACJA O SKŁADKACH

- 50 Składki członkowskie

Słowo wstępne

Szanowne Koleżanki,
Szanowni Koledzy!

rozpoczęliśmy siódmą kadencję działalności Łódzkiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. XXV Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy był nie tylko podsumowaniem ostatnich lat pracy naszego samorządu, ale także momentem wyznaczenia nowych kierunków działań na kolejne lata. Dziękuję za okazane zaufanie i ponowny wybór na przewodniczącego Rady ŁOIIB.

Nowa kadencja oznacza kontynuację wielu działań, które stanowią ważny element działalności naszej Izby, ale też nowe pomysły i wyzwania. Chcemy nadal rozwijać ofertę szkoleń i wydarzeń branżowych, wspierać integrację środowiska oraz odpowiadać na zmieniające się potrzeby inżynierów budownictwa. Ważnym kierunkiem pozostaje również wspieranie młodych inżynierów rozpoczynających swoją drogę zawodową oraz tworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń.

Ostatnie miesiące pokazały, jak dynamicznie zmienia się współczesne budownictwo – zarówno pod względem technologii, jak i przepisów oraz wymagań stawianych uczestnikom procesu inwestycyjnego. Coraz większe znaczenie mają nowoczesne rozwiązania cyfrowe, automatyzacja procesów, kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem czy wykorzystaniem sztucznej inteligencji w naszej branży. Jestem jednak przekonany, że dzięki wspólnemu zaangażowaniu i doświadczeniu naszego środowiska będziemy skutecznie odpowiadać na stojące przed nami wyzwania.

W bieżącym numerze „Kwartalnika Łódzkiego” publikujemy artykuły poświęcone aktualnym zagadnieniom technicznym i branżowym, a także teksty dotyczące problematyki prawnej. Mam nadzieję, że przygotowane materiały będą dla Państwa interesującą i wartościową lekturą.

dr hab. inż. Jacek Szer
Przewodniczący Rady ŁOIIB

Kalendarium

17 lutego 2026 r. dwudziestu dwóch członków Łódzkiej OIIB wzięło udział w wyjściu technicznym do tunelu KDP – jednej z kluczowych inwestycji infrastrukturalnych w regionie.

20 lutego 2026 r. odbyła się III Konferencja „Mądre planowanie – Bezpieczne budowanie”, zorganizowana przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Łodzi. Wydarzenie odbyło się w auli Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej. W konferencji uczestniczył przewodniczący Rady ŁOIIB Jacek Szer.

23 lutego 2026 r. Anna Konopka przeprowadziła szkolenie pt. „Metoda średnioważonego stopnia zużycia budynku – co wpływa na stopień pewności oszacowania?”. W szkoleniu uczestniczyły 53 osoby.

24 lutego 2026 r. w siedzibie ŁOIIB odbyło się posiedzenie Prezydium Rady ŁOIIB. Obrady poświęcono bieżącej działalności Izby oraz przygotowaniom do najważniejszych wydarzeń w nadchodzącym okresie. Podczas posiedzenia skarbnik Cezary Wójcik przedstawił bieżące sprawy finansowe Izby. Omówiono również projekt sprawozdania z działalności Rady w 2025 roku, a także sprawozdania Okręgowego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej, Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego i Okręgowej Komisji Kwalifikacyjnej. W dalszej części spotkania poruszono temat przygotowań do XXV Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego. Przedmiotem rozmów były m.in. kwestie organizacyjne oraz projekt regulaminu.

25 lutego 2026 r. sześćdziesiąt pięć osób uczestniczyło w szkoleniu pt. „Biogazownie przy oczyszczalniach ścieków jako element bezpieczeństwa energetycznego gmin”, którego prelegentem był Krzysztof Chmielowski.

27 lutego 2026 r. przewodniczący Rady ŁOIIB Jacek Szer uczestniczył w konferencji dotyczącej znaczenia dorobku twórczego Wiesława Lisowskiego w kontekście współczesnych wyzwań architektonicznych. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Łódzką Okręgową Izbę Architektów i odbyło się na Przystanku Architektura.

3 marca 2026 r. odbyły się szkolenia dotyczące aspektów prawnych procesów inwestycyjnych. Prelegentem była Anna Łukaszewska. W wydarzeniu wzięło udział 30 osób.

5 marca 2026 r. Bartłomiej Pieńko przeprowadził szkolenie stacjonarne w siedzibie ŁOIIB na temat budowli ochronnych. W wydarzeniu uczestniczyło 75 osób.

W dniach **7–8 marca 2026 r.** odbył się III Techniczny Wyjazd Techniczny Kobiet, podczas którego uczestniczki miały okazję odwiedzić Toruń oraz Ciechocinek. Relację z tego wydarzenia można przeczytać na str. 14.

9 marca 2026 r. Dagmara Kafar przeprowadziła szkolenie pt. „Decyzje i zgłoszenia w inwestycjach”, w którym uczestniczyły 64 osoby.

11 marca 2026 r. w wieku 89 lat zmarł Gerard Korbel, rzecznik odpowiedzialności zawodowej Łódzkiej OIIB do 2009 roku, aktywny członek naszego samorządu zawodowego, PZITB oraz Polskiego Stowarzyszenia Mykologów Budownictwa. Osoba o wysokim profesjonalizmie, ogromnej wiedzy i doświadczeniu, cenniona za rzetelność oraz zaangażowanie w działalność zawodową i środowiskową. Składamy wyrazy głębokiego współczucia rodzinie i najbliższym.

11 marca 2026 r. Anna Konopka przeprowadziła szkolenie pt. „Wycena w podejściu kosztowym – gdy chcesz wiedzieć więcej”. W wydarzeniu uczestniczyły 64 osoby.

W dniach **12–13 marca 2026 r.** odbyła się VI edycja konferencji naukowo-technicznej „Nowoczesne technologie w budownictwie – wybrane zagadnienia”. Relację z wydarzenia można przeczytać na str. 11. W dniach **14–15 marca 2026 r.** odbyły się Targi Nieruchomości & Budowa Domu, podczas których, jak co roku, Łódzka OIIB miała swoje stoisko.

18 marca 2026 r. Krzysztof Chmielowski przeprowadził szkolenie pt. „Zarządzanie wodami opadowymi i roztopowymi w miastach – aktualne wymagania i dobre praktyki”, w którym uczestniczyło 60 osób.

23 marca 2026 r. Łódzka Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa obchodziła swoje 24. urodziny.

24 marca 2026 r. odbyło się posiedzenie Rady ŁOIIB, które otworzył przewodniczący Rady ŁOIIB Jacek Szer. Jednym z pierwszych punktów spotkania były sprawy finansowe Izby. Przedstawiono informację dotyczącą realizacji budżetu za 2025 rok, a także omówiono projekt budżetu na 2026 rok. Następnie Rada zatwierdziła sprawozdanie z działalności za 2025 rok, a przewodniczący pozostałych organów ŁOIIB przedstawili informacje dotyczące przygotowanych sprawozdań za miniony rok. W dalszej części posiedzenia poruszono kwestie organizacyjne związane z przygotowaniem do XXV Okręgowego Zjazdu ŁOIIB. W końcowej części posiedzenia omówiono bieżące sprawy samorządu zawodowego.

Tego samego dnia odbyło się szkolenie pt. „Proces inwestycyjny – aspekty prawne – część III. Umowa o roboty budowlane”, którego prelegentem była Anna Łukaszewska. W wydarzeniu uczestniczyło 27 osób.

1 kwietnia 2026 r. Dagmara Kafar przeprowadziła szkolenie, którego tematem była cyfryzacja w budownictwie. W szkoleniu wzięło udział 31 osób.

2 kwietnia 2026 r. w siedzibie Łódzkiej OIIB odbyło się posiedzenie Prezydium Rady ŁOIIB, które otworzył przewodniczący Rady ŁOIIB Jacek Szer. Podczas spotkania omówiono bieżące sprawy finansowe Izby, a także rozmawiano na temat przygotowań do XXV Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego. Poruszono również kwestie związane z bieżącym funkcjonowaniem ŁOIIB.

15 kwietnia 2026 r. odbyło się szkolenie pt. „Najczęstsze nieprawidłowości występujące na budowie. Wymagania IBWR”. Prelegentem była Dagmara Kupka. W wydarzeniu wzięło udział 49 osób.

21 kwietnia 2026 r. Bartłomiej Pieńko przeprowadził szkolenie dotyczące zasad obliczania konstrukcji i odporności obiektów zbiorowej ochrony w świetle postanowień ustawy o ochronie ludności. W wydarzeniu uczestniczyły 42 osoby.

22 kwietnia 2026 r. czterdzieści jeden osób uczestniczyło w szkoleniu dotyczącym wymagań BHP przy pracach na wysokości. Prelegentem szkolenia była Dagmara Kupka.

Fot. 1. Pierwsze posiedzenie Rady ŁOIB w siódmej kadencji, fot. Patryk Zadworny

25 kwietnia 2026 r. w Centrum Konferencyjno-Bankietowym RUBIN odbył się XXV Okręgowy Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Łódzkiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. Relację z tego wydarzenia można przeczytać na str. 6.

27 kwietnia 2026 r. Krzysztof Chmielowski przeprowadził szkolenie, którego tematem były plany bezpieczeństwa wody i ścieków w kontekście obowiązków projektantów i eksploatorów. W szkoleniu uczestniczyło 46 osób.

29 kwietnia 2026 r. odbyła się Krajowa Rada PIIB. W obradach uczestniczył sekretarz Krajowej Rady Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa Cezary Wójcik oraz przewodniczący Rady ŁOIB Jacek Szer i Piotr Parkitny – zastępca przewodniczącego.

Tego samego dnia odbyło się szkolenie pt. „Architektura techniczna i eksploatacja stacji ładowania”, w którym wzięło udział 57 osób. Prelegentem szkolenia była Anna Biłek.

30 kwietnia 2026 r. Anna Łukaszewska przeprowadziła czwartą część szkolenia dotyczącego wykonania zastępczego w procesie inwestycyjnym. W wydarzeniu wzięło udział 37 osób.

5 maja 2026 r. w siedzibie ŁOIB odbyło się pierwsze posiedzenie Rady Łódzkiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa w siódmej kadencji. Obrady otworzył przewodniczący Rady ŁOIB Jacek Szer. Na początku spotkania powołano Komisję Wyborczą i Skrutacyjną w składzie: Łukasz Jaskuła – przewodniczący, Janusz Antczak – sekretarz, Zbigniew Kubiak – członek. W dalszej części podsumowano XXV Okręgowy Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy. Podczas posiedzenia nastąpił wybór Prezydium Rady ŁOIB w składzie: Edyta Kwiatkowska i Piotr Parkitny – zastępcy przewodniczącego Rady, Cezary Wójcik – skarbnik, Damian Pawlak – zastępca skarbnika,

Fot. 2. Szkolenie pt. „Funkcjonowanie obiektów zbiorowej ochrony w świetle obowiązujących przepisów”, fot. Karolina Włodarczyk

Piotr Filipowicz – sekretarz, Joanna Boryca-Banaszczyk – zastępca sekretarza oraz członkowie Prezydium: Jarosław Bednarek, Andrzej Gorzkiewicz, Lidia Kowalczyk i Bohdan Wielanek. W dalszej części nastąpił wybór przewodniczącego Rady Programowej Wydawnictw, którym został Wiesław Kaliński, a także przewodniczących zespołów: Leszek Przybył – przewodniczący Zespołu Rady ŁOIB ds. Członkowskich, Tomasz Wolski – przewodniczący Zespołu Rady ŁOIB ds. Działalności Samopomocowej, Krzysztof Stelągowski – przewodniczący Zespołu ŁOIB ds. Prawno-Regulaminowych oraz Ochrony Zawodu, Damian Pawlak – przewodniczący Zespołu ŁOIB ds. Doskonalenia Zawodowego, Łukasz Liberek – przewodniczący Zespołu ŁOIB ds. Integracji i Konkursów, Bohdan Wielanek – przewodniczący Zespołu ŁOIB ds. Ekonomiczno-Finansowych, Mateusz Chmielewski – przewodniczący Zespołu ŁOIB ds. BIM oraz Krystian Miksa – przewodniczący Zespołu Młodzi Inżynierowie. Podczas posiedzenia

omówiono również kwestie związane z bieżącą działalnością naszego samorządu zawodowego.

7 maja 2026 r. w siedzibie ŁOIB odbyło się szkolenie pt. „Funkcjonowanie obiektów zbiorowej ochrony w świetle obowiązujących przepisów”, współorganizowane z Urzędem Wojewódzkim w Łodzi. Uczestnikami wydarzenia byli przedstawiciele Państwowej Straży Pożarnej oraz wojewódzcy i powiatowi inspektorzy nadzoru budowlanego, a prelegentem szkolenia był Bartłomiej Pieńko.

W dniach **14–16 maja 2026 r.** odbyła się II Konferencja Forum Młodych Inżynierów „AI w budownictwie”. Podczas forum Łódzką OIB reprezentowali: Damian Pawlak, Anna Maćkowiak, Karol Stolarek, Łukasz Liberek, Krystian Miksa, Robert Ptaszyński, Karolina Nadolna, Artur Kotarski, Krzysztof Majdas, Michał Włodarczyk, Katarzyna Krawczyk, Mateusz Chmielewski, Radosław Wilk, Mateusz Fraszek i Kamil Mokry. Relację z tego wydarzenia można przeczytać na str. 16.

XXV Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy

Dnia 25 kwietnia 2026 r. w Centrum Konferencyjno-Bankietowym RUBIN odbył się XXV Okręgowy Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Łódzkiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa, podczas którego m.in. przeprowadzono wybory do organów Izby na kolejną kadencję, a także podsumowano dotychczasową działalność.

Fot. 1. Nowo wybrani przewodniczący organów ŁOIIB w kadencji 2026–2030 oraz Marian Zdunek – przedstawiciel Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa

UCZESTNICY ZJAZDU

W zjeździe uczestniczyło 100 na 104 delegatów oraz zaproszeni goście: Marek Mazur – I wicewojewoda łódzki, w imieniu prezydenta Miasta Łodzi Adam Pustelnik – wiceprezydent Miasta Łodzi i Robert Sobański – dyrektor Biura Architekta Miasta, Marian Zdunek – przewodniczący Krajowego Sądu Dyscyplinarnego PIIB, w imieniu prezesa Krajowej Rady PIIB Mariusza

Dobrzeńckiego, Dorota Dąbrowska – łódzki wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego, dr hab. inż. Artur Wirowski, prof. PŁ – dziekan Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska PŁ, adv. Paulina Tomaszewska-Lipartowska – dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej, adv. Karolina Wrąbel – przewodnicząca Komisji ds. Współpracy z Zawodami, Mirosława Olejniczak – przewodni-

cząca Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych w Łodzi, Renata Kula – sekretarz Rady Łódzkiej Okręgowej Izby Architektów RP, Anna Konopka reprezentująca prezesa Zarządu Łódzkiego Stowarzyszenia Rzecznawców Majątkowych, Grzegorz Rudzki – przewodniczący Oddziału Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa w Piotrkowie Trybunalskim, Piotr Szymczak – przewodniczący Oddziału

Łódzkiego Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa, Piotr Borkowski – prezes Zarządu Oddziału Stowarzyszenia Elektryków Polskich w Łodzi, Robert Cichowicz – przewodniczący Oddziału Polskiego Związku Inżynierów i Techników Sanitarnych w Łodzi, Marek Młynarczyk – prezes Zarządu Oddziału Stowarzyszenia Elektryków Polskich w Piotrkowie Trybunalskim oraz Adam Rylski – prezes Zarządu Łódzkiej Rady Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT.

PRZEBIEG ZJAZDU

Obrady XXV Okręgowego Zjazdu otworzył przewodniczący Rady ŁOIIB Jacek Szer. Po wniesieniu sztandaru nastąpił wybór przewodniczącego zjazdu, którym został Jarosław Bednarek, oraz Prezydium zjazdu (wiceprzewodniczący Bohdan Wielanek, wiceprzewodniczący Jan Michajłowski, sekretarz Karolina Nadolna, sekretarz Joanna Boryca-Banaszczyk).

Następnie przyjęto porządek obrad oraz wysłuchano wystąpień zaproszonych gości. Marek Mazur, I wicewojewoda łódzki, pogratulował działalności naszego samorządu zawodowego i podkreślił jego znaczącą rolę w rozwoju branży. Przewodniczący Krajowego Sądu Dyscyplinarnego PIIB Marian Zdunek imieniu prezesa KR PIIB Mariusza Dobrzeńckiego omówił rolę naszego miasta w kontekście dynamicznie rozwijającej się branży budownictwa. „Samorząd zawodowy to wspólnota ludzi, którzy potrafią współpracować w każdej codziennej sytuacji [...]. Ta współpraca przejawia się także w odpowiedzialności za kształtowanie izby” – dodał. Podkreślił również zaangażowanie i rolę przedstawicieli ŁOIIB w działalności samorządu zawodowego, a także szczególne znaczenie izby na poziomie legislacyjnym oraz jako partnera w zakresie tworzenia prawa. Wiceprezydent Miasta Łodzi Adam Pustelnik omówił m.in. wyzwania stojące przed inżynierami budownictwa w kontekście działań rewitalizacyjnych Łodzi, natomiast dyrektor Biura Architekta Miasta Robert Sobański życzył owocnych obrad i złożył najserdeczniejsze życzenia dla naszego samorządu zawodowego. Dr hab. inż. Artur Wirowski, prof. PŁ podkreślił istotne znaczenie współpracy ŁOIIB z Politechniką Łódzką. Życzył także trafnych wyborów mających wpływ na przyszłość naszego samorządu zawodowego.

Fot. 2. Goście honorowi zjazdu

Fot. 3. Prezydium zjazdu

Fot. 4. Przemówienie przewodniczącego Rady ŁOIIB Jacka Szera

Podczas zjazdu wręczono odznakę honorową „Za zasługi dla budownictwa” Zbigniewowi Winkielowi w uznaniu za jego wieloletnią działalność oraz wkład w rozwój branży budowlanej.

W dalszej części obrad powołano Komisję Mandatową (Maria Bujacz, Tomasz Wolski, Łukasz Liberek), Skrutacyjną (Janina Badowska, Katarzyna Krawczyk, Jakub Miszczak), Wyborczą (Zygmunt Adamski, Izabela Drobnik-Kamińska, Artur Kotarski, Krzysztof Majdas) oraz Uchwał i Wniosków (Bogdan Krawczyk, Edyta Kwiatkowska, Krystian Miksa, Damian Pawlak, Ewa Potańska, Danuta Ulańska).

W toku obrad przyjęto regulamin okręgowego zjazdu oraz regulamin wyborów, a także przedstawiono informację dotyczącą liczby delegatów wybieranych na Krajowy Zjazd PIIB.

Istotną część zjazdu stanowiła prezentacja sprawozdań: przewodniczący Rady ŁOIIB Jacek Szer omówił sprawozdanie z działalności Okręgowej Rady, skarbnik Cezary Wójcik sprawozdanie finansowe, Maria Lisowska sprawozdanie Okręgowej Komisji Kwalifikacyjnej, Ryszard Mes sprawozdanie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego, Andrzej Krzesiński sprawozdanie Okręgowych Rzeczników Odpowiedzialności Zawodowej oraz Monika Moczydłowska sprawozdanie Okręgowej Komisji Rewizyjnej. Po przeprowadzonej dyskusji delegaci podjęli uchwały w sprawie przyjęcia sprawozdań za rok 2025, w tym sprawozdania finansowego, oraz udzielili absolutorium Okręgowej Radzie.

W dalszej części obrad nastąpił wybór przewodniczących organów: przewodniczącym Rady ŁOIIB został Jacek Szer, przewodniczącą Komisji Rewizyjnej – Monika Moczydłowska, przewodniczącym Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego – Ryszard Mes, przewodniczącym Komisji Kwalifikacyjnej – Szymon Langier, a rzecznikiem – koordynatorem – Krzysztof Majdas. Wybrano także członków organów Łódzkiej OIIB i delegatów na Krajowy Zjazd PIIB.

Na zakończenie obrad przedstawiono sprawozdanie Komisji Uchwał i Wniosków. Wpłynęło łącznie 9 wniosków od delegatów.

Obrady zostały zakończone zgodnie z przyjętym porządkiem obrad.

Oprac. i zdjęcia Karolina Włodarczyk

Fot. 5. Komisja Wyborcza

Fot. 6. Obrady XXV Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego ŁOIIB

Fot. 7. Delegaci podczas XXV Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego ŁOIIB

Fot. 8. Delegaci podczas XXV Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego ŁOIIB

PRZEWODNICZĄCY ORGANÓW ŁOIIB

W KADENCJI 2026–2030

OKRĘGOWA RADA

Przewodniczący Rady ŁOIIB Jacek Szer

OKRĘGOWA KOMISJA REWIZYJNA

Przewodnicząca Okręgowej Komisji Rewizyjnej
Monika Moczydłowska

OKRĘGOWY SĄD DYSCYPLINARNY

Przewodniczący Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego
Ryszard Mes

OKRĘGOWA KOMISJA KWALIFIKACYJNA

Przewodniczący Okręgowej Komisji Kwalifikacyjnej
Szymon Langier

OKRĘGOWI RZECZNIcy ODPOWIEDZIALNOŚCI ZAWODOWEJ

Rzecznik – koordynator
Krzysztof Majdas

SKŁAD ORGANÓW ŁÓDZKIEJ OKRĘGOWEJ IZBY INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA

W KADENCJI 2026–2030

OKRĘGOWA RADA

Przewodniczący:

Jacek Szer

Zastępcy przewodniczącego:

Edyta Kwiatkowska, Piotr Parkitny

Skarbnik:

Cezary Wójcik

Zastępca skarbnika:

Damian Pawlak

Sekretarz:

Piotr Filipowicz

Zastępca sekretarza:

Joanna Boryca-Banaszczyk

Członkowie:

Jarosław Bednarek – członek Prezydium, Andrzej Gorzkiewicz – członek Prezydium, Lidia Kowalczyk – członek Prezydium, Bohdan Wielanek – członek Prezydium, Zygmunt Adamski, Janusz Antczak, Łukasz Jaskuła, Wiesław Kaliński, Jan Kozicki, Zbigniew Kubiak, Łukasz Liberek, Eryk Pakuła, Leszek Przybył, Krzysztof Stelągowski, Honorata Tchórz, Danuta Ulańska, Andrzej Wierzbowski, Radosław Wilk, Tomasz Wolski.

OKRĘGOWI RZECZNIICY ODPOWIEDZIALNOŚCI ZAWODOWEJ

Rzecznik – koordynator:

Krzysztof Majdas

Członkowie:

Bogdan Adamus, Roman Kałuza, Andrzej Krzesiński, Karolina Nadolna.

OKRĘGOWA KOMISJA REWIZYJNA

Przewodnicząca:

Monika Moczydłowska

Zastępca przewodniczącej:

Maria Bujacz

Sekretarz:

Izabela Drobnik-Kamińska

Członkowie:

Jacek Fidała, Piotr Gorzkiewicz, Waldemar Gumienny, Przemysław Kozłowski.

OKRĘGOWY SĄD DYSCYPLINARNY

Przewodniczący:

Ryszard Mes

Zastępca przewodniczącego:

Grzegorz Rudzki

Sekretarz:

Robert Ptaszyński

Członkowie:

Mateusz Chmielewski, Paweł Kasprzyczak, Bogdan Krawczyk, Dorota Marczak, Artur Pawlikowski, Andrzej Potański, Marek Robocień, Dorota Rózdzyńska-Karkus, Karol Stolarek, Jacek Szafran.

OKRĘGOWA KOMISJA KWALIFIKACYJNA

Przewodniczący:

Szymon Langier

Zastępca przewodniczącego:

Tomasz Kluska

Sekretarz:

Maria Lisowska

Członkowie:

Adam Czarny, Piotr Dębski, Elżbieta Habiera-Waśniewska, Andrzej Kisiel, Piotr Kostyła, Artur Kotarski, Zbigniew Krasieński, Jan Michajłowski, Ewa Potańska, Marek Sitnicki, Wojciech Wolnicki, Andrzej Zwolski.

DELEGACI NA KRAJOWY ZJAZD

Jarosław Bednarek, Piotr Filipowicz, Andrzej Krzesiński, Edyta Kwiatkowska, Ryszard Mes, Monika Moczydłowska, Piotr Parkitny, Damian Pawlak, Karol Stolarek, Jacek Szer, Cezary Wójcik.

„Nowoczesne technologie w budownictwie – wybrane zagadnienia”

W dniach 12–13 marca 2026 r. odbyła się VI edycja konferencji naukowo-technicznej „Nowoczesne technologie w budownictwie – wybrane zagadnienia”, organizowanej przez Łódzką Okręgową Izbę Inżynierów Budownictwa. Sponsorem generalnym wydarzenia było przedsiębiorstwo AGAT S.A. Patronat honorowy objęli: wojewoda łódzki Dorota Ryl, Polska Izba Inżynierów Budownictwa i Politechnika Łódzka, natomiast patronat medialny: TVP3 Łódź, TVP info, „Inżynier budownictwa”, „Materiały budowlane”, „Builder”, „Przegląd budowlany” i „Kwartalnik Łódzki”. Patronem konferencji był Instytut Techniki Budowlanej. Konferencja od lat stanowi istotne forum wymiany doświadczeń i wiedzy w zakresie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w budownictwie. Wydarzenie odbyło się w EC1 Centrum Nauki i Techniki w Łodzi – zrewitalizowanym kompleksie dawnej elektrowni.

Fot. 1. Otwarcie pierwszego dnia konferencji

UROCZYSTE OTWARCIE

Konferencję otworzył przewodniczący Rady ŁOIIB Jacek Szer, który powitał zaproszonych gości oraz uczestników wydarzenia, podkreślając znaczenie integracji środowiska naukowego i zawodowego w obliczu dynamicznych przemian technologicznych. Wskazał, że rozwój nowoczesnych technologii w budownictwie wymaga nie tylko innowacyjnych narzędzi, ale również odpowiedzialności zawodowej i ciągłego doskonalenia kompetencji inżynierskich.

POWITANIE GOŚCI HONOROWYCH

Wydarzenie zgromadziło przedstawicieli środowiska inżynierskiego z całej Polski, reprezentantów uczelni technicznych, instytutów badawczych, administracji publicznej oraz firm branżowych.

W konferencji uczestniczyli goście honorowi, wśród których znaleźli się: senator Artur Dunin, wojewoda łódzki Dorota Ryl, wicemarszałek województwa łódzkiego Agnieszka Ryś, wiceprezydent Łodzi Adam Wieczorek, prezes Kra-

Fot. 2. Goście honorowi i uczestnicy konferencji

jowej Rady PIIB Mariusz Dobrzeński, Krzysztof Józwiak – rektor Politechniki Łódzkiej, Andrzej Szarata – rektor Politechniki Krakowskiej, Zbigniew Janowski – zastępca przewodniczącego Rady Ochrony Pracy przy Sejmie RP i dyrektor ITB Robert Geryło. W wydarzeniu wzięli udział wojewódzcy inspektorzy nadzoru budowlanego: Dorota Dąbrowska – łódzki WINB, Marzena Dębowska – mazowiecki WINB, Elżbieta Oczkiewicz – śląski WINB, Piotr Wiss – dolnośląski WINB, Maciej Kotarski – warmińsko-mazurski WINB, Marek Chorzepa – kujawsko-pomorski WINB, Andrzej Macała – małopolski WINB, Grzegorz Stosik – pomorski WINB, Robert Lacroix – lubuski WINB. Przybyli do nas także: Agnieszka Woźniak – okręgowy inspektor pracy, Anna Michalak – wojewódzki konserwator zabytków w Łodzi, Przemysław Bartosiewicz – naczelnik Wydziału Inwestycji i Remontów Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi, Mariusz Wojcieszko – zastępca łódzkiego komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, Kamila Osicińska – dyrektor Miejskiego Centrum Inwestycji oraz Tobiasz Puchalski – dyrektor Biura Wojewody. Wśród uczestników znaleźli się również przedstawiciele Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa: Cezary Wójcik – sekretarz Krajowej Rady PIIB, Krzysztof Latoszek – przewodniczący KKK PIIB, Dariusz Walasek – przewodniczący KROZ PIIB, Jarosław Suchora – zastępca przewodniczącego KKR PIIB oraz Radosław Wojnowski – rzecznik prasowy PIIB. Przybyli do nas przewodniczący i przedstawiciele okręgowych izb: Renata Staszak (Kujawsko-Pomorska OIIB), Ewa Skiba (Świętokrzyska OIIB), Roman Lulis (Mazowiecka OIIB), Mirosław Boryczko (Małopolska OIIB), Wojciech Poręba (Lubuska OIIB), Roman Karwowski i Tomasz Radziewski (Śląska OIIB), Dariusz Bajno (Opolska OIIB), Jarosław Kukliński (Warmińsko-Mazurska OIIB) oraz Grzegorz Dubik (Podkarpacka OIIB). Na konferencji mieliśmy przyjemność gościć również Marka Olczyka – prezesa zarządu firmy AGAT S.A., Jarosława Chudzika – prezesa Intersoft, Krzysztofa Statucha – prezesa EKO-WIATR BIS, Arlette Jurkiewicz – przedstawicielkę zarządu firmy MCKB i Grzegorza Kardackiego z firmy Izodom.

HONOROWY KOMITET NAUKOWY

W skład Honorowego Komitetu Naukowego weszli: przewodniczący – dr hab. inż. Artur Wirowski, prof. PŁ, sekretarz – dr hab. inż. Jacek Szer, prof. PŁ. Członkowie: dr hab. inż. Dariusz Bajno, prof. PW, prof. dr hab. inż. Ewa Błazik-Borowa, mgr inż. Mariusz Dobrzeński, prof. dr hab. inż. Andrzej Garbacz, prof. dr hab. inż. Dariusz Gawin, dr inż. Robert Geryło, prof. dr hab. inż. Barbara Goszczyńska, prof. dr hab. inż. Anna Halicka, prof. dr hab. inż. Maria Kaszyńska, prof. dr hab. inż. Eugeniusz Koda, prof. Andrzej S. Nowak, dr hab. inż. Beata Nowogońska, prof. UZ, dr hab. inż. Jacek Szafran, prof. PŁ, prof. dr hab. inż. Andrzej Szarata, prof. dr hab. inż. Grzegorz Świt, prof. dr hab. inż. Wiesław Trąmpczyński, prof. dr hab. inż. Krzysztof Wilde.

CZĘŚĆ INAUGURACYJNA

W trakcie części inauguracyjnej głos zabrali przedstawiciele samorządu zawodowego, świata nauki i administracji. Wśród nich znalazła się Dorota Ryl – wojewoda łódzki, która podkreśliła, że bezpieczeństwo jest niezwykle ważnym aspektem pracy w budownictwie, a wicemarszałek województwa łódzkiego Agnieszka Ryś zwróciła uwagę na liczne wyzwania, które wymagają poszukiwania nowych rozwiązań technologicznych. Prezes Krajowej Rady PIIB Mariusz Dobrzeński powiedział: „żyjemy w czasach dynamicznych przemian, w których obserwujemy szybki rozwój technologiczny”. Ponadto podkreślił, że budownictwo jest jedną z głównych gałęzi gospodarki i w dużej mierze odpowiada za bezpieczeństwo, co wiąże się z dużą odpowiedzialnością spoczywającą na inżynierach budownictwa. O wyzwaniach stojących przed łódzią opowiedział wiceprezydent Łodzi Adam Wieczorek, a rektor Politechniki Łódzkiej Krzysztof Józwiak podkreślił, że przed współczesnym budownictwem stoi wiele wyzwań oraz zadań związanych z dalszym rozwojem branży i wdrażaniem nowych rozwiązań. Swoje przemówienie wygłosił także Zbigniew Janowski, zastępca przewodniczącego Rady Ochrony Pracy przy Sejmie RP, który omówił najważniejsze zadania Rady Ochrony Pracy oraz to, jaki ma wpływ na kształtowanie standardów bezpieczeństwa pracy w Polsce.

Fot. 3. Wykład inauguracyjny dr. hab. inż. Tomasza Godlewskiego, prof. ITB

WYKŁAD INAUGURACYJNY

Jednym z kluczowych punktów programu pierwszego dnia był wykład inauguracyjny dr. hab. inż. Tomasza Godlewskiego, prof. ITB pt. „Bezpieczeństwo obiektów budowlanych w sąsiedztwie tuneli – nowe wyzwania dla budownictwa w Polsce”. W trakcie wystąpienia omówiono zagadnienia związane z oceną wpływu budowy tuneli na przemieszczenia podłoża oraz stan techniczny istniejącej zabudowy. Prelegent zwrócił także uwagę na znaczenie monitorowania prowadzonych robót i właściwego zarządzania ryzykiem w trakcie realizacji takich inwestycji.

WYKŁAD SPONSORA GENERALNEGO

Kolejnym punktem pierwszego dnia konferencji był wykład sponsora generalnego pt. „Nowoczesne technologie tankowania hydrantowego paliwa lotniczego – standardy i pierwsze polskie wdrożenie. Plany oraz strategie rozwoju”, podczas którego przedstawiono rozwiązania stosowane w systemach hydrantowego tankowania paliwa lotniczego. Prelegent omówił również kierunki dalszego rozwoju tego typu infrastruktury.

Pierwszy dzień konferencji zakończył się przyjęciem koktajlowym, które stworzyło uczestnikom możliwość bezpośredniej wymiany doświadczeń oraz nawiązania kontaktów zawodowych.

SESJE PLENARNE

PIERWSZA SESJA PLENARNA

Pierwszą sesję plenarną poprowadzili dr hab. inż. Artur Wiroński, prof. PŁ oraz dr hab. inż. Dariusz Bajno, prof. PW. W jej trakcie zaprezentowano referaty dotyczące rozwoju materiałów budowlanych oraz technologii stosowanych w nowoczesnym budownictwie.

Prof. dr hab. inż. Andrzej Garbacz wraz z dr inż. Wiolettą Jackiewicz-Rek przedstawili zagadnienia związane z inżynierią powierzchni oraz możliwościami kształtowania nowych funkcjonalności betonu. Z kolei prof. dr hab. inż. Ewa Błazik

-Borowa i dr inż. Iwona Szer omówiły zagadnienia dotyczące konstrukcji wsporczych w wysokiej agrofotowoltaice, która jest jednym z najnowszych trendów w sektorze OZE.

Dr hab. inż. Artur Piekarczyk, prof. ITB oraz mgr inż. Aleksandra Mazurek zaprezentowali możliwości wykorzystania naziemnego skaningu laserowego TLS w ocenie stanu technicznego obiektów kubaturowych.

Wystąpienie prof. dr. hab. inż. Dariusza Gawina oraz dr. inż. Marcina Zygmunta dotyczyło natomiast działań niezbędnych do osiągnięcia zerowego śladu węglowego budynków jednorodzinnych zgodnie z wymaganiami dyrektywy EPBD-2024.

DRUGA SESJA PLENARNA

Po przerwie kawowej odbyła się druga sesja plenarna, której przewodniczyli prof. dr hab. inż. Wiesław Trąmpczyński i dr inż. Robert Geryło. W tej części konferencji wiele uwagi poświęcono cyfryzacji procesów budowlanych.

Prof. dr hab. inż. Eugeniusz Koda wraz z dr inż. arch. Anną Piętochą zaprezentowali możliwości wykorzystania kodów QR oraz projektowania parametrycznego we współczesnym budownictwie. Prof. dr hab. inż. Grzegorz Świt przedstawił zastosowanie metody emisji akustycznej w diagnostyce konstrukcji i instalacji o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa użytkowania obiektów inżynierskich. Tematykę diagnostyki materiałów budowlanych podjęła prof. dr hab. inż. Anna Halicka, omawiając metody oceny wytrzymałości betonu w istniejących konstrukcjach przy ograniczonej liczbie odwiertów rdzeniowych w kontekście nowelizacji norm PN-EN 1990-2 oraz PN-EN 1992-1.

Natomiast prof. dr hab. inż. Andrzej Szarata przedstawił propozycję nowych standardów kształcenia na kierunku budownictwo, dostosowanych do dynamicznie zmieniających się potrzeb branży. Ostatnim wykładem drugiej sesji plenarnej był wykład dotyczący wizerunku inżyniera budownictwa w Polsce, który wygłosił mgr Radosław Wojnowski.

PODSUMOWANIE

Konferencja zakończona była dyskusją generalną oraz podsumowaniem obrad, które poprowadził przewodniczący Rady Łódzkiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa Jacek Szer. Spotkanie było okazją do wymiany doświadczeń, prezentacji wyników badań oraz rozmów o kierunkach rozwoju współczesnego budownictwa.

Karolina Włodarczyk

Fot. 4. Przewodniczący Rady ŁOIB Jacek Szer otworzył drugi dzień konferencji

Od średniowiecznych murów po tężnie solankowe

III Techniczny Wyjazd Kobiet

Już po raz trzeci, w pierwszy weekend marca br. odbył się techniczny wyjazd kobiet z Łódzkiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. Tym razem zwiedziłyśmy jedną z dwóch stolic województwa kujawsko-pomorskiego – Toruń oraz uzdrowskie miasto Ciechocinek.

Pierwszy dzień rozpoczęliśmy od spaceru po zabytkowej części Torunia, które jest najlepiej zachowanym średniowiecznym miastem w Polsce. Poznałyśmy historię Krzywej Wieży – charakterystycznej budowli obronnej, której znaczne odchylenie od pionu od wieków budzi zainteresowanie turystów. Miałyśmy okazję przeprowadzić popularną „próbę równowagi” przy jej przechylonej ścianie – według legendy zadanie to udaje się tylko osobom o czystym sumieniu.

Odwiedziłyśmy również Dom Mikołaja Kopernika, gdzie przybliżono nam życiorys i działalność wybitnego astronoma, a zarazem jednego z najsłynniejszych mieszkańców miasta. Wizyta była inspirującym przypomnieniem, jak wielką rolę w rozwoju nauki odgrywa odwaga w myśleniu i poszukiwaniu nowych rozwiązań.

Stamtąd udaliśmy się do Piekarni Starotoruńskiej. Podczas warsztatów prowadzonych przez aktorów językiem średniowiecznego Torunia, poznałyśmy historię słynnych pierników, a także mogłyśmy własnoręcznie przygotować tradycyjne wypieki według dawnych receptur. Był to moment pełen śmiechu i wspólnej zabawy.

Spacer po mieście prowadził również Traktem Królewskim, przez Łuk Cezara – pozostałość dawnych murów miejskich – oraz malownicze uliczki Starego Miasta, którego gotycka architektura, zabytkowe kamienice i wyjątkowa atmosfera zrobiły na nas duże wrażenie. Popołudnie spędziłyśmy w Centrum

Fot. 1. Uczestniczki wyjazdu technicznego

Popularyzacji Kosmosu „Planetarium – Toruń”, oglądając seans astronomiczny wyświetlany na kopule.

Intensywny dzień zwiedzania zakończył się wspólną kolacją integracyjną, podczas której gośćmi byli przewodniczący Rady ŁOIIB Jacek Szer oraz przewodniczący Koła Młodych Damian Pawlak.

Drugiego dnia wycieczki zwiedzałyśmy Ciechocinek – jedno z najbardziej znanych polskich uzdrowisk. Spacer rozpoczęliśmy od Muzeum Warzelni Soli i Lecznictwa Uzdrowskiego, gdzie mogłyśmy dowiedzieć się, jak funkcjonował dawny system pozyskiwania soli oraz jak ważną rolę w jego

działaniu odgrywały rozwiązania techniczne i inżynieryjne.

Najważniejszym punktem programu była wizyta przy słynnych tężniach solankowych, które stanowią unikatową w skali Europy konstrukcję służącą do naturalnego odparowywania solanki. Spacer wzdłuż tężni pozwolił nie tylko poznać ich historię i zasadę działania, ale także skorzystać z dobroczynnego mikroklimatu.

Podczas naszego wyjazdu nie mogło zabraknąć także spaceru po Parku Zdrojowym, gdzie mogłyśmy podziwiać, zabytkową architekturę uzdrowską i poczuć się niczym kuracjuszkami na turnusie.

Wyjazd był nie tylko okazją do poznania ciekawych miejsc i ich historii, ale również do budowania relacji między kobietami ze środowiska inżynierskiego. Wspólnie spędzony czas sprzyjał integracji, wymianie doświadczeń oraz inspirującym rozmowom, które z pewnością pozostaną w naszej pamięci na długo. Jak co roku dopisała nam również piękna, słoneczna pogoda. Serdecznie zapraszam na kolejny wyjazd, który – jak zawsze – będzie okazją do odkrywania nowych miejsc oraz umacniania naszej zawodowej społeczności.

*mgr inż. Edyta Kwiatkowska
Zdjęcia autorki*

Fot. 2. Wycieczka do pijalni wód mineralnych w Ciechocinku

Fot. 3. Spacer wzdłuż tężni solankowych w Ciechocinku

Fot. 4. Kolaż integracyjna

Sztuczna inteligencja w budownictwie w kontekście kierunku rozwoju branży

II Konferencja Forum Młodych Inżynierów

Jeszcze kilka lat temu wykorzystanie sztucznej inteligencji w budownictwie wydawało się odległą perspektywą. Dzisiaj coraz częściej staje się jednak realnym narzędziem wspierającym proces projektowy, analizę danych czy organizację inwestycji. To właśnie wokół tych zmian koncentrowały się dyskusje podczas II Konferencji Forum Młodych Inżynierów „AI w budownictwie”, która odbyła się w dniach 14–16 maja 2026 r. w Uniejowie.

Fot. 1. Uczestnicy konferencji, fot. Rada Młodych PIIB

W wydarzeniu zorganizowanym przez Polską Izbę Inżynierów Budownictwa oraz Radę Młodych PIIB uczestniczyli przedstawiciele wszystkich okręgowych izb inżynierów budownictwa, środowiska naukowego, firm wykonawczych, projektowych oraz sektora nowych technologii, w tym podmioty aktywnie wdrażające narzędzia oparte na sztucznej inteligencji do praktyki inżynierskiej.

Dziewięć sesji tematycznych, wystąpienia eksperckie i panele dyskusyjne stworzyły przestrzeń do konfrontacji różnych perspektyw – od nauki projektowania po praktykę wykonawczą oraz rozwój technologii.

Sztuczna inteligencja pojawiała się podczas konferencji przede wszystkim w kontekście procesów projektowych i inwestycyjnych. W wielu wystąpieniach wskazywano na coraz większe znacze-

nie narzędzi AI w analizie wariantowej, optymalizacji rozwiązań konstrukcyjnych oraz wspomaganie decyzji projektowych. Szczególne miejsce zajęła generatywna sztuczna inteligencja, która coraz śmielej wkracza do praktyki projektowej, otwierając nowe możliwości, ale jednocześnie rodząc pytania o odpowiedzialność i zakres jej wykorzystania.

Coraz wyraźniej widać również, że AI zaczyna stopniowo przenikać kolejne etapy procesu inwestycyjnego. W tym kontekście często powracały zagadnienia związane z integracją narzędzi cyfrowych z procesem budowlanym, rozwojem koncepcji cyfrowego placu budowy oraz wykorzystaniem rozwiązań BIM, technologii pomiarowych oraz analiz danych w czasie rzeczywistym. Wskazywano przy tym, że rzeczywiste efekty wdrożeń zależą nie tylko od dostępności narzędzi, ale przede

wszystkim od umiejętności ich właściwego wykorzystania oraz integracji z istniejącymi procesami organizacyjnymi.

Samo wykorzystanie AI nie ogranicza się już dziś wyłącznie do projektowania czy analiz danych. Coraz częściej rozwiązania oparte na nowoczesnych technologiach pojawiają się również w geotechnice, inżynierii ruchu drogowego, energetyce i odnawialnych źródłach energii, a także w obszarach przygotowania budynków do funkcjonowania w środowisku nowoczesnych instalacji i systemów zarządzania. Coraz większą rolę odgrywają również technologie 3D, modelowanie oraz narzędzia wspierające procesy diagnostyczne i pomiarowe.

Rosnąca skala cyfryzacji wpływa również na zmieniające się oczekiwania wobec samych inżynierów. W trakcie paneli i prezentacji podejmowano temat kom-

petencji przyszłości oraz roli inżyniera w warunkach dynamicznych zmian technologicznych.

Podczas drugiej edycji konferencji ważne miejsce zajął także panel dyskusyjny z udziałem przedstawicieli samorządu zawodowego, w tym prezesa Krajowej Rady PIIB Mariusza Dobrzeńckiego. W jego trakcie poruszono szerokie spektrum zagadnień – od budowania prestiżu zawodu i roli młodego pokolenia, przez obecność kobiet w branży budowlanej, po kwestie funkcjonowania samorządu zawodowego w zmieniającym się otoczeniu. Dyskusja objęła także bardziej szczegółowe problemy o charakterze systemowym, takie jak funkcjonowanie rzeczoznawców budowlanych czy zasady kwalifikowania praktyki zawodowej do uzyskania uprawnień budowlanych, w tym w kontekście projektów wykonawczych. Ważnym wątkiem była również problematyka zamówień publicznych, w szczególności rola kryterium najniższej ceny oraz jego wpływ na jakość realizowanych inwestycji.

Wiele miejsca poświęcono również zagadnieniom bezpieczeństwa. Obok kwestii związanych z procesem budowlanym analizowano także nowe wyzwania wynikające z postępującej cyfryzacji, w tym cyberbezpieczeństwo oraz ryzyko niekontrolowanego wycieku danych przy wykorzystaniu narzędzi opartych na sztucznej inteligencji. Podkreślano

konieczność budowania świadomości zagrożeń oraz odpowiedzialnego korzystania z nowych technologii.

Teoretyczne rozważania uzupełniały prezentacje konkretnych wdrożeń i studiów przypadków. Przedstawiono m.in. rozwiązania z zakresu systemów sterowania ruchem miejskim, w tym wdrożenia realizowane w Zielonej Górze, a także sposoby wykorzystania nowoczesnych technologii w realizacjach geotechnicznych. Pokazanie konkretnych przykładów pozwoliło lepiej zobrazować rzeczywisty potencjał omawianych narzędzi oraz ich wpływ na efektywność i bezpieczeństwo procesów inwestycyjnych.

Forum Młodych Inżynierów po raz kolejny pokazało znaczącą rolę młodego pokolenia w kształtowaniu kierunków rozwoju branży budowlanej. W trakcie wystąpień i dyskusji wielokrotnie podkreślano, że sztuczna inteligencja – przynajmniej na obecnym etapie – stanowi przede wszystkim narzędzie wspierające pracę inżyniera, a nie zagrożenie dla samego zawodu. Odpowiedzialność za podejmowane decyzje projektowe i realizacyjne nadal pozostaje po stronie człowieka, a jej charakter trudno przełożyć na algorytmy.

dr inż. Artur Kotarski

Fot. 2. Panel dyskusyjny, fot. Damian Pawlak

Fot. 3. Uczestnicy II Konferencji Forum Młodych Inżynierów, fot. Rada Młodych PIIB

Zmiana w ustawie – Prawo budowlane

Część II

Nowelizacje prawa budowlanego przyniosły istotne zmiany wpływające na proces inwestycyjny oraz na obowiązki uczestników budowy. W drugiej części artykułu omówiono nowe przepisy dotyczące m.in. oddawania obiektów do użytkowania, zasad odwołań od decyzji administracyjnych, definicji legalnych oraz katalogu inwestycji niewymagających pozwolenia na budowę.

ODDANIE DO UŻYTKOWANIA ZREALIZOWANEJ INWESTYCJI

Zmiany wprowadzone do art. 56 Prawa budowlanego, określającego tryb oddawania do użytkowania zrealizowanej inwestycji, najlepiej obrazuje poniższa tabela, pokazu-

jąca brzmienie przepisów dotychczasowych i znowelizowanych. Najważniejsza z wprowadzonych zmian dotyczy warunkowego, a nie każdorazowego, dokonywania uzgodnień ze służbami higieniczno-sanitarnymi oraz ze strażą pożarną.

Tab. 1. Porównanie dotychczasowego i nowego brzmienia art. 56 Prawa budowlanego

DOTYCHCZASOWY art. 56 Prawa budowlanego	NOWY art. 56 Prawa budowlanego
<p>1. Inwestor, w stosunku do którego nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie obiektu budowlanego, jest obowiązany zawiadomić, zgodnie z właściwością wynikającą z przepisów szczególnych, organy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) (uchylony) 2) Państwowej Inspekcji Sanitarnej 3) (uchylony) 4) Państwowej Straży Pożarnej <p>– o zakończeniu budowy obiektu budowlanego i zamiarze przystąpienia do jego użytkowania. Organy zajmują stanowisko w sprawie zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym.</p> <p>1a. Przepisy ust. 1 stosuje się również w przypadku, gdy projekt budowlany obiektu budowlanego nieobjętego obowiązkiem uzyskania pozwolenia na użytkowanie wymagał uzgodnienia pod względem ochrony przeciwpożarowej lub wymagał higienicznych i zdrowotnych.</p> <p>2. Niezajęcie stanowiska przez organy, wymienione w ust. 1, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, traktuje się jak niezgłoszenie sprzeciwu lub uwag</p>	<p>1. Inwestor jest obowiązany zawiadomić, zgodnie z właściwością wynikającą z przepisów szczególnych, organy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Państwowej Inspekcji Sanitarnej, jeżeli projekt zagospodarowania działki lub terenu, projekt architektoniczno-budowlany lub projekt techniczny wymagał uzgodnienia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, 2) Państwowej Straży Pożarnej, jeżeli projekt zagospodarowania działki lub terenu, projekt architektoniczno-budowlany lub projekt techniczny wymagał uzgodnienia pod względem ochrony przeciwpożarowej <p>– o zakończeniu budowy obiektu budowlanego i zamiarze przystąpienia do jego użytkowania. Organy zajmują stanowisko w sprawie zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych – w przypadku Państwowej Inspekcji Sanitarnej i w zakresie ochrony przeciwpożarowej – w przypadku Państwowej Straży Pożarnej.</p> <p>2. Niezajęcie stanowiska przez organy, wymienione w ust. 1, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, traktuje się jak niezgłoszenie sprzeciwu lub uwag.</p>

NOWY ZAKRES ODWOŁANIA OD POZWOLENIA NA BUDOWĘ

Nowelizacja ustawy – Prawo budowlane z dnia 4 grudnia 2025 r. wprowadza również szczególną formę i treść odwołania od decyzji o pozwoleniu na budowę lub zażalenia wydawanego w toku postępowań budowlanych.

Strona odwołująca się lub składająca zażalenie, formułując zażalenie, będzie musiała ograniczyć się wyłącznie do zakresu decyzji lub postanowienia oraz wskazać dowody uzasadniające swoje wnioski. Podmiotowi wnoszącemu odwołanie lub zażalenie najczęściej chodzi o wyrażenie sprzeciwu wobec planowanej inwestycji, będącej przedmiotem wydanej decyzji, lub zaprezentowanie odmiennego stanowiska wobec określonego przez organ w postanowieniu.

W przypadku gdy odwołanie od decyzji lub zażalenie na postanowienie nie wskaże dowodów stanowiących podstawę zażalenia lub odniesie się do argumentów niezwiązanych z przedmiotem sprawy, zastosowanie znajdzie art. 64 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego. Oznacza to, że or-

gan administracji będzie zobowiązany wezwać wnoszącego zażalenie do jego uzupełnienia w określonym zakresie i terminie pod sankcją pozostawienia odwołania/zażalenia bez rozpoznania, jako niekompletnego pod względem formalnym. Wezwanie takie powinno zostać sporządzone i wysłane w ciągu 14 dni, licząc od dnia wniesienia odwołania lub zażalenia.

Ta nowa instytucja prawna, która dotyczy odwołań i zażeń wniesionych po dniu 6 stycznia 2026 r., ma przynieść ograniczenie wszczynania długotrwałych i skomplikowanych postępowań odwoławczych, angażujących organy administracji publicznej obu instancji, które oparte są o tzw. pieniądze lub nieuzasadnione zarzuty niezwiązane z przedmiotem wydanej decyzji lub postanowienia. Od odpowiedzialności i samodzielności organu orzekającego w pierwszej instancji będzie zależeć, czy nie będzie on w dalszym ciągu automatycznie przesyłać do organu odwoławczego wszystkich wniesionych odwołań i zażeń, bez wstępnego rozpoznania ich przedmiotu. Takie automatyczne działanie może niestety spowodować, że przepis ten w istocie stanie się martwy.

ZMIENIONY KATALOG DEFINICJI LEGALNYCH

Szereg definicji legalnych, umieszczonych obecnie w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (dalej: rozporządzenie w sprawie WT), z dniem 20 września 2026 r. zostanie doprecyzowany oraz stanie się przedmiotem art. 3 ustawy – Prawo budowlane. W tym dniu bowiem ma wejść w życie zupełnie nowe rozporządzenie w sprawie WT, którego projekt jest obecnie dostępny na stronie Rządowego Centrum Legislacji, do której prowadzi kod QR zamieszczony obok.

Na stronie opracowano i udostępniono wykaz wniesionych uwag i wniosków do projektu tego rozporządzenia.

Z dniem 20 września 2026 r. w art. 3 Prawa budowlanego pojawi się więc m.in. definicja „budynku mieszkalnego wielorodzinnego”, którą obecnie należy interpretować jako negację określenia budynku mieszkalnego jednorodzinnego, określoną w art. 3 pkt 2a Prawa budowlanego.

Poniższa tabela pozwoli prześledzić oraz porównać dotychczasowe i wprowadzane zakresy nowelizowanych pojęć. Pozostawiono oryginalną numerację wynikającą z aktów prawnych dotyczących poszczególnych definicji.

Tab. 2. Porównanie zakresów znowelizowanych definicji legalnych

DOTYCHCZASOWY § 3 rozporządzenia w sprawie WT	NOWY art. 3 Prawa budowlanego
Ilekcroć w przepisach jest mowa o:	
4) budynku mieszkalnym – należy przez to rozumieć: a) budynek mieszkalny wielorodzinny, b) budynek mieszkalny jednorodzinny;	2b) budynku mieszkalnym – należy przez to rozumieć: a) budynek mieszkalny wielorodzinny, b) budynek mieszkalny jednorodzinny;
—	2c) budynku mieszkalnym wielorodzinnym – należy przez to rozumieć budynek służący zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych niebędący budynkiem mieszkalnym jednorodzinny;
8) budynku gospodarczym – należy przez to rozumieć budynek przeznaczony do niezawodowego wykonywania prac warsztatowych oraz do przechowywania materiałów, narzędzi, sprzętu i płodów rolnych służących mieszkańcom budynku mieszkalnego, budynku zamieszkania zbiorowego, budynku rekreacji indywidualnej, a także ich otoczenia, a w zabudowie zagrodowej przeznaczony również do przechowywania środków produkcji rolnej i sprzętu oraz płodów rolnych;	2d) budynku gospodarczym – należy przez to rozumieć budynek przeznaczony do niezawodowego wykonywania prac warsztatowych oraz do przechowywania materiałów, narzędzi, sprzętu i płodów rolnych;
6) budynku użyteczności publicznej – należy przez to rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, oraz inny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy lub socjalny;	2e) budynku użyteczności publicznej – należy przez to rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, działalności leczniczej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług farmaceutycznych, pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu i rekreacji lub obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym oraz inny budynek przeznaczony do spełniania podobnych funkcji; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy, z wyłączeniem budynków zlokalizowanych na terenach zamkniętych określonych decyzją Ministra Obrony Narodowej, w których nie są realizowane zadania użyteczności publicznej;
5) budynku zamieszkania zbiorowego – należy przez to rozumieć budynek przeznaczony do okresowego pobytu ludzi, w szczególności hotel, motel, pensjonat, dom wypoczynkowy, dom wycieczkowy, schronisko młodzieżowe, schronisko, internat, dom studencki, budynek koszarowy, budynek zakwaterowania na terenie zakładu karnego, aresztu śledczego, zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich, a także budynek do stałego pobytu ludzi, w szczególności dom dziecka, dom rencistów i dom zakonny;	2f) budynku zamieszkania zbiorowego – należy przez to rozumieć budynek przeznaczony do okresowego pobytu ludzi, w szczególności hotel, motel, pensjonat, dom wypoczynkowy, dom wycieczkowy, schronisko młodzieżowe, schronisko, internat, dom studencki, budynek koszarowy, budynek zakwaterowania na terenie zakładu karnego, aresztu śledczego, zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich lub budynek socjalny, a także budynek przeznaczony do stałego pobytu ludzi, w szczególności placówkę opiekuńczo-wychowawczą, z wyłączeniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, dom rencisty i dom zakonny;

7) budynku rekreacji indywidualnej – należy przez to rozumieć budynek przeznaczony do okresowego wypoczynku;	2g) budynku rekreacji indywidualnej – należy przez to rozumieć budynek przeznaczony do okresowego wypoczynku;
—	5b) wiacie – należy przez to rozumieć budowlę nie w pełni wydzieloną z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, która jest trwale związana z gruntem, posiada fundamenty i dach;
2) zabudowie jednorodzinnej – należy przez to rozumieć jeden budynek mieszkalny jednorodzinny lub zespół takich budynków, wraz z budynkami garażowymi i gospodarczymi;	24) zabudowie jednorodzinnej – należy przez to rozumieć jeden budynek mieszkalny jednorodzinny lub zespół takich budynków, wraz z garażami lub budynkami gospodarczymi;
3) zabudowie zagrodowej – należy przez to rozumieć w szczególności budynki mieszkalne, budynki gospodarcze lub inwentarskie w rodzinnych gospodarstwach rolnych, hodowlanych lub ogrodniczych oraz w gospodarstwach leśnych;	25) zabudowie zagrodowej – należy przez to rozumieć budynki mieszkalne jednorodzinne oraz obiekty gospodarcze lub inwentarskie związane z produkcją rolną w ramach istniejącej działki siedliskowej, w rodzinnych gospodarstwach rolnych, hodowlanych lub ogrodniczych oraz w gospodarstwach leśnych;
—	26) działce budowlanej – należy przez to rozumieć działkę budowlaną w rozumieniu art. 2 pkt 12 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
—	27) magazynie energii elektrycznej – należy przez to rozumieć magazyn energii elektrycznej w rozumieniu art. 3 pkt 10k ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, a także instalację umożliwiającą magazynowanie energii elektrycznej i wprowadzenie jej do instalacji elektrycznej obiektu budowlanego lub bezpośrednie zasilanie urządzeń budowlanych.

Niezależnie od powyższego, już z dniem 7 stycznia 2026 r. katalog definicji legalnych z art. 3 Prawa budowlanego został uzupełniony o niedefiniowane dotychczas określenie „wiała”, przez które należy rozumieć „budowlę nie w pełni wydzieloną z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, która jest trwale związana z gruntem, posiada fundamenty i dach” (art. 3 pkt 5b Prawa budowlanego). Ma to szczególne znaczenie w kontekście nadużywania możliwości realizacji wiały bez pozwolenia na budowę, ale po zgłoszeniu lub bez pozwolenia na budowę i bez zgłoszenia, o czym mowa w kilku punktach art. 29 ust. 1 i ust. 2 Prawa budowlanego.

POZOSTAŁE ZMIANY

Z innych wątków, które objęła omawiana nowelizacja z dnia 4 grudnia 2025 r. należy wymienić m.in.:

- przedłużenie do końca 2031 r. (a więc o kolejnych 5 lat) obowiązkowi kontynuowania w formie cyfrowej wpisów w prowadzonych obecnie papierowych księżkach obiektów;
- przedłużenie do końca 2031 r. (a więc o kolejnych 5 lat) możliwości wydawania dzienników budowy w wersji papierowej;
- doprecyzowanie przepisów karnych określonych w art. 91a Prawa budowlanego, a dotyczących niewłaściwego utrzymania i użytkowania obiektów;
- wprowadzenie opłaty skarbowej za dokonanie nowych rodzajów zgłoszeń budowlanych.

PODSUMOWANIE

Przyjętych zmian ustawy – Prawo budowlane nie można zaliczyć do rewolucyjnych, lecz raczej do modyfikujących i deregulacyjnych dotychczasowe procedury administracyjne. Można z nich odczytać intencje Ustawodawcy, który nie jest zdeterminowany, aby znacząco ingerować w obecny stan prawny dotyczący zasad projektowania i realizacji inwestycji.

mgr Dagmara Kafar

ŹRÓDŁA

- [1] Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 418 ze zm.)
- [2] Ustawa z dnia 4 grudnia 2025 r. o zmianie ustawy - Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2025 r. poz. 1847)
- [3] Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1907 ze zm.)
- [4] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. 2022 r. poz. 1225 ze zm.)

Budowa na cudzym gruncie

– aspekty prawne i konsekwencje

Proces inwestycyjny w szeroko rozumianym budownictwie to ciąg złożonych, wielowątkowych działań, które wymagają nie tylko wiedzy technicznej i organizacyjnej, ale również prawnej, w tym precyzyjnego uregulowania stanu prawnego nieruchomości oraz działki, na której dany obiekt ma powstać. Poczucie bezpieczeństwa prawnego stanowi fundament każdego stabilnego systemu gospodarczego. Już w starożytnym Rzymie, skąd wywodzą się korzenie współczesnego prawa cywilnego, nienaruszalność granic i świętość prawa własności były wartościami absolutnymi. Niestety, w praktyce obrotu gospodarczego i życia codziennego, aspekt ten zbyt często bywa marginalizowany, co prowadzi do daleko idących, a czasami nieodwracalnych negatywnych sytuacji.

Problematyka ta uregulowana jest zarówno w przepisach ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tj. Dz.U. 2025 poz. 418), jak i przepisach ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tj. Dz.U. 2025 poz. 1508). Warto jednak spojrzeć na to zagadnienie szerzej, wykraczając poza ramy kodeksowe.

BUDOWA NA CUDZYM GRUNCIE – GDZIE LEŻY GRANICA?

W dobie dynamicznie rosnących cen gruntów oraz postępującej urbanizacji, każdy metr kwadratowy powierzchni nabiera wymiernej wartości. W tym kontekście, błąd w planowaniu usytuowania budynku, czy brak uregulowania tytułu prawnego, przestaje być jedynie niedopatrzeniem administracyjnym, a staje się potężnym ryzykiem biznesowym.

Z perspektywy przestrzegania przepisów prawa, można wskazać następujące przypadki budowy na cudzym gruncie:

PIERWSZY PRZYPADEK

Z jednej strony, mamy do czynienia z sytuacjami patologicznymi, gdzie inwestor świadomie lub w wyniku rażącego zaniedbania wznosi obiekt na gruncie, do którego nie uzyskał żadnych praw do dysponowania. Często zjawisko to ma podłoże kulturowe i wynika z tzw. kultury nieformalności – szczególnie w relacjach rodzinnych, gdzie budowa odbywa się na podstawie ustnych uzgodnień własnościowych („na słowo”), bez wizyty u notariusza.

DRUGI PRZYPADEK

Z drugiej strony, polski system prawny przewiduje szereg sytuacji, w których inwestor, nie będąc właścicielem gruntu, może legalnie realizować na nim roboty budowlane, dysponując jednakże odpowiednio innymi tytułami prawnym, opisanymi w dalszej części niniejszego artykułu.

Granica między legalnym działaniem a samowolą budowlaną bywa płynna, a konsekwencje przekroczenia uprawnień są zróżnicowane: od konieczności zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu, przez dotkliwe sankcje administracyjne, aż po odpowiedzialność karną łącznie z karą pozbawienia wolności.

ASPEKTY ADMINISTRACYJNOPRAWNE – PRAWO BUDOWLANE

Zgodnie z art. 3 pkt 11 ustawy – Prawo budowlane, przez prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane rozumie się tytuł prawny wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego, przewidującego możliwość wykonywania robót budowlanych.

PRAWO WŁASNOŚCI

To prawo rzeczowe, którego treścią jest uprawnienie do posiadania, korzystania oraz rozporządzania rzeczami z wyłączeniem innych osób, w granicach ustanowionych przepisami prawa i zasadami współżycia społecznego. To najszersza forma władztwa nad rzeczą.

UŻYTKOWANIE WIECZyste

To forma najbardziej zbliżona do prawa własności, polegająca na oddaniu w użytkowanie nieruchomości gruntowej będącej własnością Skarbu Państwa, województwa, powiatu bądź gminy, osobie fizycznej lub prawnej na czas określony, najczęściej na 99 lat. Użytkowanie wieczyste dotyczy gruntów, jednak wraz z przekazaniem gruntu, oddawane są w użytkowanie również wszystkie budynki znajdujące się na działce.

TRWAŁY ZARZĄD

Innymi słowy to forma prawna władania nieruchomością publiczną przez państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (np. szkoły publiczne, komendy policji, urzędy). Jednostki te nie są właścicielami, ale sprawują nad nimi trwały zarząd.

OGRANICZONE PRAWO RZECZOWE

W rozumieniu Kodeksu cywilnego interpretowane jest jako użytkowanie lub służebność. Użytkowanie to prawo do używania rzeczy i pobierania z niej pożytków, natomiast służebność jest prawem znacznie węższym od użytkowania, gdyż nie daje właścicielowi władztwa nad daną rzeczą, lecz pozwala na korzystanie z niej w zakresie ściśle określonym. W ramach użytkowania użytkownik ma prawo do pobierania zysków z tytułu

danej nieruchomości, natomiast służebność ma na celu ułatwienie korzystania z nieruchomości w określonym zakresie, a nie generowanie bezpośrednich korzyści majątkowych.

STOSUNEK ZOBOWIĄZANIOWY

Jest rozumiany w Kodeksie cywilnym jako umowa cywilnoprawna, która obejmuje m.in.: umowę najmu, umowę dzierżawy lub umowę użyczenia. Sama umowa najmu lub dzierżawy nie daje prawa do dysponowania gruntem na cele budowlane w rozumieniu ustawy – Prawo budowlane. Warunkiem koniecznym jest zawarcie w umowie klauzuli, która w sposób jednoznaczny uprawnia najemcę do wykonywania na terenie działki robót budowlanych. Te dwie umowy są umowami odpłatnymi. Najemca lub dzierżawca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz w zamian za oddanie nieruchomości lub lokalu do użytkowania. Dzierżawca w trakcie trwania dzierżawy jest zobowiązany do dokonywania napraw niezbędnych do zachowania nieruchomości w stanie nie pogorszonym. Samodzielnie może podejmować decyzję w tym zakresie, utrzymując obiekt w należytym stanie technicznym i użytkowanym, natomiast w pozostałych sytuacjach musi uzyskać zgodę właściciela nieruchomości. W przypadku umowy najmu, zakres korzystania z nieruchomości wyznacza treść zawartej pomiędzy stronami umowy. Umowa dzierżawy jest umową na czas oznaczony, w kontraście do umowy najmu, która może być zawarta zarówno na czas oznaczony, jak i nieoznaczony. Umowa użyczenia różni się od dwóch pozostałych tym, że jest to umowa nieodpłatna, zawierana najczęściej w grupach kapitałowych (spółka matka użycza grunt spółce córce) lub w relacjach rodzinnych.

ZGODA WŁAŚCICIELA NIERUCHOMOŚCI

Zgoda właściciela/współwłaścicieli nieruchomości, która upoważnia inwestora do dysponowania nieruchomością na cele budowlane, powinna być sformułowana wyraźnie i na tyle jednoznacznie, by nie pozostawiała żadnych wątpliwości – nie może mieć jedynie charakteru dorozumianego.

Ze złożonego przez właściciela lub współwłaścicieli nieruchomości oświadczenia woli, powinno wynikać, że wyrażają oni zgodę na wybudowanie określonego obiektu budowlanego lub zrealizowanie określonych robót budowlanych na danej nieruchomości. Ponadto zgoda na dysponowanie nieruchomością na cele budowlane powinna mieć formę pisemną (lub być wyrażona w formie elektronicznej) dla celów dowodowych i formalnych, choć przepisy wprost nie wymagają formy aktu notarialnego.

PRAWO DO ZABUDOWY A OBOWIĄZKI INWESTORA

Kwestia prawa do dysponowania nieruchomością na cele budowlane ma bezpośrednie znaczenie dla oceny legalności procesu inwestycyjnego. Ustawodawca sformułował generalną zasadę, która zgodnie z art. 4. ustawy – Prawo budowlane brzmi: „Każdy ma prawo zabudowy nieruchomości gruntowej, jeżeli wykáže prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane, pod warunkiem zgodności zamierzenia budowlanego z przepisami”.

Przepis ten formułuje tzw. zasadę wolności budowlanej. Jest to jedna z naczelnych zasad prawa budowlanego, umożliwiająca po spełnieniu warunków koniecznych realizację inwestycji.

Weryfikacja tych warunków następuje w procesie ubiegania się o pozwolenie na budowę (o ile jest wymagane dla danej inwestycji).

Zgodnie z art. 32. ust. 4 pkt. 2 ustawy – Prawo budowlane: „Pozwolenie na budowę może być wydane wyłącznie temu kto: (...) złożył oświadczenie, pod rygorem odpowiedzialności karnej, o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane”.

Biorąc pod uwagę powyższe, właściwy organ administracji architektoniczno-budowlanej nie może wydać pozwolenia na budowę, bez dostarczenia przez inwestora oświadczenia o posiadanym przez niego prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane. Jest to podstawowa przesłanka legalności procesu inwestycyjnego, jednak należy zaznaczyć, że budowa bez pozwolenia, jest traktowana w przepisach prawa jako samowola budowlana.

SAMOWOLA BUDOWLANA

Po zmianach wprowadzonych w ostatnich latach w przepisach ustawy – Prawo budowlane, pierwszą decyzją organu nadzoru budowlanego w sytuacji stwierdzenia samowoli budowlanej jest – zgodnie z art. 48 tej ustawy – wydanie postanowienia o wstrzymaniu budowy.

W takiej sytuacji rozpoczyna się postępowanie naprawcze lub legalizacyjne (na wniosek inwestora), opisane w rozdziale 5b ustawy – Prawo budowlane, wymagające usunięcia nieprawidłowości, złożenia wniosku o legalizację i wniesienia opłaty legalizacyjnej, aby uniknąć decyzji o rozbiórce, grzywny oraz wznówić budowę. Procedura legalizacji zgodnie z art. 48b ustawy – Prawo budowlane, wymaga m.in. przedłożenia właściwemu organowi przez inwestora odpowiednich dokumentów, w tym oświadczenia o jego prawie do dysponowania gruntem. Brak działania inwestora prowadzi zazwyczaj do wydania przez organ nadzoru budowlanego decyzji o nakazie rozbiórki obiektu na podstawie art. 49e ustawy – Prawo budowlane.

ZGŁOSZENIE BUDOWLANE A PRAWO DO NIERUCHOMOŚCI

Odmienne procedury obowiązują w przypadku inwestycji wymagających jedynie zgłoszenia budowlanego. Reguluje ją art. 30 ustawy – Prawo budowlane.

W przeciwieństwie do procedury pozwolenia na budowę, zgłoszenie nie kończy się wydaniem decyzji administracyjnej, lecz tzw. milczącą zgodą, o ile organ nie wniesie sprzeciwu. Nie oznacza to jednak braku obowiązków po stronie inwestora. Składając oświadczenie, inwestor ma obowiązek dołączyć m.in. oświadczenie o prawie do dysponowania nieruchomością. Wynika to wprost z art. 30 ust. 2 ustawy – Prawo budowlane. Jeżeli inwestor złoży takie zgłoszenie bez wymaganego dokumentu, organ administracji architektoniczno-budowlanej nałoży na niego obowiązek w formie postanowienia, uzupełnienia brakującego dokumentu w określonym terminie, co reguluje art. 30 ust. 5c ustawy – Prawo budowlane.

W przypadku, gdy inwestor nie uzupełni zgłoszenia w terminie wskazanym w postanowieniu, właściwy organ, zgodnie z art. 30 ust. 5c ustawy – Prawo budowlane, wniesie sprzeciw, który oznacza zakaz wykonywania ro-

bót, przy czym organ ten ma 21 dni na wniesienie takiego sprzeciwu.

Rozpoczęcie prac bez wymaganego zgłoszenia lub przed upływem terminu na sprzeciw jest samowolą budowlaną. W takiej sytuacji właściwy organ może wstrzymać roboty oraz wszcząć procedurę legalizacyjną (opisaną w rozdziale 5b ustawy – Prawo budowlane), podobnie jak w przypadku budowy bez pozwolenia na budowę. Organ nadzoru budowlanego może także określonych przypadkach wydać decyzję o rozbiórce obiektu budowlanego lub jego części.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA I FINANSOWA

Inną konsekwencją niestosowania się do obowiązujących przepisów budowlanych i niedopełnianie opisanych tam formalności może być odpowiedzialność finansowa oraz karna. Zgodnie z art. 93 ustawy – Prawo budowlane osoba naruszająca obowiązki wynikające z przepisów podlega karze grzywny. Orzekanie w tego typu sprawach odbywa się na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Warto zaznaczyć, że jakakolwiek próba oszustwa, w świetle obowiązujących przepisów prawa, może być rozumiana również jako składanie fałszywych oświadczeń. Zgodnie z art. 233 § 1 i § 6 Kodeksu karnego czyn ten zagrożony jest karą pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

WYROK NSA – BRAK WYRAŻNEJ ZGODY WŁAŚCICIELA

Praktyczne znaczenie omawianych przepisów dobrze obrazuje wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 19 października 2022 r., sygn. akt II OSK 1500/21.

- **PRZYPADEK:** Umowa cywilna a brak wyraźnej klauzuli budowlanej (art. 3 pkt 11 P.b.).
- **OPIS:** Sprawa dotyczyła inwestora ubiegającego się o pozwolenie na budowę na gruncie, do którego posiadał tytuł prawny wynikający ze stosunku zobowiązaniowego (umowy). Kluczową kwestią było ustalenie, czy służebność przechodu i przejazdu uprawnia inwestora do dysponowania nieruchomością na cele budowlane, wymagane do uzyskania pozwolenia. Właściciel nieruchomości zakwestionował prawo inwestora do zabudowy, wskazując, że umowa nie zawierała zgody na realizację tego konkretnego obiektu. Inwestor bronił się, twierdząc, że zgoda była „dorozumiana” z faktu zawarcia umowy i celu współpracy.
- **ORZECZENIE SĄDU:** Naczelny Sąd Administracyjny jednoznacznie opowiedział się po stronie rygorystycznej wykładni przepisów. W uzasadnieniu wskazano, że służebność gruntowa, nawet jeśli jest podstawą do korzystania z nieruchomości, nie jest tożsama z prawem do dysponowania nią w celach budowlanych, chyba że wyraźnie to wynika z jej treści lub zgody właściciela, nie może być dorozumiana. NSA podkreślił, że z oświadczenia woli właściciela musi wprost wynikać akceptacja dla wybudowania konkretnego obiektu przez wskazanego inwestora. Brak precyzyjnej klauzuli w umowie oznacza, że inwestor nie posiada prawa do dysponowania nieruchomością w rozumieniu art. 3 pkt 11 ustawy – Prawo budowlane, a złożone przez niego oświadczenie w procesie budowlanym jest wadliwe.

- **WNIOSEK:** Opieranie realizacji inwestycji wyłącznie na ustnych ustaleniach lub nieprecyzyjnych zapisach umownych może prowadzić do poważnych konsekwencji prawnych i uniemożliwić uzyskanie pozwolenia na budowę lub dokonanie skutecznego zgłoszenia budowlanego.

ASPEKTY CYWILNOPRAWNE – KODEKS CYWILNY

Prawo budowlane reguluje procedury i kwestie formalne związane z budową obiektu, natomiast Kodeks cywilny rozstrzyga kwestie własności obiektu budowlanego oraz prawa i roszczenia przysługujące stronom.

Błędy związane z lokalizacją inwestycji mogą być popełnione świadomie lub nieświadomie i wynikają m.in. z pomyłki geodety wyznaczającego położenie budynku w terenie, błędnego ustalenia granic pomiędzy sąsiadami, lub zwykłego niedopatrzania inwestora. Istnieją jednak sytuacje, w których inwestor świadomie narusza obszar działek do niego nienależących, co w kontekście sporów prawnych może mieć kluczowe znaczenie dla oceny jego działania.

Istotną rolę dla omawianego zagadnienia ma rzymska zasada *superficies solo cedit* („to, co jest na powierzchni, przypada gruntowi”), wyrażona w art. 48 Kodeksu cywilnego: „Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do części składowych gruntu należą w szczególności budynki i inne urządzenia trwale z gruntem związane [...]” oraz w art. 191 Kodeksu cywilnego: „Własność nieruchomości rozciąga się na rzecz ruchomą, która została połączona z nieruchomością w taki sposób, że stała się jej częścią składową”.

Zgodnie z powyższymi przepisami prawa budynki i inne urządzenia trwale związane z gruntem stają się częścią składową nieruchomości gruntowej. W praktyce oznacza to, że budowa obiektu na cudzej działce może skutkować tym, że właścicielem części budynku stanie się właściciel gruntu.

PRZEKROCZENIE GRANICY DZIAŁKI

Jeżeli inwestor nie działał w złej wierze, a granica została przekroczona jedynie częściowo bez zgłoszenia natychmiastowego sprzeciwu przez właściciela nieruchomości, to zgodnie z art. 151 Kodeksu cywilnego: „Jeżeli przy wzniesieniu budynku lub innego urządzenia przekroczono bez winy umyślnej granice sąsiedniego gruntu, właściciel tego gruntu nie może żądać przywrócenia stanu poprzedniego, chyba że bez nie uzasadnionej zwłoki sprzeciwił się przekroczeniu granicy albo że grozi mu niewspółmiernie wielka szkoda. Może on żądać albo stosownego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie odpowiedniej służebności gruntowej, albo wykupienia zajętej części gruntu, jak również tej części, która na skutek budowy straciła dla niego znaczenie gospodarcze”.

Przepis ten stanowi swego rodzaju „koło ratunkowe” dla inwestora działającego w dobrej wierze, umożliwiając uniknięcia rozbiórki obiektu w przypadku nieumyślnego przekroczenia granicy działki. Istotna jest jednak szybka reakcja właściciela nieruchomości. Jeśli nie sprzeciwi się on niezwłocznie przy przekroczeniu granicy, może utracić możliwość żądania przywrócenia stanu poprzedniego.

Koncepcja „wielkiej szkody” jest celowo wskazana w tym artykule, jako tzw. klauzula generalna. Zazwyczaj ustala się

ją w charakterze porównawczym, zestawiając ze sobą stratę majątku właściciela z zyskiem inwestora. Drugim kryterium zwykle brany pod uwagę jest szkoda majątkowa, czyli obiektywna utrata wartości nieruchomości, np. gdy zajęcie fragmentu gruntu spowoduje drastyczny spadek wartości pozostałej części tej nieruchomości. Kolejną kwestią mogą być szkody funkcjonalne oraz użytkowe, dotyczące np. możliwości rozbudowy czy ograniczenie dojazdu do garażu.

WYKUP ZAJĘTEJ CZĘŚCI NIERUCHOMOŚCI

Możliwość rozwiązania sporu poprzez wykup gruntu opisana została w art. 231 Kodeksu cywilnego. Zgodnie z § 1 przepisu „samoistny posiadacz gruntu w dobrej wierze, który wznosił na powierzchni lub pod powierzchnią gruntu budynek lub inne urządzenie o wartości przenoszącej znacznie wartość zajętej na ten cel działki, może żądać, aby właściciel przeniósł na niego własność zajętej działki za odpowiednim wynagrodzeniem”.

Zgodnie z powyższym, inwestor we wskazanym przypadku może zmusić właściciela działki do sprzedaży zajętej przez siebie części nieruchomości gruntowej. Dobra wiara może oznaczać np. sytuację, w której inwestor pozostawał w przekonaniu, że przysługuje mu prawo do nieruchomości z uwagi na nieformalną umowę darowizny albo błędnie sporządzony akt notarialny.

Jednocześnie art. 231 § 2 Kodeksu cywilnego przyznaje ochronę właścicielowi gruntu, który może żądać, aby inwestor odkupił zajętą część działki za odpowiednim wynagrodzeniem. Co istotne, właściciel może wystąpić z takim żądaniem niezależnie od tego, czy inwestor działał w dobrej, czy w złej wierze.

ROZLICZENIE NAKŁADÓW

Kolejnym możliwym rozwiązaniem sporu jest rozliczenie nakładów, uregulowane w art. 226 Kodeksu cywilnego:

§ 1. Samoistny posiadacz w dobrej wierze może żądać zwrotu nakładów koniecznych o tyle, o ile nie mają pokrycia w korzyściach, które uzyskał z rzeczy. Zwrotu innych nakładów może żądać o tyle, o ile zwiększają wartość rzeczy w chwili jej wydania właścicielowi (...).

§ 2. Samoistny posiadacz w złej wierze może żądać jedynie zwrotu nakładów koniecznych, i to tylko o tyle, o ile właściciel wzbogaciłby się bezpodstawnie jego kosztem.

Jeśli inwestor działał w dobrej wierze i pozostawał w przekonaniu, że buduje na własnym gruncie, może domagać się zwrotu poniesionych nakładów koniecznych lub wynoszących równowartość kwoty, o jaką wzrosła wartość tej działki dzięki postawionemu na niej budynkowi.

Należy jednak zauważyć, że nakładem koniecznym w rozumieniu tego przepisu nie jest sama budowa domu (nakłady konieczne to wydatki na bieżącą eksploatację, np. remont dachu, instalacji budynkowych czy naprawa pieca). Zatem w tym przypadku można brać pod uwagę jedynie kwestie związane ze wzrostem wartości nieruchomości i to tylko wtedy, gdy właściciel budynku bezpodstawnie wzbogacił się kosztem posiadacza działki. Przy czym nie dotyczy to inwestora działającego w złej wierze, ponieważ ten mógłby jedynie liczyć na zwrot nakładów koniecznych, co w rozpatrywanych sporach rzadko występuje.

WYROK SĄDU – BRAK REKOMPENSATY ZA INWESTYCJĘ

Ryzyko cywilnoprawne związane z budową na cudzym gruncie dobrze obrazuje wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 lutego 2022 r. (sygn. akt V ACa 510/19).

- **PRZYPADEK:** Kategoryzacja nakładów a brak rekompensaty (art. 226 § 2 K.c.)
- **OPIS:** Sprawa dotyczyła posiadacza nieruchomości, który dokonał na niej znacznych nakładów, w tym odbudowę i przebudowę (zmiana układu funkcjonalnego i parametrów użytkowych) zniszczonego budynku, a następnie domagał się zwrotu tych kosztów od właściciela, który odzyskał nieruchomość. Sąd ustalił jednak, że działał w złej wierze, ponieważ miał świadomość, że nie jest właścicielem nieruchomości.
- **ORZECZENIE SĄDU:** Sąd Apelacyjny oddalił żądanie zwrotu kosztów budowy na podstawie art. 226 § 2 Kodeksu cywilnego, który stanowi, że posiadacz w złej wierze może żądać jedynie zwrotu nakładów koniecznych i to tylko o tyle, o ile właściciel wzbogaciłby się bezpodstawnie. Sąd uznał, że odbudowa czy generalny remont budynku (podnoszący jego standard) jest nakładem użytecznym, a nie koniecznym. Nakładem koniecznym są tylko wydatki na bieżącą konserwację, chroniące rzecz przed zniszczeniem w toku zwykłej eksploatacji. Inwestor działający w złej wierze nie ma prawa do zwrotu wydatków na inwestycje podnoszące wartość nieruchomości, jeśli właściciel ich nie chce.
- **WNIOSEK:** Wyrok ten jednoznacznie wskazuje, że ryzyko gospodarcze inwestowania na cudzym gruncie bez tytułu prawnego obciąża wyłącznie posiadacza. Fakt podniesienia standardu technicznego budynku nie rodzi po stronie właściciela obowiązku refundacji kosztów, co w praktyce może oznaczać dla inwestora bezzwrotną utratę zainwestowanego kapitału.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Przeprowadzona w niniejszym artykule wieloaspektowa analiza przepisów ustawy – Prawo budowlane oraz Kodeksu cywilnego pozwala na sformułowanie jednoznacznego wniosku:

Realizacja inwestycji budowlanej na cudzym gruncie, bez precyzyjnego uregulowania tytułu prawnego, jest przedsięwzięciem obciążonym ekstremalnie wysokim ryzykiem prawnym i finansowym.

Najskuteczniejszym sposobem ograniczenia wskazanych zagrożeń jest rzetelna weryfikacja stanu prawnego nieruchomości oraz precyzyjne wytyczenie granic geodezyjnych jeszcze przed rozpoczęciem prac projektowych i budowlanych.

inż. Łukasz Zychowicz
inż. Szymon Woźniak

ŹRÓDŁA

- [1] Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane
- [2] Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks Cywilny
- [3] <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>
- [4] <https://orzeczenia.waw.sa.gov.pl>

Dlaczego zmiany w przepisach dotyczących osadów ściekowych są istotne dla eksploatatorów?

Komunalne osady ściekowe od lat stanowią jedno z kluczowych wyzwań eksploatacyjnych w funkcjonowaniu oczyszczalni ścieków. Ich ilość systematycznie rośnie wraz z rozbudową systemów kanalizacyjnych oraz wzrostem efektywności procesów oczyszczania, natomiast możliwości ich zagospodarowania – szczególnie w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju – pozostają ograniczone. Rolnicze wykorzystanie osadów ściekowych było dotychczas jedną z najczęściej stosowanych i ekonomicznie uzasadnionych metod ich zagospodarowania.

NOWELIZACJA PRZEPISÓW

Nowelizacja przepisów wprowadzona rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 31 grudnia 2021 r. zasadniczo zmienia jednak podejście do dopuszczania komunalnych osadów ściekowych do stosowania w rolnictwie.

Od dnia 15 stycznia 2026 r. nie wystarczy już samo spełnienie wymagań jakościowych potwierdzonych wynikami badań laboratoryjnych. Kluczowym elementem staje się konieczność wykazania, że osady zostały poddane określonej obróbce (higienizacji), zdefiniowanej wprost w przepisach wykonawczych.

Dla eksploatatorów oczyszczalni oznacza to przejście od dotychczasowego, często „wynikowego” podejścia – opartego głównie na badaniach sanitarnych i chemicznych – do podejścia procesowego, w którym równie istotne jak parametry osadu są:

- technologia jego przetwarzania,
- czas trwania procesów,
- temperatura,
- dawki reagentów,
- kompletność dokumentacji.

Zmiany te mają bezpośredni wpływ na organizację pracy oczyszczalni, koszty eksploatacyjne, a w wielu przypadkach również na konieczność modyfikacji lub uzupełnienia istniejących instalacji osadowych.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ WYTWÓRCY OSADU A PRAKTYKA EKSPLOATACYJNA

Z punktu widzenia obowiązujących przepisów komunalne osady ściekowe pozostają odpadem, a podmiotem

odpowiedzialnym za ich prawidłowe zagospodarowanie jest wytwórca osadu, którym w praktyce jest eksploatator oczyszczalni ścieków. Nowelizacja rozporządzenia jednoznacznie wzmacnia tę odpowiedzialność, przenosząc ciężar wykazania zgodności z przepisami bezpośrednio na prowadzącego instalację.

Odpowiedzialność ta nie ogranicza się już wyłącznie do zapewnienia odpowiednich wyników badań laboratoryjnych. Od 2026 r. eksploatator musi być w stanie wykazać, że:

- zastosowano dopuszczony prawnie proces higienizacji osadów,
- proces ten był prowadzony zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu,
- parametry procesu zostały udokumentowane i mogą zostać odtworzone podczas kontroli.

W praktyce oznacza to konieczność ścisłego powiązania technologii osadowej z systemem dokumentowania procesów eksploatacyjnych. Dotyczy to zarówno dużych oczyszczalni wyposażonych w fermentację osadów, jak i mniejszych obiektów, które dotychczas opierały się na stabilizacji tlenowej, wapnowaniu lub czasowym magazynowaniu osadów.

Nowe regulacje eliminują możliwość stosowania rozwiązań „wycyzajowych”, niewystarczająco opisanych lub opartych wyłącznie na doświadczeniu eksploatacyjnym. Każdy etap postępowania z osadem, który ma trafić na grunty rolne, musi być obecnie uzasadniony zarówno technologicznie, jak i formalnie. Brak takiego uzasadnienia może skutkować zakwestionowaniem stosowania osadów przez organy kon-

trolne oraz koniecznością poszukiwania alternatywnych, często znacznie droższych metod zagospodarowania.

PODSTAWA PRAWNA ZMIAN

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA Z DNIA 31 GRUDNIA 2021 R.

Zasadniczym aktem prawnym wprowadzającym nowe wymagania w zakresie stosowania komunalnych osadów ściekowych jest rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 31 grudnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie komunalnych osadów ściekowych.

Akt ten został wydany na podstawie art. 96 ust. 13 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach i stanowi odpowiedź na potrzebę zaostrzenia wymagań sanitarnych oraz środowiskowych związanych z rolniczym wykorzystaniem osadów.

Rozporządzenie to nie wprowadza całkowicie nowego systemu regulacyjnego, lecz modyfikuje i uzupełnia dotychczasowe przepisy, w szczególności poprzez:

- dodanie nowych warunków dopuszczenia osadów do stosowania,
- doprecyzowanie sposobu ich aplikacji na gruntach,
- zmianę częstotliwości i metod badań,
- wprowadzenie obowiązkowych metod referencyjnych.

Z punktu widzenia eksploatatora kluczowe znaczenie ma fakt, że nowelizacja nie pozostawia swobody interpretacyjnej w zakresie procesów obróbki osadów. Procesy te zostały enumeratywnie wymienione w przepisach, co oznacza, że tylko one mogą być uznane za spełniające wymagania prawne.

RELACJA DO ROZPORZĄDZENIA Z DNIA 6 LUTEGO 2015 R.

Rozporządzenie z 31 grudnia 2021 r. zmienia rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 r., które przez wiele lat stanowiło podstawę prawną stosowania komunalnych osadów ściekowych w rolnictwie. Dotychczasowe regulacje koncentrowały się przede wszystkim na dopuszczalnych zawartościach metali ciężkich, wymaganiach sanitarnych (*Salmonella*, jaja pasożytów) oraz warunkach lokalizacyjnych i agrotechnicznych stosowania osadów.

W praktyce oznaczało to, że osady mogły być stosowane, jeżeli spełniały wymagania jakościowe potwierdzone wynikami badań, nawet jeśli nie były poddane wyraźnie zdefiniowanemu procesowi higienizacji. Nowelizacja z 2021 r. odchodzi od tego podejścia, wprowadzając obowiązek wykazania, że osady zostały uprzednio poddane co najmniej jednemu z określonych procesów obróbki.

Warto podkreślić, że większość dotychczasowych ograniczeń (np. dotyczących terminów stosowania, warunków

glebowych czy zakazów lokalizacyjnych) pozostaje w mocy. Zmianie ulega jednak ich znaczenie praktyczne – nawet spełnienie wszystkich wcześniejszych wymagań nie jest wystarczające, jeżeli nie zostanie spełniony nowy warunek obróbki osadów.

VACATIO LEGIS I KLUCZOWA DATA – 15 STYCZNIA 2026 R.

Rozporządzenie zmieniające zostało ogłoszone w styczniu 2022 r., przy czym ustawodawca przewidział długie, 48-miesięczne *vacatio legis* dla zasadniczej części nowych wymagań. Oznacza to, że większość przepisów, w tym kluczowy obowiązek higienizacji osadów, zaczęło obowiązywać od 15 stycznia 2026 r.

Tak długi okres przejściowy należy interpretować jako świadome działanie prawodawcy, mające umożliwić eksploatorom dostosowanie technologii przeróbki osadów, zaplanowanie i realizację ewentualnych inwestycji, przygotowanie procedur eksploatacyjnych i dokumentacyjnych, a także zawarcie nowych umów na badania laboratoryjne.

Jednocześnie należy podkreślić, że okres ten szybko się skraca, a brak przygotowania do nowych wymagań może skutkować po 2026 r. utratą możliwości rolniczego zagospodarowania osadów. W takim przypadku eksploator zostanie zmuszony do stosowania alternatywnych metod unieszkodliwiania lub odzysku, które są zazwyczaj znacznie bardziej kosztowne i wymagające organizacyjnie.

DOPUSZCZALNE PROCESY HIGIENIZACJI OSADÓW ŚCIEKOWYCH

Nowelizacja rozporządzenia jednoznacznie określa katalog procesów, które mogą zostać uznane za skuteczną obróbkę (higienizację) komunalnych osadów ściekowych. Katalog ten ma charakter zamknięty, co oznacza, że tylko procesy w nim wymienione mogą stanowić podstawę do legalnego stosowania osadów na gruntach rolnych. Wszelkie rozwiązania pośrednie, modyfikacje lub procesy alternatywne nie mogą być uznane za równoważne, jeżeli nie spełniają literalnie warunków wskazanych w przepisach.

Tab.1. Dopuszczalne procesy higienizacji komunalnych osadów ściekowych zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia

Lp.	Rodzaj procesu higienizacji	Minimalne wymagania formalne	Kluczowe parametry do wykazania	Uwagi praktyczne dla eksploatora
1	Fermentacja beztlenowa	Co najmniej jeden warunek musi być spełniony	<ul style="list-style-type: none"> redukcja substancji organicznej $\geq 38\%$ lub temperatura $> 34^{\circ}\text{C}$ przez ≥ 12 dni 	Konieczne oznaczanie straty prażenia (550°C) lub wiarygodne zapisy temperaturowo-czasowe; sama obecność wydzielonych komór fermentacyjnych nie wystarcza
2	Stabilizacja tlenowa	Proces prowadzony ≥ 25 dni	<ul style="list-style-type: none"> czas trwania procesu warunki tlenowe 	Do czasu można wliczyć procesy zachodzące w tlenowej części reaktora biologicznego; wymagane jednoznaczne udokumentowanie czasu
3	Proces tlenowy wysokotemperaturowy	Proces prowadzony ≥ 10 dni w temp. $> 40^{\circ}\text{C}$	<ul style="list-style-type: none"> temperatura czas trwania 	Rzadko stosowany w praktyce, ale prawnie równoważny; wymaga ciągłego monitoringu temperatury
4	Proces chemiczny – wapnowanie	Dawka $\geq 0,25$ kg CaO / 1 kg s.m. osadu	<ul style="list-style-type: none"> sucha masa osadu ilość zastosowanego CaO 	Sam wzrost pH nie jest wystarczający; dawka musi być liczona masowo, a nie „orientacyjnie”
5	Humifikacja osadów	Leżakowanie ≥ 90 dni	<ul style="list-style-type: none"> czas leżakowania warunki magazynowania 	Dotyczy m.in. pryzmowania; wymaga kontroli czasu i sposobu prowadzenia procesu
6	Suszenie osadów	Wilgotność końcowa osadu $< 30\%$	<ul style="list-style-type: none"> wilgotność końcowa 	Może być realizowane w suszarniach solarnych lub mechanicznych; konieczne potwierdzenie wilgotności badaniem

W analizowanym zestawieniu przedstawiono podstawowe procesy higienizacji osadów ściekowych wraz z ich minimalnymi wymaganiami formalnymi, kluczowymi parametrami kontrolnymi oraz praktycznymi implikacjami eksploatacyjnymi. Z punktu widzenia zgodności technolo-

gicznej i prawnej szczególne znaczenie ma nie tylko zastosowanie określonego procesu, lecz przede wszystkim jego właściwe udokumentowanie poprzez mierzalne i weryfikowalne wskaźniki.

Fermentacja beztlenowa stanowi jeden z najczęściej stosowanych procesów

stabilizacji i higienizacji osadów, jednak jej skuteczność musi być potwierdzona spełnieniem co najmniej jednego z dwóch warunków: redukcji substancji organicznej na poziomie co najmniej 38% lub utrzymania temperatury powyżej 34°C przez minimum 12 dni. W prak-

tyce eksploatacyjnej oznacza to konieczność prowadzenia systematycznych analiz straty prażenia (w temperaturze 550°C) bądź zapewnienia wiarygodnych zapisów parametrów temperaturowo-czasowych. Należy podkreślić, że sama obecność komór fermentacyjnych nie jest wystarczającym dowodem spełnienia wymogów higienizacyjnych.

Stabilizacja tlenowa wymaga prowadzenia procesu przez okres co najmniej 25 dni w warunkach zapewniających obecność tlenu. Kluczowe znaczenie ma tutaj jednoznaczne udokumentowanie czasu trwania procesu, przy czym dopuszcza się wliczanie do niego etapów zachodzących w tlenowej części reaktora biologicznego. Oznacza to konieczność precyzyjnego śledzenia czasu retencji osadu w systemie technologicznym.

Procesy tlenowe wysokotemperaturowe, choć rzadziej stosowane, stanowią prawnie równoważną metodę higienizacji. Wymagają one utrzymania temperatury powyżej 40°C przez co najmniej 10 dni. Ich implementacja wiąże się jednak z koniecznością ciągłego monitoringu temperatury, co może stanowić wyzwanie techniczne i eksploatacyjne, szczególnie w instalacjach o zmiennych warunkach pracy. W przy-

padku procesów chemicznych, takich jak wapnowanie, kluczowym kryterium jest zastosowanie odpowiedniej dawki reagentu – minimum 0,25 kg CaO na 1 kg suchej masy osadu. Istotne jest, że skuteczność procesu nie może być oceniana wyłącznie na podstawie wzrostu pH, lecz musi wynikać z precyzyjnego bilansu masowego zastosowanego wapna w odniesieniu do suchej masy osadu. W praktyce wymaga to dokładnych pomiarów zarówno zawartości suchej masy, jak i ilości dozowanego reagenta.

Humifikacja osadów, realizowana najczęściej poprzez ich przymywanie i leżakowanie, wymaga zachowania minimalnego czasu procesu wynoszącego 90 dni. Oprócz samego czasu istotne są również warunki magazynowania, które powinny zapewniać stabilność procesu i ograniczenie ryzyka wtórnego skażenia. Kluczowe jest więc prowadzenie dokumentacji potwierdzającej czas i sposób realizacji procesu.

Ostatnią z analizowanych metod jest suszenie osadów, w którym kryterium higienizacji stanowi osiągnięcie wilgotności końcowej poniżej 30%. Proces ten może być realizowany zarówno w suszarniach solarnych, jak i mechanicznych, jednak w każdym przypadku

konieczne jest laboratoryjne potwierdzenie uzyskanej wilgotności. W praktyce oznacza to konieczność wdrożenia systemu kontroli jakości produktu końcowego.

Skuteczność procesów higienizacji osadów ściekowych jest ściśle uzależniona od spełnienia określonych parametrów technologicznych oraz ich rzetelnego udokumentowania. W kontekście eksploatacyjnym kluczowe znaczenie ma wdrożenie systemów monitoringu i kontroli, które pozwalają nie tylko na optymalizację procesu, ale również na wykazanie zgodności z wymaganiami formalno-prawnymi.

BADANIA KOMUNALNYCH OSADÓW ŚCIEKOWYCH

Badania komunalnych osadów ściekowych stanowią podstawowy element systemu kontroli ich bezpieczeństwa środowiskowego i sanitarnego.

Nowelizacja rozporządzenia nie tylko modyfikuje częstotliwość wykonywania badań, lecz również zaostrza wymagania dotyczące sposobu ich realizacji, w szczególności poprzez wprowadzenie obowiązkowych metod referencyjnych.

Tab. 2. Częstotliwość i zakres badań komunalnych osadów ściekowych przeznaczonych do stosowania

RLM oczyszczalni	Minimalna częstotliwość badań	Zakres badań	Znaczenie praktyczne dla eksploatatora
≤ 2 000	Raz na 6 miesięcy	Metale ciężkie, parametry fizykochemiczne, skład nawozowy, badania sanitarne	Możliwość sezonowego planowania wywozu osadów
> 2 000 – 10 000	Raz na 3 miesiące	j.w.	Konieczność stałego harmonogramu badań
> 10 000 – 100 000	Raz na 2 miesiące	j.w.	Badania muszą być ściśle powiązane z partiami osadu
> 100 000	Raz na miesiąc	j.w.	Wysokie wymagania organizacyjne i dokumentacyjne

Analiza danych wskazuje jednoznacznie, że wraz ze wzrostem wielkości obiektu rośnie zarówno częstotliwość kontroli jakości osadów, jak i poziom wymagań organizacyjnych stawianych eksploatatorowi. W przypadku najmniejszych oczyszczalni (≤ 2 000 RLM) wymagana jest stosunkowo niska częstotliwość badań, ograniczona do jednego pomiaru co sześć miesięcy.

Zakres analiz obejmuje metale ciężkie, podstawowe parametry fizykochemiczne, skład nawozowy oraz badania sanitarne. Takie podejście umożliwia elastyczne, często sezonowe planowa-

nie zagospodarowania osadów, co ma istotne znaczenie w kontekście ograniczonych zasobów technicznych i finansowych małych jednostek. Wraz ze wzrostem wielkości oczyszczalni do przedziału powyżej 2 000 do 10 000 RLM częstotliwość badań zwiększa się do jednego pomiaru na trzy miesiące, przy zachowaniu analogicznego zakresu analiz.

W praktyce eksploatacyjnej oznacza to konieczność wdrożenia stałego harmonogramu badań oraz lepszej organizacji procesu monitoringu jakości osadów. Dla oczyszczalni średniej wielkości (10 000–100 000 RLM) wyma-

gana jest jeszcze wyższa częstotliwość kontroli – raz na dwa miesiące. Na tym poziomie szczególnego znaczenia nabiera powiązanie wyników badań z konkretnymi partiami osadu. Oznacza to konieczność prowadzenia bardziej zaawansowanej ewidencji oraz identyfikowalności produktu, co jest kluczowe z punktu widzenia bezpieczeństwa jego wykorzystania, zwłaszcza w rolnictwie.

Największe oczyszczalnie (> 100 000 RLM) podlegają najbardziej rygorystycznym wymaganiom, obejmującym badania wykonywane co najmniej raz

w miesiącu. Tak wysoka częstotliwość kontroli implikuje konieczność utrzymania rozbudowanych systemów zarządzania jakością, obejmujących zarówno organizację poboru próbek, współpracę z laboratoriami, jak i szczegółową dokumentację wyników.

W efekcie eksploatacji takich obiektów muszą dysponować odpowiednim zapleczem organizacyjnym oraz procedurami zapewniającymi ciągłość i wiarygodność monitoringu. System wymagań dotyczących badań osadów ściekowych ma charakter progresywny i jest ściśle powiązany ze skalą działalności oczyszczalni. Wzrost RLM przekłada się bezpośrednio na intensyfikację nadzoru jakościowego, co z jednej strony zwiększa bezpieczeństwo środowiskowe i sanitarne, z drugiej zaś generuje rosnące wymagania organizacyjne i kosztowe dla eksploatatora.

ROLA LABORATORIÓW AKREDYTOWANYCH I SYSTEMÓW JAKOŚCI

Nowelizacja rozporządzenia jednoznacznie wskazuje, że badania osadów ściekowych powinny być wykonywane w laboratoriach posiadających akredytację w odpowiednim zakresie lub w laboratoriach z wdrożonymi systemami zarządzania jakością obejmujących badania komunalnych osadów ściekowych.

Ogranicza to możliwość wykonywania badań w laboratoriach wewnętrznych, które nie posiadają udokumentowanego systemu jakości. Z punktu widzenia eksploatatora oznacza to konieczność weryfikacji, czy dotychczasowy dostawca usług laboratoryjnych spełnia nowe wymagania formalne.

W praktyce kontrolnej organy nadzorcze coraz częściej analizują nie tylko same wyniki badań, lecz również sposób

ich wykonania, kompetencje laboratorium oraz zgodność zastosowanych metod z wymaganiami rozporządzenia. Brak spełnienia tych warunków może prowadzić do zakwestionowania wyników badań, a w konsekwencji – do utraty możliwości stosowania osadów w rolnictwie.

METODY REFERENCYJNE BADAŃ OSADÓW ŚCIEKOWYCH

Jednym z istotniejszych, a jednocześnie często niedocenianych elementów nowelizacji przepisów dotyczących komunalnych osadów ściekowych jest wprowadzenie nowego brzmienia załącznika nr 4, określającego metody referencyjne badań osadów. Zmiana ta nie dotyczy wyłącznie zakresu analiz, lecz w sposób jednoznaczny reguluje, jakimi metodami badania muszą być wykonywane, aby ich wyniki mogły zostać uznane za wiążące.

Tab. 3. Zakres badań komunalnych osadów ściekowych oraz metody referencyjne

Lp.	Grupa parametrów	Badany wskaźnik	Metoda referencyjna	Znaczenie praktyczne / interpretacyjne
1	Fizykochemiczne	pH	Oznaczenie elektrometryczne w roztworze wodnym	Istotne przy wapnowaniu i ocenie stabilności osadu
2	Fizykochemiczne	Sucha masa / zawartość wody	Suszenie w 105°C, ważenie	Podstawa obliczeń dawek (np. CaO, Mg/ha)
3	Fizykochemiczne	Substancja organiczna	Strata prażenia w 550°C	Kluczowa do wykazania $\geq 38\%$ redukcji przy fermentacji
4	Skład nawozowy	Azot ogólny	Mineralizacja, metoda Kjeldahla	Bilans nawożenia, dokumentacja dla rolnika
5	Skład nawozowy	Azot amonowy	Destylacja / ekstrakcja + miareczkowanie lub spektrofotometria	Ocena formy azotu i ryzyka strat
6	Skład nawozowy	Fosfor ogólny	Mineralizacja + ICP-OES / ICP-MS / spektrofotometria	Bilans P, zgodność z przepisami nawozowymi
7	Skład mineralny	Wapń, magnez	Miareczkowanie / AAS / ICP	Weryfikacja efektu wapnowania
8	Metale ciężkie	Pb, Cd, Hg, Ni, Zn, Cu, Cr	AAS / ICP-OES / ICP-MS (Hg także amalgamacja)	Warunek dopuszczenia; błąd $\leq 10\%$ wartości dopuszczalnej
9	Sanitarne	<i>Salmonella</i> sp.	Hodowla + potwierdzenie biochemiczne	Kryterium zero-jedynkowe
10	Sanitarne	Jaja pasożytów (<i>Ascaris</i> , <i>Trichuris</i> , <i>Toxocara</i>)	Flotacja, inkubacja ≥ 14 dni, ocena mikroskopowa	Najbardziej czasochłonne badanie, kluczowe przy kontroli

ZNACZENIE METOD REFERENCYJNYCH W KONTROLACH WIOŚ

W praktyce kontrolnej metody referencyjne pełnią funkcję narzędzia dowodowego. To na ich podstawie organy nadzoru oceniają, czy osady spełniają wymagania jakościowe, proces higienizacji był skuteczny oraz czy eksploatator dopełnił obowiązków formalnych.

Dla eksploatatora oznacza to konieczność świadomego nadzoru nad procesem

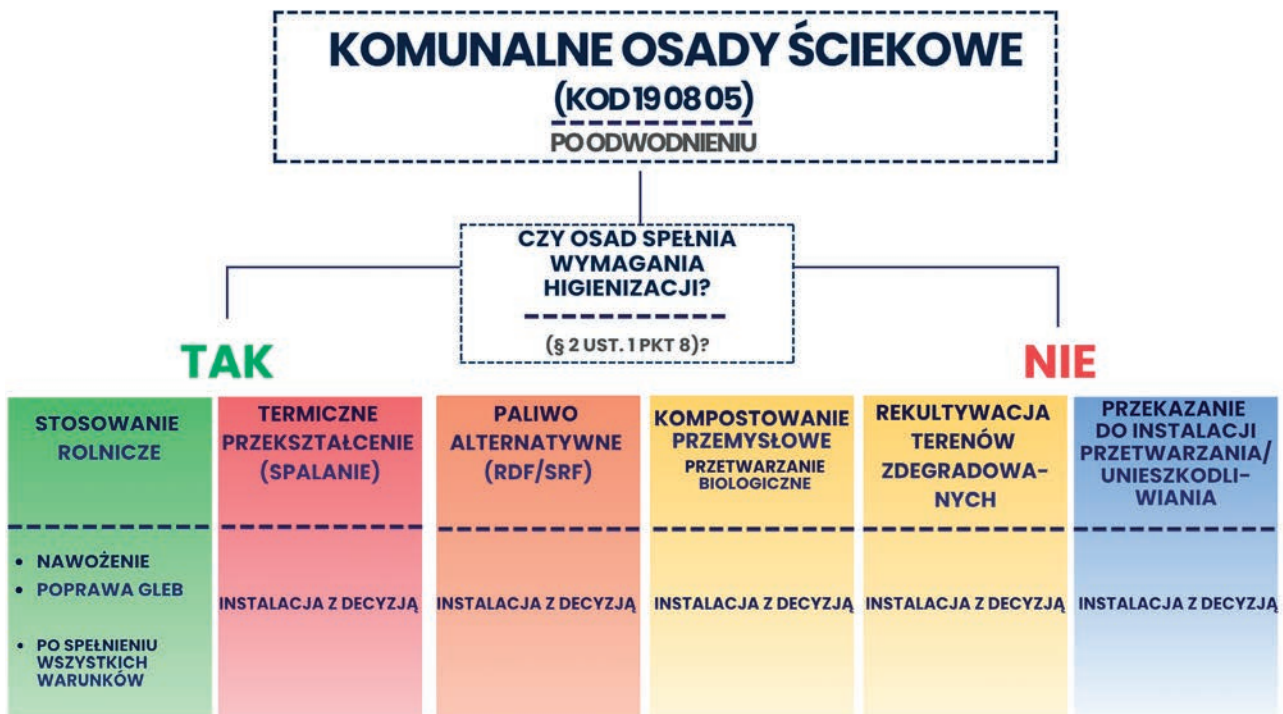
badań, w tym weryfikacji stosowanych metod i kompetencji laboratoriów. Brak tej kontroli może prowadzić do sytuacji, w której formalnie poprawny proces technologiczny nie zostanie uznany z powodu uchybień analitycznych.

Przedstawiony schemat ilustruje logiczny i formalnoprawny ciąg decyzyjny dotyczący zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych (kod 19 08 05) po procesie odwodnienia,

w szczególności w kontekście wymagań higienizacyjnych oraz zmian regulacyjnych obowiązujących po 15 stycznia 2026 r.

Kluczowym elementem tego podejścia jest weryfikacja, czy osad spełnia wymagania higienizacji określone w przepisach prawa (m.in. § 2 ust. 1 pkt 8), co stanowi punkt rozdziału dalszych ścieżek postępowania. W przypadku spełnienia wymagań higienizacyjnych

Rys.1. Alternatywne kierunki zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych w przypadku braku możliwości ich rolniczego stosowania po 15 stycznia 2026 r.

dopuszczalne jest rolnicze wykorzystanie osadów ściekowych, obejmujące ich zastosowanie jako nawozu lub środka poprawiającego właściwości gleby. Należy jednak podkreślić, że możliwość ta jest warunkowa i uzależniona od spełnienia wszystkich dodatkowych kryteriów środowiskowych, sanitarnych oraz jakościowych, w tym m.in. dopuszczalnych zawartości metali ciężkich i parametrów mikrobiologicznych. Tym samym kierunek rolniczego wykorzystania pozostaje preferowany z punktu widzenia gospodarki o obiegu zamkniętym, lecz wymaga pełnej zgodności z restrykcyjnymi wymaganiami prawnymi. W sytuacji, gdy osad nie spełnia wymagań higienizacji, wykluczone zostaje jego bezpośrednie zastosowanie rolnicze, a eksploatacja zobowiązany jest do wyboru jednego z alternatywnych kierunków zagospodarowania.

Do najważniejszych należą procesy termicznego przekształcania (spalanie), produkcja paliw alternatywnych (RDF/SRF), kompostowanie lub inne formy biologicznego przetwarzania, rekultywacja terenów zdegradowanych oraz przekazanie osadów do wyspecjalizowanych instalacji przetwarzania lub unieszkodliwiania. Warto zaznaczyć, że wszystkie te kierunki wymagają funkcjonowania w ramach instalacji posiadających stosowne decyzje administracyjne,

co istotnie ogranicza dowolność wyboru i wiąże się z koniecznością zapewnienia odpowiedniej infrastruktury.

Schemat ten jednoznacznie wskazuje, że po wskazanej dacie regulacyjnej rola procesów higienizacji staje się kluczowa dla utrzymania możliwości rolniczego wykorzystania osadów. W przeciwnym razie następuje przesunięcie w kierunku bardziej zaawansowanych technologicznie i kosztownych metod zagospodarowania, często związanych z odzyskiem energii lub unieszkodliwianiem.

Z praktycznego punktu widzenia oznacza to konieczność strategicznego podejścia do zarządzania osadami ściekowymi, obejmującego zarówno optymalizację procesów technologicznych, jak i zapewnienie zgodności z dynamicznie zmieniającymi się wymaganiami prawnymi.

PODSUMOWANIE

Nowelizacja przepisów dotyczących stosowania komunalnych osadów ściekowych wprowadza jakościową zmianę w podejściu do ich rolniczego wykorzystania.

Od 15 stycznia 2026 r. podstawowym warunkiem dopuszczenia osadów do stosowania jest udokumentowana obróbka (higienizacja), przeprowadzona

zgodnie z procesami jednoznacznie określonymi w rozporządzeniu.

Oznacza to odejście od dotychczasowego modelu, w którym decydującą rolę odgrywały wyłącznie wyniki badań laboratoryjnych. W nowym stanie prawnym równie istotne, a często nawet kluczowe, stają się parametry procesu technologicznego oraz kompletność dokumentacji eksploatacyjnej. Dla wielu oczyszczalni odpowiednie przygotowanie do zmian będzie decydującym czynnikiem umożliwiającym dalsze, bezpieczne i zgodne z prawem rolnicze wykorzystanie komunalnych osadów ściekowych.

*prof. dr hab. inż. Krzysztof Chmielowski
Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
Wydział Wiertnictwa Nafty i Gazu*

*mgr inż. Katarzyna Dąbek
Urząd Miejski w Ropczycach*

ŹRÓDŁA:

[1] Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 31 grudnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz.U. 2022 poz. 89).

[2] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 r. w sprawie stosowania komunalnych osadów ściekowych (Dz.U. 2023 poz. 23).

„Samorząd musi być blisko ludzi i realnych problemów branży”

Wywiad z przewodniczącym Rady ŁOIIB Jackiem Szerem

Nowa kadencja to nie tylko kontynuacja dotychczasowych działań, ale moment, w którym doświadczenie spotyka się z nowymi wyzwaniami branży budowlanej. To także czas decyzji – o kierunkach rozwoju, sposobie wsparcia inżynierów i roli samorządu w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. O odpowiedzialności, planach i wyzwaniach rozmawiamy z przewodniczącym Rady Łódzkiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa Jackiem Szerem.

25 kwietnia 2026 roku, podczas XXV Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego ŁOIIB, został Pan ponownie wybrany na przewodniczącego Rady Łódzkiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. Jakie znaczenie ma dla Pana ten wybór i jak Pan go odbiera?

Ponowny wybór na przewodniczącego Rady ŁOIIB traktuję przede wszystkim jako wyraz dużego zaufania ze strony środowiska inżynierów budownictwa. To dla mnie ogromnie ważne, bo pokazuje, że kierunek działań, który obraliśmy w poprzedniej kadencji, został dobrze oceniony. Jednocześnie mam świadomość, że za tym wyborem stoją konkretne oczekiwania – kontynuacji pracy, ale też dalszego rozwoju i reagowania na zmieniające się realia branży. Odbieram ten wybór nie tylko jako wyróżnienie, ale przede wszystkim jako zobowiązanie do dalszego działania i odpowiedzialności za rozwój naszego środowiska. Zobowiązanie do tego, żeby być blisko spraw, które są istotne dla naszych członków, słuchać ich głosu i przekładać go na realne działania.

Jak podsumowałby Pan minioną kadencję – co uznaje Pan za jej najważniejsze osiągnięcia?

Miniona kadencja była okresem intensywnej pracy, ale też dużych zmian w otoczeniu, w jakim funkcjonują inżynierowie budownictwa. Myślę, że jednym z najważniejszych osiągnięć było wzmocnienie integracji środowiska. Podejmowaliśmy działania skierowane do młodszych pokoleń – promowaliśmy zawód inżyniera budownictwa w przedszkolach, szkołach podstawo-

wych i średnich. Dzięki temu staraliśmy się zaangażować młodych ludzi w poznanie specyfiki naszej branży. Nowym przedsięwzięciem była również organizacja konkursu dla studentów „POP Budowlany – Poznaj, opisz, publikuj o zagadnieniach architektoniczno-budowlanych”.

Dużą wagę przywiązywaliśmy do rozwoju oferty szkoleniowej, starając się, aby była ona możliwie najbardziej aktualna i praktyczna. Osiągnęliśmy rekordową liczbę szkoleń oraz uczestników, co pokazuje, jak istotny jest rozwój zawodowy w naszej branży oraz potrzeba stałego podnoszenia kompetencji przez inżynierów.

Równolegle rozwijaliśmy komunika-

cję z członkami Izby, stawiając na dostępność informacji, rozwój strony internetowej oraz aktywność w mediach społecznościowych. Ponadto wydaliśmy „Kontrolę okresową” – publikację dotyczącą praktycznych aspektów pracy inżyniera.

Jak zmienia się rola samorządu zawodowego w kontekście dynamicznych zmian w branży budowlanej?

Rola samorządu zawodowego zdecydowanie się zmienia. Oprócz funkcji regulacyjnych coraz większe znaczenie ma dziś wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla inżynierów. Branża budowlana jest obecnie w fazie intensywnych zmian – zarówno technolo-

gicznych, jak i prawnych – i w tym kontekście samorząd powinien pełnić rolę stabilnego punktu odniesienia.

Coraz ważniejsze staje się również budowanie dialogu – nie tylko wewnątrz środowiska, ale także z administracją publiczną, inwestorami czy projektantami. Samorząd nie może być instytucją zamkniętą – powinien aktywnie uczestniczyć w procesie zmian i reprezentować głos inżynierów tam, gdzie zapadają kluczowe decyzje. Samorząd musi być blisko ludzi i realnych problemów branży.

Jakie są Pana cele na kadencję 2026–2030?

W najbliższej kadencji chciałbym kontynuować działania, które przynoszą realną wartość członkom Izby, ale także rozwijać nowe obszary. Kluczowe będzie dalsze wzmacnianie oferty szkoleniowej, szczególnie w kontekście zmian legislacyjnych i technologicznych. Położymy duży nacisk na działania integracyjne – pamiętajmy, że zawód inżyniera budownictwa to nie tylko indywidualna odpowiedzialność za powierzone zadania, lecz współpraca. A wszelkie działania integracyjne przekładają się realnie na wyższą jakość pracy. Chciałbym, aby Izba była postrzegana nie tylko jako instytucja, ale jako miejsce, w którym inżynierowie

czują się częścią większej wspólnoty. Planujemy również dalsze działania na rzecz wzmacniania roli zawodu inżyniera budownictwa w procesie inwestycyjnym – tak, aby jego znaczenie było wyraźnie dostrzegane i doceniane.

Jakie wyzwania stoją dziś przed inżynierami budownictwa?

Dzisiejsze wyzwania są bardzo złożone. Z jednej strony mamy do czynienia z dynamicznie zmieniającymi się przepisami i rosnącymi wymaganiami formalnymi, z drugiej – z szybkim rozwojem technologii i koniecznością ciągłego podnoszenia kwalifikacji.

Do tego dochodzi presja czasu, kosztów oraz odpowiedzialność za bezpieczeństwo i jakość realizowanych inwestycji. To wszystko sprawia, że zawód inżyniera wymaga dziś nie tylko wiedzy technicznej, ale także elastyczności, umiejętności adaptacji i ciągłego rozwoju.

W takich warunkach szczególnie ważne staje się wsparcie środowiskowe i możliwości korzystania z doświadczenia innych.

Co motywuje Pana do dalszej pracy na rzecz samorządu zawodowego?

Największą motywacją jest dla mnie poczucie, że ta praca ma realny sens i wpływ. Widzę, że działania podejmo-

wane w ramach Izby przekładają się na konkretne korzyści dla środowiska – czy to w postaci szkoleń, integracji, czy reprezentowania interesów inżynierów.

Siłą Izby są ludzie – ich doświadczenie, zaangażowanie i gotowość do wspólnego działania. To daje energię do dalszej pracy.

Co chciałby Pan przekazać członkom Łódzkiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa?

Chciałbym przede wszystkim podziękować za dotychczasowe zaufanie i zaangażowanie. To dzięki aktywności członków Izba może się rozwijać i odpowiadać na realne potrzeby środowiska. Równocześnie zachęcam także do dalszego udziału w życiu Izby – zarówno poprzez korzystanie z jej oferty, jak i dzielenie się swoimi doświadczeniami i uwagami. Jesteśmy otwarci na nowe pomysły. Jako zintegrowane środowisko inżynierów budownictwa możemy nie tylko reagować na zmiany, ale również je współtworzyć, wzmacniając pozycję naszej branży.

Z przewodniczącym Rady ŁOIB Jackiem Szerem rozmawiała Karolina Włodarczyk.

KSeF w budownictwie

Krajowy System e-Faktur wprowadza bardzo istotne zmiany w procesie fakturowania, które mogą w znaczny sposób uprościć pracę firm budowlanych. System pozwala na szybkie i łatwe wystawianie faktur elektronicznych – zatem proces fakturowania będzie nie tylko szybszy, ale też spowoduje zmniejszenie ryzyka błędów. W branży budowlanej, w której często mamy do czynienia z dużą liczbą faktur i skomplikowanymi rozliczeniami, ta automatyzacja może przynieść ogromne oszczędności czasu. Więcej przydatnych informacji dotyczących Krajowego Systemu e-Faktur znajduje się na stronie www.ksef.podatki.gov.pl

Pałacowy kunszt i elegancja

Budownictwo rezydencjonalne w województwie łódzkim – wybrane przykłady

W województwie łódzkim zachowało się wiele rezydencji pałacowych stanowiących przykłady zróżnicowanych rozwiązań architektonicznych oraz sposobów kształtowania bryły i detalu. Obiekty te odzwierciedlają zarówno zmieniające się tendencje stylistyczne, jak i rozwój budownictwa rezydencjonalnego w kolejnych epokach. W niniejszym artykule przyjrzymy się kilku wybranym, mniej znanym w skali regionu, pałacom.

BUDOWNICTWO REZYDENCJONALNE

Budownictwo rezydencjonalne od wieków stanowiło wyraz statusu społecznego i prestiżu swoich właścicieli. Szczególną jego formą są pałace, czyli reprezentacyjne siedziby rodów szlacheckich, pozbawione funkcji obronnych.

UKŁAD PRZESTRZENNY ZESPOŁÓW REZYDENCJONALNYCH

Nieodłączną częścią każdego zespołu rezydencjonalnego były parki pałacowe lub ogrody o uporządkowanej kompozycji, a także budynki gospodarcze, takie jak stajnie czy wozownie. Całość stanowiła spójne założenie przestrzenne o charakterze reprezentacyjno-użytkowym, oparte najczęściej na wyraźnie zaakcentowanej osi kompozycyjnej. Charakterystyczne dla pałaców lub zespołów pałacowych są także okazałe wejście, brak wewnętrznego dziedzińca oraz uporządkowany układ wnętrza.

TYPY PAŁACÓW I ICH UKŁAD FUNKCJONALNY

Wśród typów pałaców wyróżnia się m.in. obiekty typu *piano nobile*, znane także jako *bel-étage*, w których główne, reprezentacyjne pomieszczenia usytuowano na pierwszym piętrze. W elewacji zewnętrznej kondygnacja ta odznaczała się większą liczbą zdobieci i często wyższymi oknami, co podkreślało wyższą rangę tych pomieszczeń. Z kolei pałace typu *casa di villa* charakteryzowały się usytuowaniem pomieszczeń reprezentacyjnych na parterze. Różnice te wpływały nie tylko na układ funkcjonalny budynku, ale również na sposób kształtowania elewacji oraz proporcji całej bryły.

ROZWÓJ BUDOWNICTWA REZYDENCJONALNEGO W POLSCE

Rozwój budownictwa rezydencjonalnego w Polsce przypada przede wszystkim na XVII wiek, kiedy to powstawały budowle o cechach barokowych i rokokowych. Pierwsze z nich charakteryzowały się monumentalnością, symetrią oraz bogatym detalem architektonicznym, natomiast rokokowe wyróżniały się lekkością formy, kameralnością i subtelnością. Znany był wówczas układ zabudowy pałacowej typu *entre cour et jardin* (fr. między dziedzińcem a ogrodem) charakteryzujący się usytuowaniem głównego budynku pomiędzy dziedzińcem honorowym a częścią ogrodową.

W późniejszym okresie popularność zyskały pałace wznieszone w stylu klasycystycznym. To właśnie w XVIII wieku dominowały okazałe zespoły pałacowo-parkowe, które cechowały uporządkowana forma, proporcja i nawiązanie do architektury antycznej.

W kolejnych dekadach budownictwo rezydencjonalne ulegało dalszym przemianom. Powstawały bowiem obiekty inspirowane romantyzmem, neogotykiem, neorenesansem czy eklektyzmem.

Region łódzki jest doskonałym przykładem tego zróżnicowania stylistycznego i oferuje szeroki wachlarz rozwiązań architektonicznych, widocznych w zachowanych zespołach pałacowych.

PAŁAC SCHLÖSSERÓW W OZORKOWIE

W Ozorkowie znajdują się dwa obiekty wchodzące w skład zespołu pałacowego Schösserów.

Fot. 1. Pałac Schösserów w Ozorkowie (ul. Łęczycka 3a),
fot. Katarzyna Justyńska

PAŁAC PRZY UL. ŁĘCZYCKIEJ 3A

Pałac przy ulicy Łęczyckiej 3a (zabytek nr rej. A/306 z 06.12.1984 r.) został wzniesiony z inicjatywy Henryka Schössera, według projektu niemieckiego architekta Fryderyka Adlera. Był pierwszą siedzibą rodziny Schösserów w tym mieście.

Fot. 2,3. Detale architektoniczne pałacu w Ozorkowie, fot. Katarzyna Justyńska

Budynek utrzymany jest w stylistyce nawiązującej do renesansu. Jego bryłę tworzy jedenastoosiowa elewacja, zdobiona pilastrami oraz gzymsami, z wyraźnie zaakcentowanym ryzalitem środkowym, poprzedzonym portykiem wspartym na kolumnach. Wyróżniającym się elementem dekoracyjnym jest rzeźba kobiety trzymającej laurowe wieńce, umieszczona w trójkątnym frontonie pałacu.

Reprezentacyjny charakter obiektu znajduje odzwierciedlenie również we wnętrzach, które cechuje bogaty wystrój, obejmujący m.in. dekoracje malarskie i elementy marmurowe. Na terenie obiektu znajduje się również stajnia i dom dla służących.

Pałac został przebudowany po wojnie, a w latach 2005–2006 gruntownie wyremontowany. Obecnie uznawany jest za jedną z pereł architektury rezydencjonalnej regionu.

PAŁAC PRZY UL. LISTOPADOWEJ 6B

Drugi z obiektów wchodzący w skład zespołu pałacowego Schösserów, znajdujący się przy ulicy Listopadowej 6b (zabytek nr rej. A/500/166 z 04.08.1967 r.), został wzniesiony w latach 40. XIX wieku w stylu klasycystycznym i charakteryzuje się elegancką fasadą z jońskimi pilastrami i balkonem nad wejściem. Aktualnie mieści się tu siedziba Młodzieżowego Domu Kultury.

Fot. 4. Pałac w Ozorkowie (ul. Listopadowa 6b), fot. Katarzyna Justyńska

PAŁAC ENDERÓW W PABIANICACH

Pałac Enderów w Pabianicach (zabytek nr rej. 269 z 16.09.1980 r.), czyli obecna siedziba Starostwa Powiatowego, to przykład dobrze zachowanej rezydencji fabrykanckiej, stanowiący symbol rozwoju lokalnego przemysłu włókienniczego. Obiekt wzniesiono w 1883 roku w stylu eklektycznym.

To jednopiętrowy budynek murowany z cegły, podpiwniczony, o prostej i uporządkowanej konstrukcji, który powstał planie prostokąta, z ryzalitem oraz rozbudowaną częścią boczną. Elewację zdobią boniowania, pilastry i rozbudowane gzymsy nadające elegancki charakter.

Co ciekawe, właściciele prowadzili tutaj prywatny niewielki ogród zoologiczny, a także gromadzili dzieła sztuki z różnych stron świata.

Po II wojnie światowej pałac przejęło państwo, a działające w nim zakłady funkcjonowały pod nazwą Zakłady Przemysłu Bawełnianego imienia Bojowników Rewolucji 1905 r., a następnie jako Pabianickie Zakłady Przemysłu Bawełnianego „Pamotex”.

W XX wieku został powiększony o dwie przybudówki o fasadach powtarzających motywy dekoracyjne elewacji frontowej. Wnętrza zachowały reprezentacyjny układ przestrzenny z elementami dekoracyjnymi, takimi jak sztukaterie, kominki, rzeźby, żyrandole, piece kaflowe i luksusowe zdobione meble.

W 2001 roku przeprowadzono remont budynku, który obejmował odnowienie elewacji budynku, wymianę stolarki okiennej oraz zagospodarowanie terenu przed obiektem, w tym wykonanie nowego chodnika z kostki brukowej.

Fot. 5. Pałac Enderów w Pabianicach, fot. Jacek Bogdan, Wikimedia Commons, licencja CC BY-SA 3.0 PL

Fot. 6,7. Detale architektoniczne pałacu Enderów, fot. Jacek Bogdan, Wikimedia Commons, licencja CC BY-SA 3.0 PL (zdjęcia zmodyfikowano)

PAŁAC W SOKOLNIKACH

Pałac, a właściwie zespół pałacowo-parkowy w Sokolnikach, w powiecie wierszowskim, został wybudowany w latach 1775–1789. Obiekt powstał według projektu Fryderyka Naxa reprezentuje stylistykę późnego baroku. Wzniesiony planie prostokąta, posiada piętnastoosiową elewację frontową z centralnym ryzalitem. Charakterystyczny jest również ryzalit od strony ogrodu, ukształtowany na planie owalu i zwieńczony attyką. Pałac otoczony jest rozległym, geometrycznym parkiem. Budynek ma czytelny, dwutraktowy układ wnętrza z korytarzem.

Fot. 8. Pałac w Sokolnikach, fot. Dawid Galus, Wikimedia Commons, licencja CC BY-SA 3.0

Fot. 9. Pałac w Sokolnikach, fot. Dawid Galus, Wikimedia Commons, licencja CC BY-SA 3.0

Fot. 10. Detal elewacji Pałacu w Sokolnikach, fot. Robert Niedźwiedzki, Wikimedia Commons, licencja CC BY-SA 4.0

W czasie zaborów obiekt należał do rosyjskiego generała Koźlakowa. W XIX wieku pałac został przebudowany. Na początku XX wieku trafił w ręce prywatne, a po zakończeniu II wojny światowej stał się własnością Skarbu Państwa. Obecnie jest ponownie własnością prywatną. Przez dłuższy czas znajdował się tu hotel z restauracją działający do 2017 roku.

PAŁAC JABŁOŃSKICH W GŁOWNIE

Pałac Jabłońskich w Głownie został wzniesiony w latach 1905–1906 przez Władysława Jabłońskiego, naczelnego architekta miasta Warszawy, działacza samorządowego.

Ten murowany, parterowy gmach reprezentuje styl eklektyczny, łączący różnorodne motywy architektoniczne, a jego bryła i dekoracyjne detale nadają mu wyjątkowo elegancki charakter. Pałac został wzniesiony na planie prostokąta i nakryty dwuspadowym dachem. Na jego terenie znajduje się podpiwniczony, parterowy budynek gospodarczy.

Centralną część elewacji frontowej stanowi wysunięty pseudoryzalit z ozdobnym szczytem, przed którym znajduje się ganek z tarasem oparty na czterech kolumnach. Z prawej strony została natomiast wzniesiona dobudówka z tarasem.

W kolejnych latach pałac zmieniał swoje przeznaczenie. Od 1989 roku funkcjonowało w nim Muzeum Regionalne, utworzone z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Miasta Głowna. Po generalnym remoncie, w 2017 roku obiekt zaadaptowano na potrzeby Środowiskowego Domu Samopomocy, który rozpoczął działalność w nowej siedzibie w 2018 roku.

PODSUMOWANIE

Na terenie województwa łódzkiego zachowało się wiele dawnych rezydencji pałacowych, które do dziś stanowią charakterystyczny element regionalnego obrazu.

Część obiektów została odnowiona i zaadaptowana do nowych funkcji – m.in. hotelowych, konferencyjnych czy usługowych – dzięki czemu budynki te nadal pozostają użytkowane. Inne wciąż oczekują na prace konserwatorskie i modernizacyjne, które mogłyby przywrócić im dawny blask.

Karolina Włodarczyk

ŹRÓDŁA

- [1] Ziemia Łódzka, nr 6/7 (141) czerwiec–lipiec 2013, Pismo Samorządowe Województwa Łódzkiego
- [2] Pabianice. Przewodnik po historii i współczesności miasta, Muzeum Miasta Pabianic, Pabianice 2007
- [3] A. Jasion, J. Latosińska, Zamki, pałace i dwory w Polsce – rozmieszczenie i obecne wykorzystanie
- [4] Architektoniczne walory Ozorkowa, Ozorków 2011
- [5] L. Kajzer, Pałac w Sokolnikach w świetle nowszych badań
- [6] www.sjp.pl/entre+cour+et+jardin
- [7] www.polskiezabytki.pl/
- [8] www.powiat.pabianice.pl
- [9] www.glowno.pl

Zbliżenie na Zgierz – niedostrzegane rozwiązania architektoniczno-budowlane

Zgierz kryje wiele detali architektonicznych, które łatwo przeoczyć w codziennym pośpiechu. Wiele budynków mijamy na co dzień, nie zwracając uwagi na ich wykończenie czy zdobienia, które często niosą ze sobą wartość historyczną. Z pozoru proste obiekty kryją w sobie rozwiązania i detale świadczące o przeszłości tego miasta. W niniejszym artykule skupiono się na wybranych klasycystycznych, murowanych budynkach Zgierza.

„DOM POD LWAMI” – MUZEUM MIASTA ZGIERZA

„Dom pod Lwami” (zabytek nr rej. 159 z 30.12.1967 r.) wybudowany w 1828 roku znajduje się przy ulicy Dąbrowskiego 21. Na podstawie aktu z dnia 15 marca 1827 r. został on przekazany Carlowi Müllerowi, postrzygaczowi owiec. Następnie w 1834 r. budynek sprzedano podpułkownikowi wojsk cesarskich Piotrowi Kolubakinowi, pełniącemu funkcję inspektora lasów rządowych w okolicach Zgierza. W 1854 r. budynek przeszedł w ręce rodziny Zyppel, z kolei w 1962 r. przejął go Skarb Państwa. Pierwotnie budynek pełnił funkcje handlowe, produkcyjne, a obecną funkcję muzealną sprawuje od 1979 roku.

Muzeum Miasta Zgierza stanowi ważny ośrodek upowszechniania wiedzy o historii Zgierza. Oferuje różnorodne wystawy, w tym ekspozycje związane z tkactwem i rozwojem przemysłu. Instytucja stale się rozwija – pod jej opieką znajdują się budynki takie jak Dom Tkacza oraz obiekt znajdujący się przy ul. Dąbrowskiego 21. W 2025 roku natomiast muzeum przejęło także opiekę nad głównym gmachem Parku Kulturowego Miasto Tkaczy, przy ul. Rembowskiego 1, co pozwoliło na rozszerzenie oferty wystawienniczej.

CHARAKTERYSTYKA ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANA I PRACE KONSERWATORSKIE OBIEKTU

Budynek muzeum zaprojektowano w stylu klasycystycznym, na planie prostokąta. Jest on murowany, jednopiętrowy, podpiwniczony, ozdobiony ryzalitem na osi, który dodaje mu atrakcyjności i dynamizmu oraz akcentuje część wejściową budynku. Znajduje się tu attyka wykończona sztukaterią oraz słynne lwy trzymające herb, na którym umieszczono trzy pary nożyc służących do strzyżenia owiec, nawiązujących do zawodu pierwszego właściciela. Kartusz zwieńczony jest koroną oraz datą powstania budynku. Po bokach ozdobnego fragmentu budowli wyrzeźbiono natomiast postaci chłopców ze skrzydłami oraz motywy roślinne. Na szczytach budynku z lewej oraz prawej strony umieszczono dwa wyrzeźbione, leżące lwy. Jak wskazuje konserwator zabytków Jan Tajchman, dekoracje te wykonano z piaskowca, który następnie pokryto warstwą tynku.

Fot. 1. Płaskorzeźba wykonana z piaskowca. Budynek Muzeum Miasta Zgierza

Budynek na wysokości parteru jest ozdobiony poziomym boniowaniem. Okna mają kształt prostokąta, a część z nim ozdobiona jest dekoracyjnymi gzymsami ze wspornikami. Nad wejściem do budynku umieszczono trójkątny naczółek, który nadaje funkcję reprezentacyjną. Dach jest łamany, pokryty ceramiczną dachówką w ceglany kolorze.

W ostatnim czasie budynek poddano pracom remontowym oraz konserwatorskim. Przywrócono także pierwotny kolor elewacji i pomalowano ją na jasny beż oraz zabezpieczono fundamenty. Wewnątrz budynku odnowiono drewniane schody i zamontowano mechaniczną wentylację. Wykonano także remont dachu budynku, który pokryto ceramiczną dachówką.

ULICA DŁUGA

Idąc dalej, docieramy na ulicę Długą, czyli jedną z najbardziej rozpoznawalnych ulic Zgierza. Choć miasto posiada ponad 700-letnią tradycję, to sama ulica powstała stosunkowo późno, bo w 1821 roku. Jej wytyczenie miało na celu połączenie rynków starego miasta oraz Nowej Osady Fa-

brycznej, co wpisywało się w proces rozwoju urbanistycznego Zgierza.

BUDYNEK PRZY UL. DŁUGIEJ 33

Na szczególną uwagę zasługuje budynek znajdujący się przy ul. Długiej 33 (zabytek nr rej. 162 z 30.12.1967 r.), który został wybudowany w latach 20. XIX wieku dla przedsiębiorcy budowlanego – Johanna Lebelta. Gmach pełnił głównie funkcję oświatową. Początkowo był siedzibą szkoły ewangelickiej, następnie szkoły podstawowej oraz muzycznej. Obecnie pełni funkcję usługową.

Budynek zaprojektowano w stylu klasycystycznym. Jest to obiekt murowany oraz jednopiętrowy z użytkowym poddaszem i podpiwniczeniem. Elewację na wysokości parteru zdobi płytkie boniowanie. Dach natomiast jest dwuspadowy z trójkątnymi połaciami, pokryty zieloną blachą.

Okna w całym budynku są prostokątne, natomiast te na parterze ozdobione są półkolistymi wnękami, w których wnętrzach znajdują się głowy kobiet. Nad wejściem budynku natomiast umieszczono postać meduzy, której przypisuje się działanie ochronne, odstraszające wrogów i zło. Z drugiej strony budynku natomiast na dachu umieszczono trzy duże okna połaciowe.

Od strony ulicy Narutowicza znajduje się ozdobny mur nawiązujący stylem do głównego budynku. Po całej długości umieszczono wnęki w kształcie łuku, zwieńczone poziomym gzymsem przechodzącym przez środek. W murze znajdują się także dwie pary dużych, drewnianych półkolistych drzwi. Murek zabezpieczono dwuspadową, ceglana dachówką. Oddziela on podwórze kamienicy.

Fot. 2. Detale architektoniczne budynku (ul. Długa 33)

BUDYNEK PRZY UL. DŁUGIEJ 18

Kamienica przy ulicy Długiej 18 (zabytek nr rej. 1023 z 30.12.1967 r.) zwraca uwagę bogato opracowanym detałem elewacyjnym.

Najbardziej charakterystycznym elementem jest masywny balkon, którego ciemny kolor kontrastuje z jasną elewacją gmachu. Balustrada balkonu zrobiona została z żeliwa oraz ozdobiona elementami kształtu liści akantu, natomiast konstrukcję wsparto masywnymi wspornikami.

Budynek reprezentuje styl klasycystyczny i jest dwukondygnacyjny, z użytkowym poddaszem. Symetryczną bryłę

przełamuje wysunięta środkowa część z głównym wejściem, podkreślająca reprezentacyjny charakter obiektu.

Kwadratowe okna ujęto w dekoracyjne obramowania. W górnej partii elewacji środkowe okno znajduje się w półkolistej wnęcie, natomiast nad bocznymi wykonano ozdobne gzymsy. Poniższe okna zwieńczono trójkątnymi naczółkami, a nad środkowym poprowadzono dodatkowy gzyms.

Przy balkonie znajdują się płyciny z dekoracyjnymi misami, określanymi jako żardinieri, z których wyrastają motywy kwiatowe. Pod balkonem mieszczą się drzwi wejściowe oraz dwa okna ujęte w półokrągłe płyciny, a całość tej części elewacji podkreślono boniowaniem.

Po obu stronach budynku rozmieszczono dwa rzędy prostokątnych okien. Dolne wzbogacono o gzymsy i parapety wsparte wspornikami, natomiast górne ujęto w proste obramienia. Między oknami widoczne są dekoracyjne płyciny z arabskim motywem skręconej wici roślinnej. Po prawej stronie ponad oknami znajduje się użytkowe poddasze doświetlone lukarnami.

Fot. 3. Charakterystyczny balkon przy ul. Długiej 18

URZĄD STANU CYWILNEGO

Warto zwrócić uwagę na obiekt istotny z punktu widzenia funkcjonowania miasta oraz jego mieszkańców – siedzibę Urzędu Stanu Cywilnego.

Budynek, nazwany „Pałacem Ślubów”, wybudowano w latach 1903–1905 z inicjatywy fabrykanta Ksawerego Pniewskiego, powiązanego rodzinnie z rodem Zachertów. Pierwotnie obiekt pełnił funkcję mieszkalną, a w jego bezpośrednim sąsiedztwie działała farbiarnia. Początkowo miejsce to należało do rodzinnego folwarku Zegrzany, dopiero po II wojnie światowej budynek przejęło Miasto Zgierz. Wówczas był siedzibą Komitetu Miejskiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i podejmowano w nim najważniejsze decyzje polityczne. W pewnym momencie stał się on jednak za mały dla rozrastającej się partii i ta przeniosła się do dawnego domu fabrykanta na ulicę Długą. Od lat 70. XX wieku, po gruntownym remoncie, budynek pełni funkcję Urzędu Stanu Cywilnego.

FORMA ARCHITEKTONICZNA I ROZWIĄZANIA BUDOWLANE OBIEKTU

Pałacyk utrzymano w stylu neoklasycystycznym, nawiązującym do włoskiej architektury renesansowej. Obiekt wzniesiono na planie prostokąta. Jest to murowany, jednopiętrowy gmach z użytkowym poddaszem. Na froncie budynku uwagę przykuwa masywny balkon podparty dwoma kolumnami w stylu toskańskim, na którym widnieje złoty napis „Pałac Ślubów”. Zieloną elewację ozdobiono boniowaniem, natomiast nad balkonem, w boniowanej płycinie umieszczono dwa półkoliste okna, nad którymi znajduje się herb. Całość zwieńczono trójkątnym szczytem z ząbkowanym gzymsem.

Na szczególną uwagę zasługują bogato zdobione, prostokątne okna. Na ich górze pod dekoracyjnym i ochronnym gzymsem umieszczono płaskorzeźbę, na której w centralnej części umieszczono liść palmy, po bokach natomiast symetrycznie układają się ślimacznice, które przechodzą w roślinne wici. Poniżej znajdują się ząbkowane wypustki, a po bokach umieszczono dekoracyjne motywy. Pod oknem znajdują się dwa prostokątne pola z ornamentami roślinnymi, a wyżej zastosowano uskoki i gzymsy nadające elewacji głębi.

Z boku budynku widoczny jest cokół z piwnicznymi oknami oraz trójkątny naczółek, określany tympanonem, w którego centrum umieszczono herb. Okna na parterze zdobione są tak samo jak te we frontowej części budynku, natomiast na piętrze zastosowano delikatniejsze obramowania. Kondygnacje oddzielono gzymsami, a krawędzie budynku podkreślają narożne boniowania w innym kolorze niż cała elewacja.

W ostatnich latach przeprowadzono kompleksowy remont elewacji oraz wymianę stolarki okiennej. Wnętrze budynku zachowało swój pierwotny urok, przy jednoczesnym wprowadzeniu niewielkich modyfikacji, takich jak kasetonowe wykończenie sufitów. Obiekt dostosowano także do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

PLAC KILIŃSKIEGO

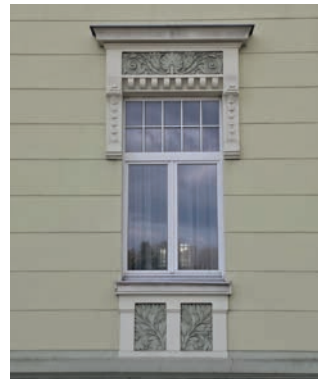
W kontekście przestrzeni miejskiej Zgierza, warto odnieść się również do jego centralnego punktu – Placu Kilińskiego.

Pierwotnie funkcjonował on jako Nowy Rynek i powstał w 1821 r. Około dwie dekady później zyskał brukową nawierzchnię. Jego znaczenie wzrosło wraz z poprowadzeniem linii tramwajowej, a przez blisko 100 lat pełnił również funkcję placu targowego.

DETALE BUDOWLANE I PRZEKSZTAŁCENIA CENTRALNEJ PRZESTRZENI ZGIERZA

W 1919 roku nadano mu nazwę Rynek Kilińskiego, a następnie dokonano reorganizacji przestrzeni – zlikwidowano wówczas jatki rzeźnicze i piekarskie, wprowadzono także podział na cztery części oraz nasadzono drzewa. Miejsce to zostało oddane do użytku w 1920 roku, natomiast w 1931 roku nadano mu obecną nazwę.

Mieszkańcy szczególnie wspominają dawną budkę wybudowaną w 1901 roku, w której oczekujący na tramwaj mogli ogrzać się przy piecu. Znajdował się tam również duży zegar, a z czasem pojawił się kiosk. Umiejscowiono tu także wówczas trzy pomieszczenia techniczne oraz pomieszczenie tramwajarskie. Z powodów technicznych budkę rozebrano w połowie lat 80., a w jej miejscu postanowiono nową wiatę dla pasażerów.

Fot. 4. Bogato zdobione okna w Pałacu Ślubów

Fot. 5. Zegar i wiatka na Placu Kilińskiego

W 2014 r. przeprowadzono gruntowny remont placu. Stara nawierzchnia została zerwana, a w jej miejsce pojawiła się płyta i granitowa kostka. Uporządkowano zielen, zastępując stare drzewa niskimi drzewkami oraz trawą. Przebudowano także układ komunikacyjny. Miejsce zyskało także elementy tzw. małej architektury, takie jak kosze na śmieci, nowe ławki oraz duży satelitarny zegar. Zmieniono także oświetlenie i zainstalowano tablice informacyjne odnoszące się do historii miasta. Plac pełni obecnie funkcję reprezentacyjną i jest miejscem organizacji wystaw plenerowych.

Wśród elementów detalu warto zwrócić uwagę na uliczny zdroj ozdobiony motywem konika morskiego. Interesujące są również wzory układane z kostki brukowej, które stanowią subtelny, lecz istotny element kompozycji przestrzeni.

PODSUMOWANIE

Przytoczone przykłady pokazują, że nawet pozornie prosta zabudowa kryje rozwiązania i elementy stanowiące istotny nośnik historii miasta. Bliskość Łodzi i dobra dostępność komunikacyjna sprzyja jego eksplorowaniu, jednak dopiero uważna obserwacja pozwala zobaczyć to, co na co dzień pozostaje niezauważone.

*Katarzyna Justyńska
Zdjęcia autorki*

ŹRÓDŁA

- [1] Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa łódzkiego (stan na dzień: 01.04.2026).
- [2] Rosin R., Zgierz w XII–XVI w., „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica” 2, 1981.
- [3] www.miasto.zgierz.pl/pl/content/zgierskie-detale-architektury
- [4] muzeum.zgierz.pl/o-muzeum/historia
- [5] zgierzinfo.pl/muzeum-miasta-zgierza
- [6] zgierz.naszemiasto.pl/muzeum-miasta-zgierza-z-nowym-dachem/ar/c13-1007599
- [7] www.miasto.zgierz.pl/pl/content/historia-ulicy-dlugiej
- [8] www.miasto.zgierz.pl/pl/content/historia-jednego-budynku-palac-slubow
- [9] www.cms.miasto.zgierz.pl/index.php?page=plac-kilinskiego&hl=pol
- [10] www.tuzgierz.pl/historia-zgierza/plac-kilinskiego-w-zgierzu-pamietacie-jak-wygladal-10-lat-temu-zdjecia/fgBYvCDSP32uDcYrLAHC

Zabytkowy zespół młynów w Talarze nad rzeką Grabią

Unikalny zabytek położony w powiecie pabianickim, na terenie gminy Dobroń

W Polsce zachowało się wiele zabytkowych młynów wodnych i wiatraków, stanowiących cenny element dziedzictwa przemysłowego. Do najstarszych należy Młyn Zamkowy w Słupsku, którego początki sięgają około 1310 roku. Za największy drewniany młyn w Polsce uważana jest natomiast Osada Dwa Młyny w Talarze – jedyny zachowany w Europie Środkowej kompleks dwóch młynów wodnych.

Talar, do 2008 roku będący częścią wsi Ldzań (w średniowieczu należała ona do związku wsi wchodzących w skład tzw. Opola Chropskiego), położony jest nad rzeką Grabią na terenie Obszaru Natura 2000 Grabia PLH 100021. Zabytkowy zespół młynów został przekształcony w Muzeum im. Jana Radgowskiego. O młynie wspominał po raz pierwszy w 1568 roku Jan Długosz. To właśnie tutaj realizowano sceny do filmów takich jak „Znachor”, „Syzyfowe prace”, „Wierna rzeka”, „Przyłbice i kaptury”, „Lany poniedziałek” oraz serialu „Komisarz Alex”.

Młyny wodne to od czasów średniowiecza często spotykany element krajobrazu dolin rzecznych. Wznoszono je zazwyczaj z dala od zabudowy wiejskiej, co prowadziło do powstawania osad młyńskich. Wyróżniały się w krajobrazie nie tylko charakterystycznym budynkiem samego młyna, ale również zespołem obiektów hydrotechnicznych zapewniających jego sprawną pracę – stawy, groble, przepusty oraz młynówki.

Rzeka Grabia odgrywała dawniej istotną rolę gospodarczą – wykorzystywano ją do napędu młynów zbożowych, tartaków, kuźni, kuźnic i foluszy. W jej dorzeczu działały aż dwadzieścia trzy młyny, z czego dziewiętnaście bezpośrednio nad samą Grabią. Do dziś zachowało się osiem młynów: Kuców, Zalepa, Jamborek, Talar, Barycz, Zielęcice, Krzywda i Kozuby.

Szczególnie malownicza jest osada młyńska Talar, położona ok. 6 km od Dobronia przy drodze z Ldzania do Rokitnicy. W rozwidleniu Grabi, w otoczeniu stawów, stoją obok siebie dwa młyny – mniejszy z połowy XIX w. oraz większy z końca XIX w. W sąsiedztwie znajdują się również dawny dwór Fiszcerów i zabudowania gospodarcze. W pobliżu młyna rośnie także wiąz będący pomnikiem przyrody.

Korzenie osady w Talarze sięgają co najmniej XVI wieku. Spiętrzenie wód Grabi wykorzystywano najpierw do napędzania kuźni, a następnie młyna. Pierwszym właścicielem młyna w Talarze był Mikołaj Tatarka, wymieniany w dokumentach pabianickiej parafii w 1568 roku. W kolejnych latach właścicielami byli Jan i Regina Tatarka, a w 1722 roku młyn należał już do Wojciecha Talara.

Fot. 1. Zespół młynów od strony drogi

Fot. 2. Zespół młynów od strony młynówki

Fot. 3. Fragment konstrukcji zadaszenia nad wejściem

Fot. 4. Zabytkowy młyn – muzeum

Pod koniec XIX wieku młyn znajdujący się po prawej stronie młynówki spłonął, jednak wkrótce został odbudowany. Początkowo był to budynek parterowy, kryty słomą, a następnie gontem. W kolejnych latach ulegał dalszym przebudowom, na skutek których stał się budynkiem jednopiętrowym z dachem dwuspadowym. Początkowo napędzany był kołem wodnym podsiębiernym i wyposażony w kamienie młyńskie.

Przed I wojną światową zainstalowano w nim turbinę wodną i dwie pary walców. Obiekt posiadał również perlak i jagielnik. Od 1949 roku produkcja w nim była systematycznie ograniczana, a w kolejnych latach przerabiano w nim jedynie śrutę. Młyn funkcjonował do 1965 r., osiągając wydajność około 4 ton zboża na dobę. Później pełnił funkcję magazynu dla większego młyna znajdującego się po południowej lewobrzeżnej stronie młynówki.

U schyłku XIX w. właścicielem gospodarstwa młynarskiego został Kazimierz Fiszer. To właśnie on po południowej stronie młynówki wybudował większy młyn, będący dziś siedzibą muzeum. Główny młyn posiada trzy kondygnacje nadziemne, piwnicę i użytkowe poddasze, co w połączeniu z prostokątnym rzutem i szczytową elewacją zwróconą ku wodzie tworzy bardzo charakterystyczną, wertykalną sylwetkę widoczną z daleka. Kubatura obiektu głównego wynosi 1601,4 m³, a jego turbinowni 32,9 m³. Powierzchnia użytkowa młyna to 624 m², a turbinowni – 14 m².

Młyny połączone są groblą i mostem przerzuconym nad jazem spiętrzającym wody Grabi. W groblę wbudowano kamienno-betonowy jaz z upustem jałowym i dwoma upustami roboczymi z komorami turbin napędzających oba młyny. Nad jazem znajduje się most drogowy – pierwotnie drewniany, a po awarii w 2011 roku wzniesiony z dźwigarów stalowych, z jezdnią z dyli drewnianych.

Główny młyn pełnił funkcje handlowe i produkował mąkę na potrzeby zakładów w Łodzi, Łasku i Zduńskiej Woli. Początkowo napędzany był kołem wodnym podsiębiernym, które zostało zastąpione turbiną wodną przed I wojną światową. Był wyposażony w dwie pary walców i nowoczesne

urządzenia czyszczące. W okresie międzywojennym jego wydajność wynosiła 5–6 ton zboża na dobę. Starszy młyn przystosowano natomiast do produkcji kaszy.

W czasie II wojny światowej młyny działały pod zarządem Niemca Mecka. Ostatnimi właścicielami była rodzina Fiszerów. W 1949 roku młyny wraz z 79 hektarami ziemi zostały upaństwowione. Następnie obiektami zarządzały Gromadzka Rada Narodowa w Dobroniu, Gminna Spółdzielnia i Gmina Dobroń. Młyn był dzierżawiony od gminnej spółdzielni przez młynarzy: Wypycha, Tuszyńskiego i Łytkę.

W 1952 roku wymieniono turbinę na większą, a od 1971 roku młyn pracował już z wykorzystaniem silnika elektrycznego. Po zaprzestaniu produkcji, w 1995 roku, młyny przeszły na bezpośrednią własność gminy Dobroń.

W roku 1996 młyn został wpisany do rejestru zabytków pod numerem 411/A. W głównym budynku zachował się kompletny zespół urządzeń napędu wodnego – od turbin, poprzez przekładnie, aż po mlewniki walcowe. Dzięki temu możliwe jest prześledzenie całego procesu zamiany wody w energię poruszającą cały mechaniczny organizm budynku.

Pierwotnie młyn pracował na kole wodnym podsiębiernym, później na kołach nadsiębiernych, by ostatecznie – jeszcze przed I wojną światową – zastąpić wcześniejsze rozwiązanie nowoczesną turbiną typu Francisa, co pozwoliło na stabilniejszą i wydajniejszą pracę niezależnie od niewielkich wahań poziomu wody.

W roku 2001 stan obiektów określono jako zły. Przełom nastąpił w 2008 roku, kiedy to Jan Radgowski – artysta, plastyk i ceniony konserwator zabytków – kupił zabytkową nieruchomość. Dzięki jego zaangażowaniu kompleks został odbudowany i przekształcony w muzeum. W sąsiedztwie powstał również obiekt gastronomiczny pod nazwą „Osada Dwa Młyny”.

Artysta zmarł w roku 2022 w wieku 66 lat, jednak jego dzieło jest kontynuowane przez rodzinę. Otwarcie muzeum, którego patronem został sam Jan Radgowski, w głównym młynie nastąpiło 7 lipca 2024 roku. Muzeum prezentuje dziedzictwo ziemi łódzkiej oraz regionu, a zwiedzający mogą podziwiać unikalną drewnianą konstrukcję obiektu należą-

cego do najstarszych w kraju zabytkowych młynów wodno-elektrycznych oraz zaawansowane mechanizmy z przełomu XIX i XX wieku. W ekspozycji prezentowane są eksponaty z zakresu historii młynarstwa, a także obiekty sztuki użytkowej, takie jak ceramika, rzeźby i przedmioty zabytkowe poczynając od XVII wieku.

Grabia jest uważana za jedną z najczystszych rzek centralnej Polski. Jej dolina ma naturalny charakter – występują tu liczne meandry i starorzecza, brzegi porośnięte są łąkami, łęgami i olsami. Rzeka tworzy malownicze przełomy przez pagóry wydymowe i stanowi popularny szlak kajakowy (od Chynowa do ujścia – 60 km) oraz użytek ekologiczny o dużej bioróżnorodności. Specjalny obszar ochrony siedlisk Grabia PLH100021 to łącznie to ponad 1670 ha. Jednym z największych zagrożeń trwałości łąk nad Grabią jest całkowite zaprzestanie ich użytkowania. Stąd – zapisany w planie zadań ochronnych – wymóg ich wypasu lub przynajmniej jednego koszenia w roku.

Okoliczne stawy o łącznej powierzchni prawie 5 ha, to jeden z większych zbiorników, podlegający pod łódzki okręg Polskiego Związku Wędkarskiego. Część z nich jest zarybiona i udostępniona do odpłatnego wędkowania. Na skraju lasu między Talarzem a Morgami i Rokitnicą powstało wiele domów letniskowych i miejscowość ta stała się lokalną atrakcją turystyczną. W sąsiedztwie młynów przebiegają następujące szlaki turystyczne: Szlak „Osady Braci Czeskich”, Szlak Pabianice-Łask (zielony), Szlak Dobroń-Talar (żółty) oraz rowerowy Szlak Osad Młyńskich i Ekofarm nad Grabią (pętla środkowa).

Zespół młynów w Talarze pozostaje dziś jednym z najcenniejszych przykładów dawnego budownictwa przemysłowego regionu łódzkiego, łącząc historię techniki z walorami przyrodniczymi doliny Grabii i będąc miejscem zdecydowanie wartym odwiedzenia.

*dr inż Wiesław Kaliński
Zdjęcia autora*

Fot. 5. Zabytkowy młyn od strony południowej

Fot. 6. Osada – budynek mieszkalny

LITERATURA

[1] Adamczyk J., Stasiak A., Włodarczyk B., Kanon krajoznawczy województwa łódzkiego, Warszawa – Łódź 2019

[2] Baranowski B., Polskie młynarstwo, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1977

[3] <https://zabytek.pl/pl/obiekty/talar-zespol-drewnianego-mlyna-wodno-elektrycznego>

[4] Karta ewidencyjna zabytków architektury i budownictwa, nr łódzkie 713, Ośrodek Dokumentacji Zabytków w Warszawie

[5] Katalog Zabytków Budownictwa Przemysłowego w Polsce

[6] „Na sieradzkich szlakach”, nr 32, s. 9, „Osada młyńska Talar”

[7] Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości woj. łódzkiego (stan na dzień: 01.04.2026)

Fot. 7. Meandry rzeki Grabii poniżej Osady

Stobiecko Miejskie – dzielnica z legendą

Ślady dawnej zabudowy i lokalnych tradycji budowlanych

Stobiecko Miejskie od wieków budzi ciekawość i emocje. Dziś jest częścią Radomska, ale jego historia – pełna legend, stereotypów i niezwyklej architektury – wciąż wyróżnia je na tle innych części miasta.

HISTORIA

Stobiecko Miejskie, choć formalnie w granicach Radomska znalazło się dopiero w latach 70. XX wieku, przez stulecia funkcjonowało jako osobna wieś o wyraźnie zarysowanej tożsamości.

ŚREDNIOWIECZNE POCZĄTKI I WYJĄTKOWY STATUS OSADY

Jej początki sięgają średniowiecza – najstarsza znana wzmianka pochodzi z 1266 roku i wiąże się z dokumentem wydanym przez Leszka Czarnego. Już wtedy mieszkańcy tej osady znajdowali się w szczególnej sytuacji prawnej. Dokument wyraźnie wskazywał, że ludność Stobiecka posiada takie same przywileje jak mieszkańcy Radomska, co w realiach epoki było uzależnieniem rzadkim i znaczącym. To właśnie ten specyficzny status – pomiędzy wsią a miastem – w dużej mierze ukształtował późniejszy wizerunek mieszkańców. Z jednej strony nie byli oni pełnoprawnymi mieszkańcami, z drugiej jednak nie podlegali typowym dla wsi obciążeniom feudalnym. W praktyce oznaczało to większą niezależność, ale też odrębność, która z czasem zaczęła budzić podejrzenia i rodzić różnego rodzaju opowieści. Najbardziej znana z nich dotyczy rzekomego tatarskiego pochodzenia mieszkańców.

LEGENDA O TATARACH I POCZODZENIE NAZWY

Według lokalnej legendy w Stobiecku mieli zostać osiedleni jeńcy tatarscy (ok. 100 Tatarów), których nazywano „stobiesami”, co miało dać początek nazwie miejscowości. Opowieść ta była przez lata powtarzana zarówno przez mieszkańców, jak i przez okoliczną ludność, która chętnie przypisywała Stobiecku egzotyczne korzenie.

Istnieje jednak także inne, znacznie bardziej prawdopodobne wyjaśnienie. Określenie „Tatarzy” mogło mieć związek z uprawą gryki, nazywanej potocznie „tatarką”. To właśnie ona była podstawą lokalnej gospodarki przez wiele pokoleń. Już w XVI wieku mieszkańcy zajmowali się produkcją kaszy, a ich wyroby trafiały nawet na królewski dwór. Handel kaszą tatarską był tak charakterystyczny dla tej społeczności, że mógł stać się źródłem przezwiska, które z czasem zaczęto interpretować dosłownie.

SPOŁECZNOŚĆ ODRĘBNA OD INNYCH

Niezależnie od rzeczywistego pochodzenia, mieszkańcy Stobiecka przez długi czas postrzegani byli jako grupa odrębna.

W przekazach z XX wieku pojawiają się liczne stereotypy – od specyficznego sposobu mówienia, przez rzekome cechy fizyczne, aż po zwyczaj zawierania małżeństw głównie w obrębie własnej społeczności. Okoliczni mieszkańcy nadawali

im przezwiska i przypisywali różne cechy, często o charakterze żartobliwym lub złośliwym.

Z dzisiejszej perspektywy wiele z tych opinii można tłumaczyć nie tyle rzeczywistą odmiernością, co społeczną izolacją. Stobiecko znajdowało się w szczególnym położeniu – jego mieszkańcy byli „inni” (posługiwali się odmienną gwara i akcentem) zarówno dla mieszczan z Radomska, jak i dla ludności wiejskiej z okolicznych miejscowości. Taka sytuacja sprzyjała powstawaniu mitów, które z czasem zaczęły funkcjonować jako element lokalnej tradycji.

CHARAKTERYSTYKA BUDOWNICTWA

„TATARSKIE ZAGRODY”

Wyjątkowość Stobiecka przejawiała się także w jego zabudowie. Charakterystyczne zagrody, określane mianem „tatarskich”, stanowiły unikatowy przykład architektury wiejskiej w tej części Polski. Ich układ był zwarty i funkcjonalny – domy ustawiano szczytem do drogi, bez okien od strony ulicy, a przylegające do nich budynki gospodarcze tworzyły zamkniętą całość. Taki sposób zabudowy miał nie tylko znaczenie praktyczne, ale również – jak się przypuszcza – ochronne.

Fot. 1. Zabytkowa drewniana chałupa w Stobiecku Miejskim

Fot. 2. Front zabytkowej chałupy

Zwarty układ budynków utrudniał dostęp z zewnątrz, a jednocześnie pozwalał na efektywne wykorzystanie przestrzeni. W skład jednej zagrody wchodziły m.in. izba mieszkalna, komora, obora i stodoła, często połączone pod wspólnym dachem. Od strony drogi znajdowała się charakterystyczna szopa pełniąca funkcję wozowni, w której umieszczano także bramę i furtkę prowadzącą na podwórze.

Całość przykryta była zazwyczaj słomianym dachem, którego szerokie okapy tworzyły zadaszony przejście wzdłuż zabudowy. Według relacji mieszkańców jeszcze w pierwszej połowie XX wieku można było przejść wzdłuż całej ulicy, nie moknąc podczas deszczu.

ZANIK DAWNEJ ZABUDOWY

Tego typu zabudowa zaczęła jednak stopniowo znikać już na początku XX wieku. Jednym z głównych powodów były liczne pożary, które niszczyły całe ciągi drewnianych domów. W kolejnych dekadach do ich zaniku przyczyniły się także zmiany cywilizacyjne – rozwój budownictwa murowanego, zmiana standardów życia oraz powojenna modernizacja.

Po II wojnie światowej wiele dawnych zagród zostało rozebranych lub przebudowanych. W ich miejsce powstawały nowe, bardziej nowoczesne budynki, które nie nawiązywały już do tradycyjnego układu przestrzennego. Proces ten nasilił się szczególnie po włączeniu Stobiecka w granice Radomska, kiedy to teren dawnej wsi zaczął się intensywnie urbanizować.

OSTATNIA ZACHOWANA ZAGRODA

Dzisiaj po tej unikalnej architekturze pozostały jedynie pojedyncze ślady. Najcenniejszym z nich jest zachowana zagroda przy ulicy Częstochowskiej, wybudowana w 1875 roku przez cieślę Adama Gałwę. To jedyny w pełni zachowany przykład „tatarskiego” obejścia w tej części kraju, który do dzisiaj zachował swój pierwotny układ i charakter.

WSPÓŁCZESNE STOBIECKO

Współcześnie Stobiecko Miejskie jest już w dużej mierze zintegrowane z Radomskiem. Przez jego teren przebiega ważna droga łącząca miasto z trasą Warszawa–Katowice, a nowa zabudowa stopniowo zaciera dawny układ przestrzenny. Najwięcej nowych domów powstaje wzdłuż ulicy Brzeźnickiej, co dodatkowo zmienia charakter tej części miasta. Mimo tych zmian pamięć o przeszłości wciąż jest obecna w świadomości mieszkańców. Dla jednych opowieści o tatarskim pochodzeniu są ciekawą legendą, dla innych – krzywdzącym stereotypem. Część starszych mieszkańców podchodzi do nich z dystansem, traktując jako element lokalnej tradycji, który nie musi mieć odzwierciedlenia w faktach historycznych. Niezależnie od interpretacji, Stobiecko pozostaje miejscem o wyjątkowej tożsamości. Łączy w sobie historię średniowiecznej osady, tradycje gospodarcze związane z produkcją kaszy oraz unikalne dziedzictwo architektoniczne. Połączenie historii i lokalnych opowieści sprawia, że dzielnica ta wyróżnia się na tle innych części Radomska.

DZIEDZICTWO, KTÓRE WARTO ZACHOWAĆ

Ostatnia zachowana zagroda „tatarska” mogłaby stać się ważnym elementem promocji miasta. Odpowiednio zabezpieczona i wyeksponowana, miałaby szansę przyciągnąć turystów zainteresowanych historią i kulturą regionu. W połą-

Fot. 3. Widok zabytkowego budynku od strony podwórza

Fot. 4. Detal konstrukcji drewnianej oraz pokrycia dachowego

czeniu z lokalnymi tradycjami kulinarnymi – zwłaszcza tymi związanymi z kaszą gryczaną – mogłaby stać się ciekawym sposobem opowiadania o historii.

Dzisiaj, gdy wiele podobnych miejsc traci swoją tożsamość w wyniku urbanizacji, historia Stobiecka Miejskiego przypomina, jak ważne jest zachowanie lokalnego dziedzictwa. Nawet jeśli część opowieści pozostaje w sferze legend, stanowią one istotny element kultury i pamięci zbiorowej – a to właśnie one często decydują o wyjątkowości danego miejsca.

*Patryk Zadworny
Zdjęcia autora*

ŹRÓDŁA:

- [1] Urząd Miasta Radomska – informacje turystyczne i zabytki „Zagroda tatarska w Stobiecku Miejskim” <https://www.radomsko.pl/turystyka/zabytki/zagroda-tatarska>
- [2] Informator turystyczny / Muzeum Regionalne w Radomsku
Opisy zagrody tatarskiej i historii Stobiecka Miejskiego https://radomsko.naszemiasto.pl/materiały_muzealne
- [3] Genealogia i opracowania historyczne (Stobiecko Miejskie – historia miejscowości)
Zapis o nadaniu wsi w 1266 r. przez Leszka Czarnego oraz status „rolników miejskich” <https://genealogia.okiem.pl/artykul/stobiecko-miejskie>

Inwestycje łódzkie w skrócie

BLASK NABIERA KSZTAŁTÓW

Na łódzkich Bałutach, przy ulicy Smugowej, zakończył się kolejny etap realizacji osiedla Blask. Jeden z powstających budynków osiągnął docelową wysokość, co symbolicznie uczczono zawieszeniem wiechy. Oznacza to zakończenie głównych prac konstrukcyjnych i przejście do następnych etapów inwestycji, obejmujących m.in. roboty instalacyjne oraz wykończeniowe. Inwestycja realizowana przez Trei Real Estate Poland powstaje w rejonie Starego Rynku. W ramach dwóch pierwszych

etapów zaplanowano budowę dwóch sześciopiętrowych budynków mieszkalnych, które łącznie zaoferują ponad 200 lokali. W jednym z nich powstanie 113 mieszkań, w drugim – 101. Każde z mieszkań będzie posiadało balkon, ogródek lub taras, a wybrane lokale zostaną dodatkowo wyposażone w prywatne tarasy na dachach.

Obecnie w jednym z budynków prowadzone są intensywne prace związane z instalacjami i wykończeniem wnętrz. Równolegle realizowane są również działania dotyczące aranżacji części wspólnych oraz terenów zielonych. Generalnym wykonawcą inwestycji jest firma Strabag.

43

FABRYCZNA GOTOWA NA KOLEJNY ETAP

W centrum Łodzi zakończył się kolejny istotny etap przygotowań do budowy tunelu dla kolei dużych prędkości. Gotowa komora odbiorcza w rejonie dworca Łódź Fabryczna stanowi jeden z kluczowych elementów przyszłej infrastruktury podziemnej, która ma usprawnić ruch dalekobieżny i wzmocnić rolę miasta w krajowym systemie transportowym. Za realizację odpowiada Budimex, działający na zlecenie Centralnego Portu Komunikacyjnego. Inwestycja powstaje w bezpośrednim sąsiedztwie dworca oraz Łódzkiego Domu Kultury, co dodatkowo podkreśla jej znaczenie dla ścisłego centrum miasta. Budowa komory „Fabryczna” rozpoczęła się w kwietniu 2025 roku i zakończyła zgodnie z harmonogramem w maju 2026. Wcześniej przygotowano komorę nadawczą na Retkini, dzięki czemu oba końce planowanego odcinka tunelu są już gotowe na przyjęcie maszyny drążącej. Powstały ściany szczelinowe o głębokości sięgającej około 36 metrów, a wykop osiągnął maksymalną głębokość 27 metrów. Do realizacji użyto około 6,5 tys. m³ betonu oraz 850 ton stali. Zastosowano także zbrojenie kompozytowe GFRP w ścianie czołowej, która w przyszłości zostanie przebita przez tarczę TBM. W trakcie robót wydobyto blisko 22 tys. m³ ziemi. W planach jest budowa komory rozdzielczej „Fabryczna”, której realizacja ma rozpocząć się latem 2026 roku. Będzie ona kluczowa dla rozdziału ruchu kolejowego w podziemnej części miasta i umożliwi elastyczne prowadzenie pociągów różnymi trasami. Całość przedsięwzięcia wpisuje się w budowę nowej linii kolejowej nr 85, będącej częścią systemu kolei dużych prędkości. Tunel o długości ok. 4,6 km pozwoli na poprowadzenie ruchu dalekobieżnego pod ścisłym centrum Łodzi, odciążając istniejącą infrastrukturę i skracając czas przejazdu między głównymi ośrodkami.

W centrum Łodzi zakończył się kolejny istotny etap przygotowań do budowy tunelu dla kolei dużych prędkości. Gotowa komora odbiorcza w rejonie dworca Łódź Fabryczna stanowi jeden z kluczowych elementów przyszłej infrastruktury podziemnej, która ma usprawnić ruch dalekobieżny i wzmocnić rolę miasta w krajowym systemie transportowym. Za realizację odpowiada Budimex, działający na zlecenie Centralnego Portu Komunikacyjnego. Inwestycja powstaje w bezpośrednim sąsiedztwie dworca oraz Łódzkiego Domu Kultury, co dodatkowo podkreśla jej znaczenie dla ścisłego centrum miasta. Budowa komory „Fabryczna” rozpoczęła się w kwietniu 2025 roku i zakończyła zgodnie z harmonogramem w maju 2026. Wcześniej przygotowano komorę nadawczą na Retkini, dzięki czemu oba końce planowanego odcinka tunelu są już gotowe na przyjęcie maszyny drążącej. Powstały ściany szczelinowe o głębokości sięgającej około 36 metrów, a wykop osiągnął maksymalną głębokość 27 metrów. Do realizacji użyto około 6,5 tys. m³ betonu oraz 850 ton stali. Zastosowano także zbrojenie kompozytowe GFRP w ścianie czołowej, która w przyszłości zostanie przebita przez tarczę TBM. W trakcie robót wydobyto blisko 22 tys. m³ ziemi. W planach jest budowa komory rozdzielczej „Fabryczna”, której realizacja ma rozpocząć się latem 2026 roku. Będzie ona kluczowa dla rozdziału ruchu kolejowego w podziemnej części miasta i umożliwi elastyczne prowadzenie pociągów różnymi trasami. Całość przedsięwzięcia wpisuje się w budowę nowej linii kolejowej nr 85, będącej częścią systemu kolei dużych prędkości. Tunel o długości ok. 4,6 km pozwoli na poprowadzenie ruchu dalekobieżnego pod ścisłym centrum Łodzi, odciążając istniejącą infrastrukturę i skracając czas przejazdu między głównymi ośrodkami.

NOWA FABRYKA TRANSFORMATORÓW W ŁODZI

Bank Pekao sfinansuje budowę nowoczesnego zakładu produkcyjnego w Łodzi, przeznaczonego do wytwarzania transformatorów energetycznych. Wartość udzielonego kredytu wynosi 22,5 mln euro. Za realizację inwestycji odpowiada Panattoni. Deweloper przygotowuje obiekt dla ZREW Transformatory, dopasowany do konkretnych potrzeb przyszłego użytkownika – *build-to-suit*.

W ramach projektu powstanie zaawansowana technologicznie hala produkcyjna wraz z zapleczem biurowym i socjalnym. Obiekt zaprojektowany został pod kątem

skomplikowanych procesów montażu i testowania urządzeń energetycznych dużej mocy, co wymaga zastosowania niestandardowych rozwiązań konstrukcyjnych. Jednym z kluczowych elementów będzie zróżnicowana wysokość hali, sięgająca miejscami 20 metrów. Zaplanowano również wyjątkowo wytrzymałe posadzki zdolne przenosić obciążenia do 210 ton, oraz specjalne fundamenty technologiczne o nośności dochodzącej do 1600 ton. Łącznie powstanie ich kilkanaście, co umożliwi instalację i testowanie wielkogabarytowych transformatorów. Inwestor zakłada także wysokie standardy środowiskowe. Budynek ma uzyskać certyfikat BREEAM na poziomie Excellent, co wiąże się z zastosowaniem rozwiązań ograniczających zużycie energii i wpływ na otoczenie. Nowy zakład pozwoli firmie ZREW Transformatory znacząco zwiększyć skalę działalności – planowane jest nawet podwojenie mocy produkcyjnych. Zakończenie budowy przewidziane jest przed rozpoczęciem lata, natomiast uruchomienie produkcji planowane jest na przełom trzeciego i czwartego kwartału roku.

ATRIUM NA FINISZU

Na Starym Polesiu w Łodzi kończy się realizacja inwestycji mieszkaniowej Atrium. Trwają prace wykończeniowe, a przekazanie mieszkań planowane jest na czwarty kwartał bieżącego roku. Inwestycja powstaje przy ulicy Pogonowskiego 44 i jest realizowana przez art. Locum. Budynek zaprojektowano na planie odwróconej litery „U”. Składa się z dwóch części: sześciokondygnacyjnego segmentu od strony ulicy, który uzupełnia pierzeję, oraz niższej, czteropiętrowej zabudowy usytuowanej w głębi działki. Centralnym punktem kompleksu będzie wewnętrzne patio z zielenią i elementami

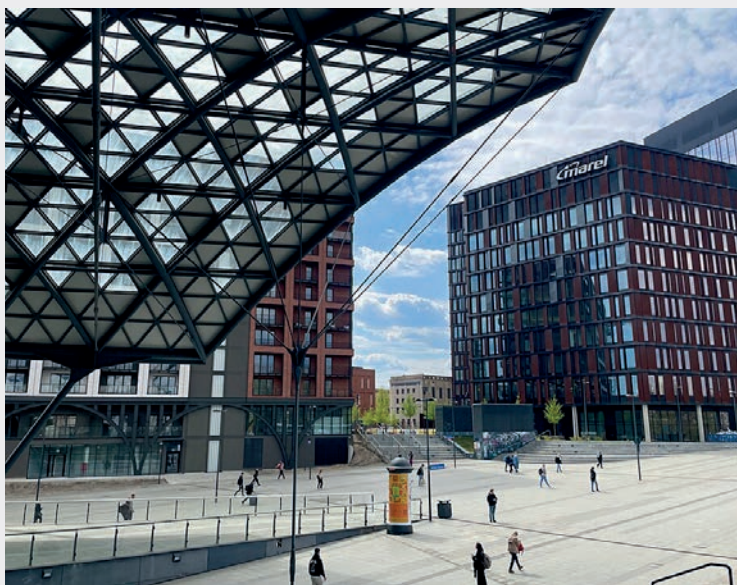

dekoracyjnymi, natomiast w części podziemnej przewidziano halę garażową oraz miejsca dla rowerów. Parter od strony ulicy przeznaczono na lokale usługowe, co ma uzupełnić funkcje usługowe w tej części osiedla. Oferta obejmuje 165 mieszkań o zróżnicowanej powierzchni – od kompaktowych lokali około 28 m², po większe, sięgające ponad 80 m². W strukturze dominują mieszkania jedno-, dwu- i trzypokojowe. Lokale na wyższych kondygnacjach wyposażono w balkony, natomiast mieszkańcy parteru będą mieli do dyspozycji prywatne ogródki. Na najwyższych piętrach zaplanowano także mieszkania dwupoziomowe z antresolami i tarasami – w niektórych przypadkach o powierzchni przekraczającej 30 m². Obecnie prace skupiają się na wykańczaniu budynku oraz odświeżaniu jego frontowej elewacji.

NOWY BUDYNEK W BRAMIE MIASTA

Inwestycja mieszkaniowa Flow w centrum Łodzi weszła w kolejny etap realizacji. Pierwszy etap projektu, realizowanego przez Archicom należący do Echo Investment, uzyskał pozwolenie na użytkowanie. Chodzi o budynek zlokalizowany najbliżej Dworca Łódź Fabryczna, w którym przygotowano 186 mieszkań oraz sześć lokali usługowych o łącznej powierzchni przekraczającej 7 tys. m². Za koncepcję architektoniczną odpowiada pracownia PIG Architekci. Projekt nawiązuje do przemysłowo-kolejowego charakteru, co widoczne jest m.in. w zastosowaniu stalowych arkad oraz elewacji łączącej klinkier i zróżnicowanych fakturach tynku. Inwestor podkreśla, że budynek zaprojektowany z myślą o wysokich standardach środowiskowych, ubiega się o certyfikat BREEAM na poziomie Excellent. W praktyce oznacza to wykorzystanie rozwiązań takich jak instalacje fotowoltaiczne czy systemy ponownego wykorzystania wody. Kompleks powstaje na działce o powierzchni ok. 2 ha, pomiędzy kluczowymi punktami

Nowego Centrum Łodzi – w sąsiedztwie dworca, EC1, Bramy Miasta oraz planowanego Rynku Kobro. Obecnie na placu budowy realizowane są dwa kolejne budynki mieszkalne, natomiast następne etapy inwestycji zaplanowano na późniejszy okres. Docelowo projekt ma obejmować około 1250 mieszkań, a całkowita powierzchnia użytkowa – uwzględniająca zarówno funkcje mieszkaniowe, jak i usługowe – przekroczy 60 tys. m². Koncepcja urbanistyczna zakłada stworzenie przestrzeni zgodnej z ideą tzw. miasta 15-minutowego, umożliwiającej korzystanie z podstawowych usług w obrębie osiedla i jego najbliższej okolicy. Istotnym elementem założenia będzie ograniczenie ruchu samochodowego na rzecz pieszych i rowerzystów. Osią kompozycyjną osiedla ma stać się woonerf. Uzupełnieniem będzie park kieszonkowy w rejonie Bramy Miasta, wyposażony w małą architekturę i strefy wypoczynku. Partery budynków przeznaczono pod usługi i gastronomię, co ma zwiększyć funkcjonalność i dostępność tej przestrzeni. Projekt zakłada także spójne powiązania z istniejącą tkanką miejską. Zakończenie całej inwestycji przewidywane jest na lata 2028–2029.

fot. Marta Malina Nowaczewska, Wikimedia Commons (CC BY-SA 4.0)

MIASTO PORZĄDKUJE PRZESTRZEŃ

Łódź przygotowuje się do szeroko zakrojonej akcji porządkowania przestrzeni miejskiej. W 2026 roku z mapy miasta ma zniknąć ponad 160 zdegradowanych budynków, które od lat pozostają w złym stanie technicznym. Planowane rozbiórki obejmują łącznie 161 obiektów – od kamienic mieszkalnych, przez zabudowę gospodarczą, po budynki o funkcjach użytkowych. Prace prowadzone będą m.in. przy ulicy Wschodniej, Zgierskiej, Drewnowskiej, Okrzei i Przędzalnianej. Na realizację programu miasto zabezpieczyło około 15 mln zł. Celem jest nie tylko poprawa estetyki i bezpieczeństwa, ale także przygotowanie terenów pod nowe inwestycje lub funkcje publiczne. Jednym z przykładów jest działka przy ul. Przędzalnianej 94a, gdzie w miejscu pustostanu ma powstać przestrzeń rekreacyjna dostępna dla mieszkańców. Wśród obiektów przeznaczonych do wyburzenia znajdują się również budynki o długiej historii. Dotyczy to m.in. kamienicy przy ul. Wschodniej 18, wzniesionej na początku XX wieku, która w ostatnich latach uległa poważnym zniszczeniom w wyniku pożarów. Z kolei przy ul. Zgierskiej 74 planowana jest rozbiórka komunalnej kamienicy będącej w bardzo złym stanie technicznym (patrz zdjęcie). Uporządkowanie tych terenów ma otworzyć drogę do ich ponownego zagospodarowania, zwłaszcza w rejonie Bałut. Równoległe miasto kontynuuje program modernizacji zasobu mieszkaniowego. W tegorocznym budżecie na remonty przeznaczono rekordowe 167 mln zł, co ma umożliwić remont około 500 lokali.

fot. Karolina Włodarczyk

Wśród obiektów przeznaczonych do wyburzenia znajdują się również budynki o długiej historii. Dotyczy to m.in. kamienicy przy ul. Wschodniej 18, wzniesionej na początku XX wieku, która w ostatnich latach uległa poważnym zniszczeniom w wyniku pożarów. Z kolei przy ul. Zgierskiej 74 planowana jest rozbiórka komunalnej kamienicy będącej w bardzo złym stanie technicznym (patrz zdjęcie). Uporządkowanie tych terenów ma otworzyć drogę do ich ponownego zagospodarowania, zwłaszcza w rejonie Bałut. Równoległe miasto kontynuuje program modernizacji zasobu mieszkaniowego. W tegorocznym budżecie na remonty przeznaczono rekordowe 167 mln zł, co ma umożliwić remont około 500 lokali.

oprac. Patryk Zadworny

ŹRÓDŁA

[1] Urbanity.pl

70 lat budowania przyszłości

Jubileusz siedemdziesięciolecia Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej

Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej od dekad stanowi jeden z najważniejszych ośrodków kształcenia przyszłych inżynierów w regionie i kraju. Jubileusz wydziału skłania nie tylko do podsumowania jego historii, ale również do refleksji nad rozwojem polskiego budownictwa i rolą środowiska akademickiego w kształtowaniu nowoczesnej inżynierii.

Fot. 1. Willa Reinholda Richtera od strony południowo-wschodniej, 1961 rok, fot. Stefan Sztromajer

Fot. 2. Uroczystość otwarcia nowej siedziby Instytutu Architektury i Urbanistyki, 1981 rok, fot. Archiwum Instytutu Architektury i Urbanistyki

HISTORIA

Początki Wydziału sięgają 1956 roku, kiedy to na mocy uchwały Ministra Szkolnictwa Wyższego powołano na Politechnice Łódzkiej Wydział Budownictwa Lądowego. Była to odpowiedź na dynamicznie rozwijające się potrzeby związane z odbudową miast i rozwojem przemysłu.

W 1970 roku siedziba Wydziału rozpoczęła działalność w dwóch budynkach przy Al. Politechniki 6.

Wraz z jego rozwojem rozszerzała się także oferta edukacyjna. Kształcenie na kierunku budownictwo prowadzone jest od 1956 roku, na kierunku inżynieria środowiska od 1969 roku, natomiast architektura dołączyła do oferty dydaktycznej w 1973 roku. W następnych dekadach rozwijano kolejne obszary związane z planowaniem przestrzennym, urbanistyką oraz nowocze-

snymi technologiami wykorzystywanymi w budownictwie.

ABSOLWENCI TWORZĄCY ROZWÓJ REGIONU I KRAJU

Przez dekady Wydział wykształcił specjalistów, którzy dziś współtworzą środowisko inżynierów budownictwa w Łodzi i na terenie całego kraju.

W gronie absolwentów Wydziału znajduje się m.in. prezydent Łodzi Hanna Zdanowska, która ukończyła kierunek inżynieria środowiska. Wydział ukończyli również znani architekci związani z rozwojem przestrzeni miejskiej Łodzi, m.in. Marek Janiak, Robert Sobański i Marek Lisiak. Wśród absolwentów nie brakuje też przedstawicieli znanych firm, m.in. współzałożycieli firmy ATLAS – Grzegorza Grzelaka i Andrzeja Walczaka oraz Jarosława Chudzika – prezesa INTERsoft sp z o.o. i wielu innych.

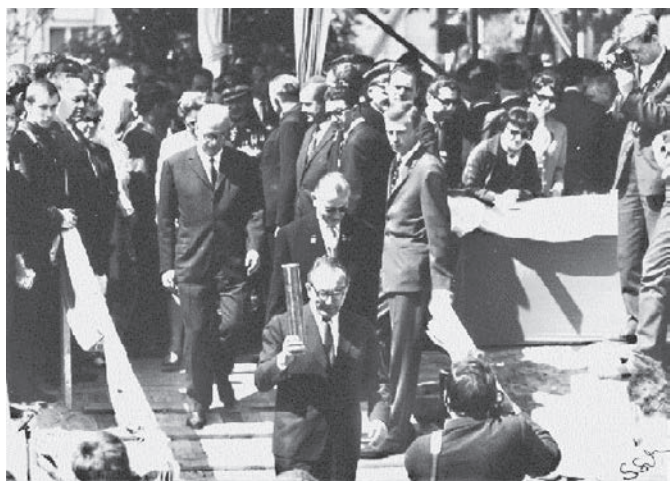
Silne związki wydziału ze środowiskiem inżynierskim potwierdza również działalność absolwentów zaangażowanych w samorząd zawodowy. Jednym z nich jest przewodniczący Rady ŁOIB Jacek Szer, absolwent kierunku budownictwo.

Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, że wśród członków Łódzkiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa znajdują się absolwenci Wydziału, w tym obecni i byli nauczyciele akademicki.

JUBILEUSZ

W ramach obchodów zaplanowano szereg wydarzeń skierowanych do studentów, absolwentów, pracowników naukowych oraz przedstawicieli środowiska inżynierskiego.

Jednym z nich był rajd rowerowy „70 km z okazji Jubileuszu 70-lecia Wydziału Budownictwa, Architektury i In-

Fot. 3. Uroczystość wmurowania aktu erekcyjnego podczas budowy nowej siedziby Wydziału przy Al. Politechniki 6, 1968 rok, fot. Stefan Sztromajer

Fot. 4. Prof. Władysław Kuczyński – organizator i pierwszy dziekan Wydziału, fot. Stefan Sztromajer

żynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej”. W wydarzeniu, które odbyło się 9 maja, udział wzięli pracownicy Wydziału, studenci, absolwenci i sympatycy.

Dnia 21 maja obchodzono natomiast Dzień Wydziału, podczas którego m.in. nastąpiło uroczyste otwarcie zielonego patio przed budynkiem B7. Wydarzenie to połączone było z piknikiem dla pracowników i studentów.

Od 22 maja na parterze budynku B7 można oglądać wystawę prezentującą historię Wydziału. W ekspozycji zestawiono archiwalne fotografie ze współczesnymi ujęciami, ukazując zmiany, jakie na przestrzeni dziesięcioleci zaszły w otoczeniu, architekturze oraz codziennym życiu Wydziału.

W ramach jubileuszu zaplanowano również wydanie książki jubileuszowej pt. „70-lecie Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej”, w której opisana zostanie zarówno historia Wydziału, jak i obecne osiągnięcia, potencjał, infrastruktura, poszczególne jednostki, ich kierownicy i profesorowie belwederscy, osiągnięcia studentów, koła naukowe, a także przegląd najnowszych wydarzeń. W dniach 4–6 listopada odbędzie się natomiast Zjazd Dziekanów Kierunku Budownictwo.

Serdecznie zachęcamy do śledzenia strony internetowej Wydziału, na której na bieżąco publikowane są informacje dotyczące jubileuszowych wydarzeń.

oprac. Karolina Włodarczyk

ŹRÓDŁO:
materiały prasowe

Fot. 5. Obecne Kolegium Dziekańskie, fot. Marcin Szmidt

Fot. 6. Budynek B7 Wydziału, fot. Marcin Szmidt

Z biblioteki inżyniera

„DIAGNOSTYKA, REWITALIZACJA I MONITORING ZABYTKOWYCH OBIEKTÓW BUDOWLANYCH” DARIUSZ BAJNO, WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN, 2025

To obszerna, licząca 496 stron monografia, obejmująca szerokie spektrum problemów technicznych występujących w procesie rewitalizacji historycznych obiektów budowlanych. Autor w sposób kompleksowy i uporządkowany łączy efekty pracy naukowej (habilitacja w dziedzinie rewitalizacji) z bogatym doświadczeniem praktycznym, m.in. rzeczoznawcy Ministra Kultury i Dziedzictwa Naukowego w zakresie opieki nad zabytkami.

Publikacja zawiera liczne przykłady uszkodzeń historycznych obiektów budowlanych, ilustrowane fotografiami. Jeden z piętnastu rozdziałów poświęcono omówieniu różnych metod ustalania stopnia zużycia technicznego oraz zużycia funkcjonalnego i środowiskowego. W kolejnych częściach przedstawiono opisy wybranych metod diagnozowania stanu materiałów i konstrukcji, ze szczególnym uwzględnieniem elementów drewnianych. Osobne rozdziały dotyczą trwałości pokryć dachowych i tynków. Omówiono także zabezpieczenia przed wilgocią części obiektów zagłębionych poniżej powierzchni terenu. Czytelnicy zainteresowani historią budownictwa znajdą tu liczne informacje dotyczące materiałów i konstrukcji stosowanych w przeszłości.

Istotnym walorem publikacji jest analiza siedmiu przypadków uszkodzonych historycznych obiektów budowlanych. Książka zawiera liczne, starannie opisane i skomentowane ilustracje. Adresowana jest do studentów kierunków budowlanych i architektonicznych, pracowników służb konserwatorskich, a jej przydatność dla inżynierów zajmujących się rzeczoznawstwem jest bezdyskusyjna.

„WZMACNIANIE KONSTRUKCJI BETONOWYCH NA ZGINANIE ZA POMOCĄ TAŚM KOMPOZYTOWYCH WRAZ Z PRZYKŁADAMI OBLICZEŃ” RENATA KOTYNIA, WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN, 2025

Książka stanowi w polskim piśmiennictwie naukowym jedno z pierwszych tak kompleksowych opracowań dotyczących stosowania kompozytów polimerowych (*fiber reinforced polymer – FRP*) do wzmocnienia konstrukcji betonowych. Problematyka ta jest przedmiotem badań naukowych już od kilkudziesięciu lat, a pierwsze zastosowania, również w Polsce, miały miejsce około trzydziestu lat temu.

Autorka jest profesorem w Katedrze Budownictwa Betonowego Politechniki Łódzkiej – wiodącego ośrodka naukowego w kraju w zakresie tej tematyki.

Początkowe rozdziały publikacji poświęcono charakterystyce składników oraz właściwości kompozytów. Następnie omówiono metody (uproszczoną i dokładną) analizy stanu granicznego nośności, a także – w przypadku wzmocnienia w celu poprawy użyteczności – metodę kontroli zarysowania i ugięć.

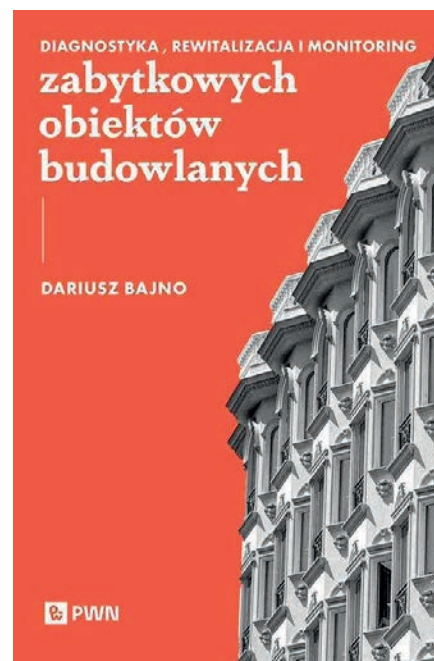
Cennym elementem książki są przykłady obliczeniowe dla dwóch systemów wzmocnień: wzmocnienia połączonego (przyklejanego) zewnątrz (externally bonded reinforcement – EBR) oraz wzmocnienia zbrojeniem umieszczanym w brzdach (*near surface mounted reinforcement – NSMR*). Przykłady opracowano na podstawie wytycznych przedstawionych w publikacji „fib Bulletin 90”.

Publikacja zawiera również opisy wybranych krajowych realizacji wzmocnień konstrukcji z wykorzystaniem siatek z włókien syntetycznych typu PBO, wtapianych w matryce polimerowo-cementowe (*fiber reinforced cement matrix – FRCM*).

Książka może być bardzo przydatna dla inżynierów wykonujących

ekspertyzy budowlane elementów i obiektów wymagających wzmocnień. Powinna też znaleźć się w wykazie literatury naukowo-technicznej zalecanej studentom budownictwa na poziomie magisterskim.

dr inż. Jan Michajłowski

Doskonalenie zawodowe

Serdecznie zapraszamy członków Łódzkiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa do aktywnego udziału w szkoleniach organizowanych w ramach programu doskonalenia zawodowego.

Szczegółowy i na bieżąco aktualizowany wykaz szkoleń dostępny jest na stronie internetowej Izby (www.loiib.pl) w zakładce „Doskonalenie zawodowe”. Zachęcamy do regularnego odwiedzania tej części serwisu, gdyż oferta edukacyjna jest systematycznie uzupełniana o nowe propozycje odpowiadające aktualnym potrzebom środowiska inżynierskiego oraz zmieniającym się przepisom prawa i wymaganiami technicznym.

Celem programu doskonalenia zawodowego jest stałe podnoszenie kwalifikacji członków Izby, aktualizacja wiedzy technicznej, prawnej i organizacyjnej, a także wspieranie inżynierów budownictwa w realizacji ich codziennych obowiązków projektowych, wykonawczych i nadzorczych. Udział w szkoleniach pozwala nie tylko na poszerzenie kompetencji zawodowych, lecz również na wymianę doświadczeń z innymi specjalistami oraz zapoznanie się z dobrymi praktykami stosowanymi w różnych obszarach branży budowlanej.

W ofercie szkoleniowej znajdują się między innymi:

- szkolenia online organizowane przez okręgowe izby inżynierów budownictwa,
- szkolenia online stowarzyszeń naukowo-technicznych,
- szkolenia stacjonarne organizowane przez ŁOIB,
- szkolenia w terenie organizowane przez ŁOIB.

Szkolenia online stanowią wygodną i elastyczną formę podnoszenia kwalifikacji. Umożliwiają uczestnictwo w wykładach i seminariach bez konieczności dojazdu, co jest szczególnie istotne w przypadku osób realizujących liczne obowiązki zawodowe. Forma zdalna pozwala na udział w wydarzeniach organizowanych nie tylko przez naszą Izbę, ale również przez inne okręgowe izby inżynierów budownictwa oraz stowarzyszenia naukowo-techniczne współpracujące ze środowiskiem inżynierskim. Dzięki temu członkowie ŁOIB mają dostęp do szerokiego zakresu tematycznego, obejmującego zagadnienia projektowe, wykonawcze, prawne, organizacyjne oraz związane z bezpieczeństwem i ochroną środowiska.

Szkolenia stacjonarne organizowane przez ŁOIB umożliwiają bezpośredni kontakt z wykładowcami oraz innymi uczestnikami. Spotkania te sprzyjają dyskusji, zadawaniu pytań i analizie konkretnych przypadków praktycznych. Taka forma kształcenia pozwala na bardziej pogłębione omówienie wybranych zagadnień oraz integrację środowiska zawodowego. Z kolei szkolenia w terenie dają możliwość zapoznania się z rozwiązaniami technicznymi stosowanymi w praktyce – bezpośrednio na budowach, w zakładach produkcyjnych czy przy realizacji konkretnych inwestycji.

Przypominamy o możliwości otrzymywania powiadomień o wszystkich szkoleniach organizowanych dla członków ŁOIB.

JAK OTRZYMAĆ POWIADOMIENIA O SZKOLENIACH ORGANIZOWANYCH PRZEZ ŁOIB?

1. Niezbędne jest wcześniejsze podanie swojego aktualnego adresu e-mailowego do Izby – należy przesłać go na adres: lod@piib.org.pl.

2. Należy zalogować się na Portal Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa (www.portal.piib.org.pl)

3. W zakładce „Ustawienia”, w części „Powiadomienia” należy zaznaczyć zgodę na otrzymywanie informacji o szkoleniach online drogą elektroniczną.

JAK SKORZYSTAĆ ZE SZKOLEŃ ONLINE ORGANIZOWANYCH PRZEZ PIIB?

Należy zalogować się do portalu PIIB. W tym celu trzeba wejść na stronę www.piib.org.pl/portal (link do logowania znajduje się również na stronie www.loiib.pl). Portal stanowi kompleksowe narzędzie wspierające rozwój zawodowy inżynierów budownictwa, oferując dostęp do licznych materiałów edukacyjnych i specjalistycznych zasobów.

W ramach portalu dostępne są m.in.:

- szkolenia online,
- e-learning,
- biblioteka Polskich Norm,
- normy SEP,
- serwisy Wolters Kluwer:
 - Budownictwo Premium ++,
 - BHP Optimum ++,
 - Ochrona Środowiska Optimum ++,
- serwis Bistyp,
- Środowiskowe Zasady Wycen Prac Projektowych,
- Warunki Techniczne ITB,
- czasopisma, publikacje i materiały branżowe,
- lekcje języka angielskiego,
- Kalkulator kosztów: projektowanie i nadzór,
- Katalog Nakładów Pracy Kierownika Budowy,
- Kalkulator Nakładu Pracy Projektanta.

Dostęp do biblioteki Polskich Norm oraz norm SEP stanowi istotne wsparcie w codziennej pracy projektowej i wykonawczej, umożliwiając korzystanie z aktualnych dokumentów normalizacyjnych. Serwisy specjalistyczne, takie jak Budownictwo Premium ++, BHP Optimum ++ czy Ochrona Środowiska Optimum ++, zapewniają dostęp do aktualnych aktów prawnych, komentarzy, interpretacji oraz praktycznych opracowań z zakresu prawa budowlanego, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska. Z kolei serwis Bistyp oraz Środowiskowe Zasady Wycen Prac Projektowych wspierają inżynierów w zakresie kalkulacji kosztów i planowania wynagrodzeń za prace projektowe.

Warunki Techniczne ITB oraz specjalistyczne publikacje i czasopisma branżowe umożliwiają śledzenie aktualnych wytycznych technicznych oraz najnowszych rozwiązań stosowanych w budownictwie. Dodatkowo lekcje języka angielskiego stanowią wsparcie dla osób realizujących projekty o charakterze międzynarodowym lub współpracujących z zagranicznymi partnerami.

Uzupełnieniem oferty są narzędzia wspomagające planowanie i organizację pracy, takie jak kalkulatory kosztów oraz katalogi nakładów pracy. Pozwalają one na bardziej precyzyjne szacowanie czasu i kosztów realizacji zadań projektowych oraz nadzorczych, co ma istotne znaczenie dla prawidłowego przygotowania ofert i harmonogramów.

W związku z koniecznością pokrycia wzrastających kosztów działalności samorządu zawodowego inżynierów budownictwa oraz planowanym rozszerzeniem świadczeń dla członków izb, prowadzących do podniesienia kompetencji polskich inżynierów budownictwa, XXIV Krajowy Zjazd Sprawozdawczy PIIB podjął uchwałę zmieniającą *Zasady gospodarki finansowej PIIB*, w której zdecydował o podniesieniu składek członkowskich.

Składki członkowskie w Polskiej Izbie Inżynierów Budownictwa w 2026 roku:

<p>Składka na Okręgową Izbę 708 zł</p> <p>płatne jednorazowo za 12 miesięcy</p>	<p>Składka na Krajową Izbę 168 zł</p> <p>płatne jednorazowo za 12 miesięcy</p> <p>+ 96 zł (obowiązkowa opłata na ubezpieczenie)</p>	<p>W celu uzyskania aktualnej wysokości opłaty za bieżący okres prosimy skorzystać z generatora blankietów składek zamieszczonego na stronie Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa pod adresem:</p> <p>https://www.piib.org.pl/dla-czlonkow/lista-czlonkow</p> <p>Informujemy, że członkowie prowadzący własną działalność gospodarczą w zakresie dotyczącym szeroko rozumianego budownictwa zapłacone składki mogą wliczyć w koszty uzyskania przychodów z tej działalności.</p>
---	--	--

UWAGA! Każdy członek Łódzkiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa ma dwa indywidualne numery kont: do wpłaty składki na ŁOIIB i do wpłaty składki na ubezpieczenie i KIIB. Numery kont indywidualnych można sprawdzić na stronie portal.piib.org.pl.

OPŁATY NA OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIE OC

Aktualne informacje dotyczące ubezpieczeń (obowiązkowego i dodatkowych) można znaleźć na stronie: www.piib.org.pl/ubezpieczenia

ZAWIESZENIE I SKREŚLENIE Z LISTY CZŁONKÓW ŁOIIB

Przypominamy, że jeżeli przez jakiś czas dana osoba nie będzie pełnił samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, to może odpowiednio wcześniej **zawiesić członkostwo w Izbie na własny wniosek**.

Członkowie ŁOIIB, którzy otrzymali przypomnienie o braku opłaty składek członkowskich przez ponad 6 miesięcy, proszeni są o niezwłoczne uiszczenie zaległych opłat. W przeciwnym razie zostaną **zawieszani odgórnie** w prawach członka Izby, a w przypadku nieuiszczenia składek członkowskich przez okres jednego roku – zostaną skreśleni z listy członków okręgowej izby.

Zawieszenie powoduje m.in. utratę czynnego i biernego prawa wyborczego, a w szczególności wygaśnięcie mandatu delegata na okręgowe i krajowe zjazdy oraz mandatu do pełnienia wszelkich funkcji w organach Izby.

Przypominamy także, że od dnia 1 stycznia 2025 r. obowiązuje nowy Regulamin postępowania przy ustaniu, zawieszaniu i wznowianiu członkostwa, który można znaleźć na stronach PIIB oraz ŁOIIB.

ZAŚWIADCZENIA W FORMIE ELEKTRONICZNEJ

Łódzka Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa przypomina, że wszystkie zaświadczenia o przynależności do izby od 2011 r. wydawane są w wersji elektronicznej.

Każda składka członkowska wniesiona na okresy przynależności do samorządu powoduje wystawienie zaświadczenia w wersji elektronicznej w formie pliku PDF za pomocą serwisu internetowego Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa. Zaświadczenie wygenerowane elektronicznie jest opatrzone podpisem elektronicznym Przewodniczącego Rady ŁOIIB.

Członkowie, którzy wcześniej zalogowali się i aktywowali swoje konto w portalu Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa, mają już dostęp do zaświadczeń w postaci elektronicznej oraz możliwość otrzymywania zaświadczeń bezpośrednio na własny adres e-mail. Warunkiem otrzymania tej formy zaświadczenia jest wyrażenie w portalu PIIB zgody na wysyłkę dokumentu pocztą elektroniczną – po zalogowaniu się w portalu należy wejść w zakładkę „Zmień ustawienia” i zaznaczyć opcję dotyczącą wysyłki. Natomiast członkowie, którzy jeszcze nie zalogowali się do portalu PIIB w celu uzyskania kolejnego zaświadczenia już w formie elektronicznej, winni zarejestrować się w portalu na www.piib.org.pl.

Przypominamy, że potrzebne do zarejestrowania się w portalu PIIB indywidualne login i hasło, umożliwiające pobranie elektronicznego zaświadczenia, można uzyskać w Biurze ŁOIIB. Osoby, które nie mają możliwości skorzystania z bezpośredniego dostępu do zaświadczeń elektronicznych, prosimy o kontakt z Działem Członkowskim Biura Łódzkiej OIIB (tel. 42 632 97 39 wew. 1).

www.facebook.com/lodzkaoiib

www.instagram.com/lodzka.oib/

ZAPRASZAMY NA NASZE MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE

BĄDŹ Z NAMI NA BIEŻĄCO

WYDARZENIA

RELACJE

AKTUALNOŚCI

ODWIEDŹ NASZĄ
STRONĘ INTERNETOWĄ

